STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 06785

GEKLIBENE PERL FUN TANAKH

Nathan Kaplan

•

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

געקליבענע פערל

.. פון ..

תנ"ך

(תורה נביאים וכתובים)

הומאניטארע געזעצע, מאראל־לעהרען, אפאריזמען, פילאזאפישע דיאלאגען און מאנאלאגען

געוועהלט, קלאסיפיצירט און איבערזעצט

פון

נחמיה קאפלאן.

ניו יארק

1913.

אינהאלט פערצייכנים:

1. הומאַניטאַרע געזעצע:

אײַנגעבאָרענע און פרעמדע 3
געזעץ און רעכט 3
קויף און פערקויף 5
וואָהלטהעטיגקייט און יושר 5
שקלאַפעריי 7
צוריקקעהרען פערלאָרענעס 8
רוהע-טעג און פריהייטס-יאָה-רען 8
היגיעניע 10
אַלגעמיינע לעבענס-כללים 10

2. מאָראַל-לעהרען און אַפאָריזמען:

פפליכט צו זיך זעלבסט און גע-זונדהייט 12
פריידע און זאָרג 13
גענוס 14
איבערפלוס און מעסיגקייט 14
וויין און שכרות 15
פרויען און שלום-בית 15
פריינדשאַפט און מענשענליעבע 17
פריינדליכקייט און גוטהערציג-קייט 18
ליעבע און האַס 18
טוגענד און גערעכטיגקייט 19
וואָהלטהאַט 20
אַ גוטער נאָמען 22
ברידערליכקייט 22
חכמה און קענטניס 23
שטראָף-רייד 23
לייכטזינן 24
אָבשפּאַטונג און פערלוימדונג 24
קלוגהייט און נאַרישקייט 25
עהרע און בעריהמעריי 26
שטאָלץ און בעשיידענהייט 27
ערניעדערונג 27
שמייכלעריי 28
בענייִדונג 28
ראַכע 29
אויפרעגונג און צאָרן 29
היציגקייט און זעלבסט-בעהער-שונג 30
וואַרהייט און ליעגען 30
אונשולד און פערדאָרבענהייט 31
פאַלשקייט און צבוע'צסטוואָ 33
עטיקעטע און גוטע זיטען 33
יוגענד און עלטער 35
ערציהונג 36
רעדען און שווייגען 36
שאַרפזינן און רעדע-קונסט 37

פלוידעריי 37

שעהמעדיגקייט 38

געדולד 38

פינקטליכקייט 38

צייטמעסיגקייט און פאַסיגקייט 39

פאַרזיכטיגקייט 39

בעראַטהונג און האַנדלונג 41

פוילקייט און מיהזאַמקייט 41

שפאָרזאַמקייט און אויסברענ-געריי 42

אייגענס און פרעמדס 43

געלדגייציגקייט 43

רייכטהום און אָרימקייט 44

אַרבייט און האַנדעל 46

נוצלאָזיגקייט 47

פערשיעדענעס 47

3. פילאָזאָפישע מאָנאָלאָגען און דיאַלאָגען:

א י ו ב

פראָלאָג 51—53

אויסציגע פון איוב׳ס רעדען 53, 55, 57, 59, 61, 62, 64.

אַנטוואָרטען פון אליפז פון תימן 54, 60, 63.

אַנטוואָרטען פון בלדד פון שוח 56, 61

אַנטוואָרטען פון צופר פון נעמת 58

אַנטוואָרטען פון יהודה בן ברכאל 66

ענטפער פון גאָט דורך דעם שטורם-ווינד 69

איוב׳ס שלוס-וואָרט 70

עפילאָג 71

ק ה ל ת

מאָנאָלאָגען פון קעניג-פילאָזאָף שלמה 71—78

איינלייטונג

זייט ביכער עקזיסטירען אויף דער וועלט, האָט נאָך קיין בוך ניט ערדייכט אזא גרויסע אינטערנאַציאָנאַלע צירקולאַציאָן ווי די ביבעל. עס איז ניטאָ איין אומה, וועלכע זאָל ניט האבען דעם אַלטען טעסטאַמענט איבערזעצט אין איהר אייגענער נאַציאָנאַלער שפּראַך. כמעט יעדער איינציגער מעהר אָדער וועניגער ציוויליזירטער מענש האָט די ביבעל ווען עס איז שטודירט אָדער גענאָסען פון איהר השפעה, און דאָך האָבען פערהעלטניסמעסיג זעהר וועניגע אַ בעגריף איבער דעם גרויסען ליטעראַרישען ווערטה פון דיעזען „בוך דער ביכער".

זאָגאַר די מאַיאָריטעט פון אידישען פאָלק זעלבסט, וועלכעס האָט די ביבעל דאָס ערשטע אַקצעפּטירט און אָבגעהיט די גאַנצע צייט אַלס דעם טהייערסטען אוצר, איז ווייט ניט בעקאַנט מיט די גרויסע גייסטיגע רייכטהימער וואָס ליעגען אין איהר בעהאַלטען. שטודירענדיג דעם תנ"ך דורך פּרימיטיווע אַלטמאָדישע מעטאָדען אַלס יונגע קינדער, ביי ווען די מוחות זיינען נאָך איינפאַך ניט מסוגל צו בעגרייפען און אָבשעצען העכערע געדאַנקען, ווערט ביי זיי אַלעס אָבגעמעקט פון זכרון ווי נור זיי הויבען אָן אַריינצוטרעטען אין פּראַקטישען לעבען. אַלס ערוואַקסענע ווידער, נעהמען זיך פערהעלטניסמעסיג זעהר וועניגע די מיהע נאָך אַמאָל די ביבעל צו שטודירען.

די פרומע וועלט, וועלכע בעטראַכט דיעזען בוך אַלס דאָס גרעסטע הייליגטהום, שטעלט זיך צופריעדען מיט דעם וואָס זי איז „מעביר" די סדרה, „זאָגט" תהלים א. ז. וו. פערטיעפען זיך אין דעם גייסטרייכען אינהאַלט, ווערט פון די „זאָגערס" לחלוטין גאָר ניט געפאָדערט. נאָך וועניגער בעשעפטיגט זיך מיט דער ביבעל די פרייגעזאָנענע וועלט. אין די לעצטע צייטען ווען די רעליגיאָנען האָבען אָנ־

געהויבען צו פערליערען זייער אמאליגען גלאנץ, בעמערקט מען ביי געוויסע טהיילען פון אידישען פאלק זאגאר א מין פערעכטליכע בעציהונג צו דער ביבעל. זי ווערט בעטראכט אלס א נוצלאזע זאך וועלכע האט קיין בעדייטונג פאר’ן יעצטיגען לעבען, און פיעלע פון זיי האלטען פאר איבעריג צו ערמוטהיגען זייערע קינדער די ביבעל צו שטודירען.

אזא בעציהונג צו דיעזען קוואל פון ערהאבענע אידעען און בעגריפע, פיעלע פון וועלכע עס קענען דיענען אלס מוסטער און שפיגעל זאגאר פאר די ציוויליזירטעסטע פעלקער פון אונזער צייט, איז פיעל מעהר ווי אונגערעכט. יעדער פערנינפטיגער, רעכטדענקענדער מענש, ווי פריי פון רעליגיאן ער זאל ניט זיין, מוז ביי א גענויער בעקאנטשאפט מיט’ן אלטען טעסטאמענט פיהלען דעם גרעסטען רעספעקט פאר דיעזער שעהנער ירושה פון גרויען אלטערטהום. ניט אלעס אין דער ביבעל קען, נאטירליך, פאר אלעמען האבען א גלייכע בעדייטונג — מאנכע בעטראכטען אלס הייליג און פיעל־בעדייטענד יעדען אות, אנדערע שעטצען בלויז געוויסע טהיילען פון איהר — קיינער קען אבער ניט בעשטרייטען איהר קאלאסאלען ליטעראַרישען ווערטה און די בעדייטונג פון איהרע הויכע עטהישע פרינציפען פון גערעכטיגקייט. צו דער הויכקייט פון גאר פיעלע עטהישע פרינציפען וואס זיינען אויסגעדריקט אין די ביבלישע פארשריפטען, האט מען נאך ביי אונז עד היום ווייט ניט דערגרייכט.

און ניט נור איז די ביבעל ווערטה שטודירט צו ווערען צוליעב איהר גייסטרייכען אינהאלט, זאנדערען אויך צוליעב איהר אויסערגעוועהנליך שעהנער ליטערארישער פארם. די אייגענארטיגע שעהנהייט פון דער שפראך און פון די טיעף־פאעטישע שילדערונגען ביי די נביאים איז קוים מעגליך איבערצוגעבען. קיינער האט נאך ביז יעצט ניט אויסגעדריקט אזוי איינפאך, און אין דערזעלבער צייט אזוי שעהן און מעכטיג, א מעהר שניידענדע קריטיק פון פערדארבענהייט אין דער מענשליכער געזעלשאפט, קיינער האט נאך ניט אזוי פריי און אונערשראקען געטאדעלט די הערשענדע קלאסען וואס אונטערדריקען די שוואכערע, קיינער האט ניט אזוי ביטער פערדאמט די בלוטזויגער און עקספלאאטאטארס, ווי עס האבען געטהאן די

נביאים, און קיין סאָציאַל־פּאָליטישע אוטאָפּיע, פון אַלע וואָס זיינען ביז יעצט בעשאַפען געוואָרען, קען זיך ניט פערגלייכען מיט דער ערהאַבענער צוקונפטס־אידיליע פון „והיה באחרית הימים”...

„עס איז ניטאָ קיין פּאָעזי וואָס זאָל זיך קענען פערגלייכען מיט דער פּאָעזי איבער ציון” — זאָגט דער גרעסטער עפּישער פּאָעט, מילטאָן — „קיין רעדנער האָט נאָך ביז יעצט ניט איבערשטיגען די נביאים און קיין פּאָליטישער אידעאַל איז ניט אַזוי ערהאַבען ווי דער וואָס ווערט פאַרגעשריבען אין דער ביבעל”.

„איך בעטראַכט דעם בוך פון איוב” — זאָגט דער גרויסער היסטאָריקער און דענקער קאַרלייל — „אַלס דאָס גרעסטע ווערק, וואָס איז ווען געשאַפען געוואָרען מיט אַ פּען”.

„די תורה, דאָס איז אַ בוך וואָס איז גרויס ווי די וועלט” — דריקט זיך אויס דער וועלט־בעריהמטער פּאָעט היינע — „די גאַנצע שרעקליכע דראַמאַ פון דער מענשהייט געפינט זיך אין דיעזען „בוך דער ביכער”.

אין זעלבען גייסט האָבען זיך אויסגעדריקט די גרעסטע דיכטער און דענקער פון אַלע צייטען. מיט עהרפורכט און בעוואונדערונג האָבען זיי אַלע בעטראַכט דעם אַלטען טעסטאַמענט און געשעפּט פון איהם בעגייסטערונג. עס איז דאַרום העכסט וויכטיג פאַר יעדען אייגעם צו שאַפען זיך אַ בעסערען בעגריף איבער דיעזען אַלוועלטליכען ליטעראַרישען אוצר און אָבשעצען איהם לויט זיין גרויסען פערדיענסט.

מיט דער פאָרליעגענדער ארבייט האָט דער צוזאַמענשטעלער און איבערזעצער קיין אבזיכט ניט צו פערשטאַרקען ביי וועמען עס איז די אמונה אָדער, פערקעהרט, מאַכען צו צווייפלען אין דער הייליגקייט פון דער ביבעל. ניט דאָס געטליכע, זאָנדערען דאָס מענשליכע, דעם גרויסען עטהישען און עסטהעטישען ווערטה איהרען, איז דורך דיעזער ארבייט בעצוועקט געוואָרען אַרויסצוברענגען פאַר׳ן גרויסען אידישען עולם, וועלכער האָט זיך צוליעב פערשיעדענע אורזאַכען ניט גענומען די צייט און די מיהע די ביבעל גענויער צו שטודירען.

אין דיעזער זאַמלונג, וועלכע ענטהאַלט פערשיעדענע אויסציגע פון תורה, נביאים און כתובים, זיינען אויך איינגעשלאָסען פיעלע שפּריכע פון יהושע בן סירא.

ווי בעקאנט, געפינט זיך ביי אידען א זעהר אלטע זאמלונג פון שריפטען, געשריבען אין גריכיש מיט 180 יאהר פאר דער קריסטליכער צייט־רעכנונג, וואס טראגט דעם נאמען „אפאקריפען" אדער, ווי אידען רופען עס, „כתובים אחרונים". דיעזע זאמלונג, וועלכע ענטהאלט פיעלע וויכטיגע היסטארישע שילדערונגען, ווי חשמונאים, יהודית, שושנה און אנדערע, ווי אויך משלים פון שלמה און בן סירא, איז ביי אידען ניט צוגערעכענט צו די הייליגע ספרים פון דער ביבעל. די חכמי התלמוד, האבען דאך שטארק געהאלטען פון בן סירא און פיעלע פון זיינע אפאריזמען ווערען אפילו ציטירט אין תלמוד גופא. אזוי ווי די אפאריזמען פון בן סירא זיינען אויסגעדריקט אין דעם זעלבען ביבלישען גייסט ווי די איבעריגע פון תנ"ך, געפינען מיר פאר ניצליך איינצושליסען אין דיעזער זאמלונג די מעהר כאראקטעריסטישע פון זיי.

דער איבערזעצער האט זיך געגעבען די מיהע נאכצופאלגען דעם אריגינאל פון דער ביבעל אזוי טריי ווי מעגליך. אויב דער גע־דאנק ווערט אין מאנכע שטעלען איבערגעגעבען עטוואס פרייער, איז עס בלויז אום דייטליכער ארויסצוברענגען זייער ריכטיגען זינן.

נחמיה קאפלאן.

ניו יארק, מערץ, 1913.

נ. ב. מיר בעטראכטען אלס פפליכט אויסצודריקען די טיעפ־סטע דאנקבארקייט צו אונזער געשעצטען לעהרער און פריינד ה' אלכסנדר הארקאווי פאר די ווערטהפאלע עצות און בעמערקונגען זיינע, מיט וועלכע מיר האבען זיך בענוצט ביי דער צו־זאמענשטעלונג און איבערזעצונג פון דיעזען באנד.

נ. ק.

מיינונג און וואונש פון ה׳ אַלכסנדר האַרקאַווי

ה׳ קאַפּלאַן׳ס אידעע אַרויסצוגעבען „געקליבענע פּערל פון תנ״ך״, איז אַן אויסגעצייכענטע. אַזאַ זאַמלונג וועט ווייזען דיא יעניגע, וועלכע בעטראַכטען אין זייער אונוויסענהייט דיא ביבעל אַלס אַ ווערק פון בטלנות, דאַס זיא ענטהאַלט אין זיך ניט ווייניג ליטעראַרישע שעהנהייט און חכמה.

אין זיין פאָרוואָרט בעווייזט דער זאַמלער גענוג דיא וויכטיגקייט פון זיין אונטערנעהמונג. איך בין מסכים מיט איהם אין זיין אָפּשאַצונג פון דער ווערטה פון דער ביבעל פיר דיא ציוויליזירטע וועלט.

איך וויל דאָ בלויז זאָגען אַ פּאָאַר ווערטער וועגען דעם, וויא ה׳ קאַפּלאַן האָט ערפילט זיין אויפגאַבע. ער האָט מיר געצייגט זיין אַרבייט אין אַלע איהרע שטופען און האָט זיך צו מיר אָפט געווענדעט וועגען ראַטה, וועלכען איך האָב איהם געגעבען מיט פערגניגען. ער האָט דיא שטעלען פון תנ״ך געוועהלט מיט געשמאַק און זייערע איבערזעצונגען אין אונזער פאָלקס־שפּראַך געמאַכט אַזוי איינפאַך און פערשטענדליך, דאָס אַלע, וואָס קענען אידיש, וועלען האָבען דיא מעגליכקייט צו פערשטעהן דיא שעהנהייטען פון דער ביבעל.

עס איז מיין וואונש, אַז דיזע „געקליבענע פּערל פון תנ״ך״ זאָלען געפינען דיא פערברייטונג, וועלכע זיי פערדיענען.

אַלכסנדר האַרקאַווי.

ניו יאָרק, 27. פעב. 1913.

ערשטער באַנד

הומאַניטאַרע געזעצע אין תורת משה

אַיינגעבארענע און פרעמדע

איין לעהרע און איין אורטהייל זאָל זיין ביי אַייך פאַר
אייגענע, ווי פאַר פרעמדע, וואָס וואָהנען מיט אַייך צוזאַמען.

* * *

איין געזעץ זאָל ביי אַייך זיין פאַר דעם אַיינגעוואַנדערטען
ווי פאַר דעם אַיינגעבאָרענעם פון לאַנד.

* * *

זאָלסט ניט האַסען אַן אדמי, דען ער איז אַ ברודער דיי־
נער; פעראַכטע ניט אַ מצרי: דו ביזט דאָך זעלבסט אַ פרעמ־
דער אין זיין לאַנד געוועזן.

* * *

ווען עס וואָהנט מיט דיר אין לאַנד אַ פרעמדער, זאָלסטו
איהם ניט אונטערדריקען: גלייך מיט'ן אַיינגעבאָרענעם זאָל
ביי אַייך פעררעכענט זיין דער אַיינגעוואַנדערטער, וואָס
וואָהנט צווישען אַייך; זאָלסט איהם ליעב האָבען ווי זיך אַליין.

געזעץ און רעכט

מיט גערעכטיגקייט זאָלט איהר משפט'ן צווישען איין ברו־
דער און צווייטען, ווי אויך צווישען איהם און פרעמדען. אין
געריכט זאָלט איהר קיינעם ניט שענקען קיין בעזונדערע אויפ־
מערקזאַמקייט. קליין און גרויס זאָלט איהר אויסהערען גלייך
און פאַר קיינעם ניט מורא האָבען.

חקי יושר וצדק בתורת משה

גרים ותושבים

תורה אחת ומשפט אחד יהיה לכם ולגר הגר אתכם (במדבר טו, טז).

* * *

חקה אחת יהיה לכם ולגר ולאזרח הארץ (במדבר ט, יד).

* * *

לא תתעב אדמי כי אחיך הוא לא תתעב מצרי כי גר היית בארצו (דברים כג, ח).

* * *

וכי יגור אתך גר בארצכם לא תונו אתו. כאזרח מכם יהיה לכם הגר הגר אתכם ואהבת לו כמוך (ויקרא יט, לג—לד).

דין ומשפט

ושפטתם צדק בין איש ובין אחיו ובין גרו. לא תכירו פנים במשפט כקטן כגדל תשמעון לא תגורו מפני איש (דברים א, טז—יז)

איהר זאָלט קיין אונרעכט ניט בעגעהן אין געריכט; זאָלסט ניט רעספּעקטירען (פּארטייאיש זיין צו) דעם אָרימאַן און ניט שוינען די פּערזאָן פון מעכטיגען ; מיט גערעכטיגקייט זאָלסטו אורטהיילען דיין מיטמענשען.

*   *   *

זאָלסט ניט פערבויגען אין געריכט די קלאַגע פון דעם נויטבעדערפטיגען.

*   *   *

אַן אלמנה און אַ יתום זאָלט איהר ניט אונטערדריקען.

*   *   *

פערפלוכט איז דער וואָס פערבויגט די גערעכטיגקייט פון פרעמדען איינוואָהנער, יתום און אלמנה.

*   *   *

קיין שחד זאָלסטו ניט נעהמען : בעשטעכונג מאַכט בלינד די זעהענדיגע און פערקרימט די רייד פון גערעכטע.

*   *   *

פערפלוכט איז דער וואָס נעהמט שחד אומצוברענגען אַן אונשולדיגע פערזאָן.

*   *   *

איין עדות זאָל קיינמאָל ניט בעטראַכט ווערען אַלס גענוג געגען אַ פערזאָן, וואָס ווערט בעשולדיגט אין בעגעהן וועלכע עס איז אונרעכט אָדער אירגענד וועלכען פערברעכען; דורך צוויי אָדער דריי עדות מוז אַ זאַך בעשטעטיגט ווערען.

*   *   *

קיין פאַלשען בעריכט זאָלסטו ניט אָננעהמען ; מאַך ניט איין האַנד מיט אַ פערברעכער צו זיין אַן אונעהרליכער עדות.

*   *   *

ווען עס וועט זיך ערהויבען געגען אַ פערזאָן אַ פאַלשער

לא תעשו עול במשפט לא תשא פני דל ולא תהדר פני גדול בצדק תשפט עמיתך (ויקרא יט, טו).

* * *

לא תטה משפט אבינך בריבו (שמות כג, ו).

* * *

כל אלמנה ויתום לא תענון (שמות כב, כא).

* * *

ארור מטה משפט גר יתום ואלמנה (דברים כז, יט).

* * *

ושחד לא תקח כי השחד יעור פקחים ויסלף דברי צדיקים (שמות כג, ח).

* * *

ארור לקח שחד להכות נפש דם נקי (דברים כז, כה).

* * *

לא יקום עד אחד באיש לכל עון ולכל חטאת בכל חטא אשר יחטא על פי שני עדים או על פי שלשה עדים יקום דבר (דברים יט, טו).

* * *

לא תשא שמע שוא אל תשת ידך עם רשע להיות עד חמס (שמות כג, א).

* * *

כִּי יקום עֵד חמָס באיש לענות בו סרה — — — ועשיתם לו

עדות און ווערט איהם אנקלאגען אין א ניט־בעגאנגענעם פער־ברעכען, זאלט איהר צו דעם פאלשען עדות טהאן דאס וואס ער האט געטראכט צו טהאן זיין ברודער ; אויסראמען זאלט איהר דאס בייזע פון צווישען זיך : די איבריגע וועלען עס דאן הערען און מורא האבען ; זיי וועלען זיך ניט מעהר דערוועגען צו בעגעהן אזא אונווירדיגע טהאט צווישען דיר.

קויף און פערקויף

איהר זאלט ניט בע׳גנב׳ענען, ניט פערלייקענען און ניט ליעגען זאגען איינער דעם צווייטען.

* * *

פערפלוכט איז דער וואס רוקט איבער דעם גרענעץ פון זיין פריינד.

* * *

דו זאלסט ניט האבען ביי זיך קיין צוויירליי געוויכט — גרויסע און קליינע ; אין דיין הויז זאל זיך ניט געפינען קיין צוויירליי מאס — גרויסע און קליינע : גאנצע און ריכטיגע געוויכט, א גאנצע און ריכטיגע מאס זאלסטו האבען.

וואהלטהעטיגקייט און יושר

ברייט זאלסטו דיין האנד עפענען צו דיין ברודער, צו די ארימע און נויטבעדערפטיגע פון דיין לאנד.

* * *

ווען דיין ברודער ווערט פעראָרימט ווערען און זיין געפא־לען, זאלסטו איהם שטיצען, — מעג ער זיין אן איינגעבאָרענער, א פרעמדער אדער אזעלכער וואס לעבט מיט דיר בלויז צייט־ווייליג.

כאשר זמם לעשות לאחיו ובערת הרע מקרבך. והנשארים ישמעו ויראו ולא יספו לעשות עוד כדבר הרע הזה בקרבך (דברים יט, טז—כ).

מקח וממכר

לא תגנבו ולא תכחשו ולא תשקרו איש בעמיתו (ויקרא יט, יא).

* * *

ארור מסיג גבול רעהו (דברים כז, יז).

* * *

לא יהיה לך בכיסך אבן ואבן גדולה וקטנה. לא יהיה לך בביתך איפה ואיפה גדולה וקטנה. אבן שלמה וצדק יהיה לך איפה שלמה וצדק יהיה לך (דברים כה, יג—טו).

צדקה ויושר

פתח תפתח את ידך לאחיך לעניך ולאבינך בארצך (דברים טו, יא).

* * *

וכי ימוך אחיך ומטה ידו עמך והחזקת בו גר ותושב וחי עמך (ויקרא כה, לה).

דו זאָלסט איהם אונבעדינגט העלפען, און ווען דו גיעבסט איהם, זאָל עס דיר נאָכהער ניט פערדריסען.

* * *

ווען דו ווערסט דיין האַנד עפענען פיר איהם, זאָלסטו איהם לייהען גענוג, ער זאָל האָבען אויף אַלעס וואָס איהם פעהלט.

* * *

ווען דו ווערסט צו איינעם פון פאָלק, אַן אָרימאַן, געלד פערלייהען, זאָלסטו עס פון איהם צודרינגליך ניט מאָהנען און ניט פערלאַנגען קיין פראָצענט.

* * *

נעהם ביי איהם קיין פראָצענט פאַר דיין געלד און רעכען איהם ניט טהייערער פאַר עסענוואַרג, ווען דו גיעבסט איהם.

* * *

ווען דו ווערסט ביים צווייטען אַלס משכון זיין קלייד נעהמען, זאָלסטו עס איהם צוריקקעהרען איידער די זונן געהט אונטער.

* * *

ווען דיין פריינד וועט ביי דיר עטוואָס באָרגען, זאָלסטו ניט אַריינגעהן צו איהם אין הויז אַ משכון צו נעהמען. זאָלסט שטעהן אין דרויסען און וואַרטען ביז די פערזאָן, וועמען דו האָסט פערבאָרגט, וועט דיר דעם משכון אַליין אין גאַס אַרויסטראָגען. און אויב דער מאַן איז אָרים, זאָלסטו דעם משכון ביי זיך ניט האַלטען איבער נאַכט ; זאָלסט עס איהם אונבעדינגט צוריקקעהרען איידער די זונן געהט אונטער, אום ער זאָל קענען שלאָפען אין זיין קלייד און דיך בענשען.

* * *

זאָלסט ניט בערויבען דעם לוין־אַרבייטער, אָרימאַן און נויטבעדערפטיגען פון דיינע ברידער אָדער פון די פרעמדע, וואָס וואָהנען אין דיין לאַנד.

נתן תתן לו ולא ירע לבבך בתתך לו (דברים טו, י).

* * *

כי פתח תפתח את ידך והעבט תעביטנו די מחסרו אשר יחסר לו (דברים טו,ח).

* * *

אם כסף תלוה את עמי את העני עמך לא תהיה לו כנשה לא תשימון עליו נשך (שמות כב, כד).

* * *

את כספך לא תתן לו בנשך ובמרבית לא תתן אכלך (ויקרא כה, לז).

* * *

אם חבל תחבל שלמת רעך עד בא השמש תשיבנו לו (שמות כב, כה).

* * *

כי תשה ברעך משאת מאומה לא תבא אל ביתו לעבט עבטו. בחוץ תעמד והאיש אשר אתה נשה בו יוציא אליך את העבוט החוצה. ואם איש עני הוא לא תשכב בעבטו. השב תשיב לו את העבוט כבוא השמש ושכב בשלמתו וברכך (דברים כד, י—יג).

* * *

לא תעשק שכיר עני ואביון מאחיך או מגרך אשר בארצך בשעריך (דברים כד, יד).

זאָלסט ניט אונטערדריקען און ניט בערויבען דעם צווייטען; לאָז ניט איבערנעכטיגען ביי זיך ביז׳ן צווייטען פריה־מאָרגען דעם לוין פון דיין געדונגענעם אַרבייטער.

* * *

דעם זעלבען טאָג זאָלסטו איהם זיין לוין געבען, איידער די זונן געהט אונטער.

שקלאַפעריי *)

ווען דיין ברודער וועט אָרים ווערען און זיך צו דיר פערקויפען, זאָלסטו מיט איהם ניט אַרבייטען ווי מיט אַ שקלאַף. ווי אַ געדונגענער אָדער ווי אַן איינוואָהנער זאָל ער ביי דיר פערעכענט זיין.

* * *

ווען דו וועסט אַ אידישען קנעכט קויפען, זאָל ער ביי דיר דיענען זעקס יאָהר, אין זיעבעטען זאָל ער אומזיסט פרייגעלאָזען ווערען.

* * *

און ווען דו לאָזסט איהם פריי זאָלסטו איהם מיט לעדיגען ניט אַוועקשיקען: דו זאָלסט איהם געבען מיט אַ פולע האַנד פון דיינע שאָף, פון דיין שייער און פון דיין וויין־קעלטער; פון אַלעם מיט וואָס גאָט האָט דיך געבענשט זאָלסטו איהם געבען.

* * *

דו זאָלסט ניט איבערגעבען אַ שקלאַף צו זיין הערן, ווען ער אַנטלויפט און זוכט זיך ביי דיר צו רעטען. מיט דיר זאָל ער

---

*) מיר ברענגען די פאָרשריפטען וועגען דער בעציהונג צו שקלאַפען, בלויז אַלס ביישפיעל, ווי מילד און ליבעראַל זיי זיינען געוועזן ביי די אַלטע

לא תעשק את רעך ולא תגזל לא תלין פעלת שכיר אתך עד בקר (ויקרא יט, יג).

* * *

ביומו תתן שכרו ולא תבוא עליו השמש (דברים כד, טו).

עבדות

וכי ימוך אחיך עמך ונמכר לך לא תעבד בו עבודת עבד. כשכיר כתושב יהיה עמך (ויקרא כה, לט—מ).

* * *

כי תקנה עבד עברי שש שנים יעבד ובשבעת יצא לחפשי חנם (שמות כא, ב).

* * *

וכי תשלחנו חפשי מעמך לא תשלחנו ריקם. העניק תעניק לו מצאנך ומגרנך ומיקבך אשר ברכך יי אלהיך תתן לו (דברים טו, יג—יד).

* * *

לא תסגיר עבד אל אדניו אשר ינצל אליך מעם אדניו. עמך

העברעער אין פערגלייך מיט דיזעלבע ביי אַנדערע אַמאָליגע פעלקער און זאָגאַר ביי די יעצטיגע ציוויליזירטעסטע פעלקער ביז ניט לאַנג צוריק, צב״ש: פּאַנשטשיזנע, נעגער-שקלאַפעריי א. ד. ג.

פערבלייבען וואָהנען אין דעם פּלאַץ, וואָס ער זעלבסט וועט אויסערוועהלען ; זאָלסט איהם ניט אונטערדריקען.

* * *

ווער עס גנב'עט אַ מענשען און פערקויפט איהם (צו שקלאַ־פעריי), אויב מען כאַפּט איהם ביי דער האַנד, פערדיענט ער טויט־שטראָף.

צוריקקעהרען פערלאָרענעס

ווען דו בעמערקסט דיין ברודער'ס אָקס אָדער שעפּס אָרומ־בלאָנדזשענדיג, זאָלסטו זיך ניט מאַכען ניט־זעהענדיג ; זאָלסט זיי אונבעדינגט צוריק־קעהרען צו איהם. און אויב דיין ברודער געפינט זיך וויט פון דיר אָדער דו קענסט איהם גאָרניט, זאָל־סטו זיי אַריינעהמען צו זיך אין הויז און האַלטען ביז דיין ברודער וועט עס פאָדערען, און דאַן זאָלסטו איהם צוריקקעה־רען. אַזוי זאָלסטו אויך טהאָן מיט זיין עזעל, מיט זיין קלייד און מיט יעדע זאַך וואָס דיין ברודער וועט פערלירען ; וועסטו וואָס געפינען, טאָרסטו עס ניט פערבאָרגען.

* * *

ווען דו בעמערקסט דעם אָקס אָדער דעם עזעל פון דיין פיינד אָרומבלאָנדזשענדיג, זאָלסטו זיי איהם דורכאויס צוריק־קעהרען. אויב דו וועסט זעהן דיין שונא'ס עזעל, צוזאַמענברע־כענדיג אונטער זיין לאַסט, און איהם ניט וועלען העלפען, (איז עס ניט רעכט) ; דו מוזט איהם אונבעדינגט העלפען.

רוהע טעג און פרייהייטס יאהרען

זעקס טעג זאָלסטו דיין אַרבייט טהאָן און דעם זיעבעטען זאָלסטו רוהען, אום עס זאָל אויך רוהע האָבען דיין אָקס און דיין עזעל, און עס זאָל זיך קענען ערפרישען דיין בעדיענער און דער פרעמדער.

ישב בקרבך במקום אשר יבחר באחד שעריך בטוב לו לא תוננו (דברים כג, טז—יז).

* * *

וגנב איש ומכרו ונמצא בידו מות יומת (שמות כא, טז).

השבת אבדה

לא תראה את שור אחיך או שיו נדחים והתעלמת מהם השב תשיבם לאחיך. ואם לא קרוב אחיך אליך ולא ידעתו ואספתו אל ביתך והיה עמך עד דרש אחיך והשבת לו. וכן תעשה לחמורו וכן תעשה לשמלתו וכן תעשה לכל אבדת אחיך אשר תאבד ממנו ומצאתה לא תוכל להתעלם (דברים כב, א—ג).

* * *

כי תפגע שור איבך או חמרו תעה השב תשיבנו לו. כי תראה חמור שנאך רבץ תחת משאו וחדלת מעזב לו עזב תעזב עמו (שמות כג, ד—ה).

שבת, שמטה ויובל

ששת ימים תעשה מעשיך וביום השביעי תשבת למען ינוח שורך וחמרך וינפש בן אמתך והגר (שמות כג, יב).

ענדע פון יעדע זיעבען יאָהר זאָל ביי אייך זיין שמטה, און דאָס דאַרף אין שמטה־יאָהר ערפיעלט ווערען: יעדער וואָס האָט פערליהען צום צווייטען, זאָל יענעם בעפרייען פון דאָס וואָס איהם קומט ; ער זאָל ביי זיין ברודער אָדער פריינד עס ניט מאָהנען, ווייל עס איז פראָקלאַמירט געוואָרען שמטה אין גאָ־טעס נאָמען.

* * *

איהר זאָלט היילינ האַלטען יעדען פופציגסטען יאָהר און פראָקלאַמירען דאָן פרייהייט אין לאַנד צו אַלע זיינע איינ־וואָהנער ; יובל זאָל עס ביי אייך היסען.

* * *

אין דיעזען יובל זאָלט איהר יעדען איינעם צוריקקעהרען צו זיין אָריגינעלען אייגענטהום.

* * *

יעדעס פעלד זאָל אין יובל־יאָהר צוריקגעקעהרט ווערען צו דעם ביי ווּעמען עס איז אנפאַנגס געקויפט געוואָרען, ווייל צו איהם געהערט דאָס לאַנד אַלס בעזיטץ.

* * *

ווען איהר פערקויפט עטוואָס אָדער איהר קויפט ביים צווייטען, זאָלט איהר איינע די אַנדערע ניט נאַרען : לויט דער צאָהל פון יאָהרען נאָכ'ן יובל, זאָלסטו פון דעם צווייטען קוי־פען, און לויט די יאָהרען פון איינקינפטע, זאָל ער דיר פער־קויפען.

* * *

איהר זאָלט איינפיהרען אויסלייזונג פון באָדען אין יעדער טהייל לאַנד פון אייער בעזיטץ.

* * *

אויף אייביג זאָל דער באָדען ניט פערקויפט ווערען, דען צו מיר געהערט דאָס גאַנצע לאַנד און איהר זייט בלויז איינ־געוואַנדערטע און שכנים ביי מיר.

מקץ שבע שנים תעשה שמטה. וזה דבר השמטה שמט כל בעל משה ידו אשר ישה ברעהו לא יגש את רעהו ואת אחיו כי קרא שמטה ליי (דברים טו, א—ב).

* * *

וקדשתם את שנת החמשים שנה וקראתם דרור בארץ לכל יושביה יובל היא תהיה לכם (ויקרא כה, י).

* * *

בשנת היובל הזאת תשבו איש אל אחזתו (ויקרא כה, יג).

* * *

בשנת היובל ישוב השדה לאשר קנהו מאתו לאשר לו אחזת הארץ (ויקרא כז, כד).

* * *

וכי תמכרו ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך אל תונו איש אחיו. במספר שנים אחר היובל תקנה מאת עמיתך במספר שני תבואות ימכר לך (ויקרא כה, יד—טו).

* * *

ובכל ארץ אחזתכם גאולה תתנו לארץ (ויקרא כה, כד).

* * *

והארץ לא תמכר לצמתת כי לי כל הארץ כי גרים ותושבים אתם עמדי (ויקרא כה, כג).

היגיענע

איהר זאָלט שטאַרק אָבהיטען אייער געזונד.

* * *

קיין אונווירדיגע זאַך זאָלט איהר ניט עסען.

* * *

איהר זאָלט זעהן אונטערשיידען צווישען ריינע און אונ־ריינע בהמות און עופות; איהר זאָלט זיך ניט פעראונ־רייניגען מיט אַזעלכע בהמות און עופות, ווי אויך מיט אַלע וואָס קריכען אויף דער ערד.

* * *

שטאַרק זיך אום ניט צו עסען קיין בלוט, דען בלוט איז לעבען.

אַלגעמיינע לעבענס־כללים

פון אַ פאַלשע זאַך האַלט זיך פון דער ווייטען.

* * *

פאָלג ניט נאָך די מעהרהייט שלעכטעס צו טהאָן; זיי ניט געניינט צו ענטשיידען אַ פּראָצעס בלויז צו גונסטען פון דער מאַיאָריטעט.

* * *

וואָס דיינע ליפּען האָבען אַרויסגעלאָזען, זאָלסטו היטען; זאָלסט ערפיעלען וואָס דו האָסט פערשפּראָכען.

* * *

טרייב ניט קיין רכילות צווישען פאָלק.

בריאות

ונשמרתם מאד לנפשתיכם (דברים ד, טו).

* * *

לא תאכל כל תועבה (דברים יד, ג).

* * *

והבדלתם בין הבהמה הטהרה לטמאה ובין העוף הטמא לטהר ולא תשקצו את נפשתיכם בבהמה ובעוף ובכל אשר תרמש האדמה (ויקרא כ, כה).

* * *

רק חזק לבלתי אכל הדם כי הדם הוא הנפש (דברים יב, כג).

חקי חיים כוללים

מדבר שקר תרחק (שמות כג, ז).

* * *

לא תהיה אחרי רבים לרעת ולא תענה על רב לנטות אחרי רבים להטת (שמות כג, ב).

* * *

מוצא שפתיך תשמור ועשית כאשר נדרת (דברים כג, כד).

* * *

לא תלך רכיל בעמיך (ויקרא יט, טז).

ווען דו ווערסט אַ נייעם הויז בויען, זאָלסטו מאַכען אַ צוים אַרום דעם דאַך, אום עס זאָל קיין בלוט־שולד ניט זיין אויף דיין הויז, ווען יעמאַנד וועט אונטערען אַרונטערפאַלען.

* * *

ווער עס פערגיסט דעם צווייטען'ס בלוט וועט זיין אייגע־נעם בלוט פערגאָסען ווערען.

* * *

יעדען איינעם פון אייך וועל איך האַלטען פעראַנטוואָרט־ליך פיר דאָס לעבען פון זיין מיטמענשען.

* * *

טראָג ניט קיין שנאה אין האַרצען אויף דיין ברודער ; ווען יעמאַנד בעגעהט געגען דיר אַן עולה, רעד איהם בעסער אוים. און בעגעה ניט איבער איהם קיין זינד. זוך ניט ראַכע צו נעהמען, און זיי ניט מקנא די קינדער פון דיין פאָלק ; זאָלסט ליעב האָבען דעם צווייטען ווי זיך אליין.

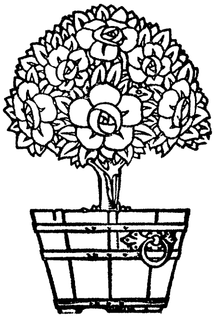

כי תבנה בית חדש ועשית מעקה לגגך ולא תשים דמים בביתך כי יפל הנפל ממנו (דברים כב, ח).

* * *

שפך דם האדם באדם דמו ישפך (בראשית ט, ו).

* * *

מיד איש אחיו אדרש את נפש האדם (בראשית ט, ה).

* * *

לא תשנא את אחיך בלבבך הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא. לא תקם ולא תטר את בני עמך ואהבת לרעך כמוך (ויקרא יט, יז—יח).

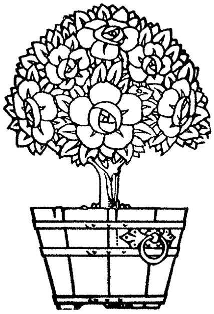

מאָראַל לעהרען און אַפאָריזמען אין תנ״ך און אין כתובים אחרונים

פפליכט צו זיך זעלבסט און געזונדהייט

גיעב אויף זיך אכטונג, און פאַס אויף זיך שטאַרק אויף.

* * *

ווער עס פאַסט אויף זיך אויף איז אַ וואָהלטהעטער, ווער עס פערשאַפט זיך וועהטאָג איז אַ גרויזאַמער מענש.

* * *

ווען יעמאַנד טהוט שלעכטס זיך זעלבסט, ווי קען ער גוטס טהאָן אַ צווייטען? ווען ער ערפילט עס, זאָגאַר, צווייפעלט מען אין זיין גוטען ווילען.

* * *

פערשאַף זיך ניט קיין שמערצען, זאָל דיין האַרץ ניט וועה טהאָן פון אונזיניגע רעיונות.

* * *

ליעב דיין אייגענע זעעלע און פערשאַף זיך גוטעס; דערוויטער זיך פון יעדע ערגערנים, דען פיעלע זיינען די אָפּפער פון ערגערנים און קיינער האָט דערפון קיין נוטצען ניט.

* * *

קנאה און כעס פערקירצען דעם מענשען׳ס טעג, אַ זאָרגענדעס האַרץ פעראַלטערט איהם פאַר דער צייט.

פתגמי מוסר בתנ"ך ובכתובים אחרונים

חובת האדם לעצמו

השמר לך ושמר נפשך מאד (דברים ד, ט).

* * *

גמל נפשו איש חסד ועכר שארו אכזרי (משלי יא, יז).

* * *

עכר נפשו איך ייטיב לזולתו אם גם במלאת ספק יצר לו (בן סירא יד, ה).

* * *

אל תתן לתוגה נפשך ואל תכאיב לבבך ברעיוני הבל (בן סירא ל, כא).

* * *

אהב נפשך והיטב לבך וכל תוגה הרחק מעליך כי חללי תוגה רבים ותועלת אין (בן סירא ל, כג—כד).

* * *

קנאה וכעס מקצרים ימי אדם ולב דואג בלא יומו יזקין (בן סירא ל, כה).

נעהם זיך ניט קיין דאגות, געדענק דעם סוף פון דעם און זעה עס פערמיידען.

* * *

קיין רייכטהום קען זיך ניט פערגלייכען מיט אַ געזונדעס לעבען און קיין פריידע — מיט אַ הערצליכע פריידע ; בע־סער דער טויט, איידער אַ קראַנקעס לעבען.

* * *

געזונדהייט איז טהייערער פון גאָלד, אַ געזונדער קערפער איז מעהר ווערטה פון די גרעסטע פערמעגענס.

* * *

בעסער צו זיין אָרים און געזונד, איידער קראַנק און רייך.

פריידע און זארג

אַ פרעהליכעס הארץ פערבעסערט דאָס געזונד, אַ ניעדער־געשלאָגענער גייסט מאַכט טרוקען די ביינער.

* * *

זאָרג ברעכט דעם מענשען'ס מוטה, אַ גוטער וואָרט מאַכט זיין שטימונג פרעהליך.

* * *

אַ פריינדליכער בליק ערפרעהט דאָס הארץ, אַ גוטע נאַכ־ריכט ערקוויקט די ביינער.

* * *

אַ גוטע נאַכריכט פון אַ וויטעם לאַנד איז, ווי קאַלטעס וואַסער פאַר אַ ערמידעטע זעעלע.

* * *

דעם אָרימאַן'ס טעג זיינען אַלע טרויעריג, ביי דעם פרעה־ליכען אָבער איז דאָס לעבען אַ שטענדיגער מאָהלצייט.

אַל תתן לְדאגה נפשך הסירה וזכר אחריתה (בן סירא לח, יט).

*   *   *

אין עשר כחיים בריאים ואין משוש כמשוש לב וטוב המות מחיי מחלאים (בן סירא ל, טז).

*   *   *

חיי בשרים נבחרים מזהב ונפש בריאה מהון עתק (בן סירא ל, טו).

*   *   *

טוב מסכן בבריאת בשר מאיש עשיר וחולה (בן סירא ל, יד).

שמחה ותוגה

לֵב שמח ייטב גהה ורוח נכאה תיבש גרם (משלי יז, כב).

*   *   *

דאגה בלב איש ישחנה ודבר טוב ישמחנה (משלי יב, כה).

*   *   *

מאור עינים ישמח לב שמועה טובה תדשן עצם (משלי טו, ל).

*   *   *

מים קרים על נפש עיפה ושמועה טובה מארץ מרחק (משלי כה, כה).

*   *   *

כל ימי עני רעים וטוב לב משתה תמיד (משלי טו, טו).

אַ פרעהליכעס הארץ מאַכט בעסער דעם מענשען'ס לע־בען, לאַנגע יאָהר איז די פרוכט פון פיעל פרייד.

ג ע נ ו ס

בעסער איין פולע האַנד אין פערגעניגען, איידער פולע הויפענס אין האָרעוואַניע און שטרעבונגען נאָך ווינד.

* * *

פערמייד ניט דיין זעעלע פון גוטעס, ווען די צייט ברענגט עס מיט ; פאַרוואָס זאָלסטו זיך אָבהאַלטען צו געניסען דיין חלק ?

* * *

ווער עס האַלט אָב זיין זעעלע פון גוטעס, טהוט זיך זעלבסט שאַדען, זיין שלעכטסקייט וועט זיך צו איהם צוריקקעהרען.

איבערפלוס און מעסיגקייט

אויך פון צופיעל לאַכען טהוט וועה דאָס האַרץ, די ענדע פון דעם איז אָפט אַ פערשטערטע שמחה.

* * *

גיעב זיך ניט אָב צופיעל מיט פערגניגען, שטאָפּ זיך ניט איבער מיט נאַשוואַרג : פון פיעל עסען האָט מען נאָכהער פיעל שמערצען, דער רעזולטאַט פון איבערזעטיגונג איז בויכ־וועהטאָג.

* * *

ווער עס עסט מיט אַ מאָס איז זיס זיין שלאָף, אַם פריה־מאָרגען שטעהט ער אויף אַ פרעהליכער.

כי חיי האדם לב שמח ותבואות שמחה ארך ימים (בן סירא ל, כב).

ת ע נ ו ג

טוב מלא כף נחת ממלא חפנים עמל ורעות רוח (קהלת ד, ו).

*   *   *

וגם אל תמנע מטובה נפשך בעתו למה תטמן ידך מהשיג חלקך (בן סירא יד, יד).

*   *   *

מחסר מטובה נפשו רע ירוע ורעתו אל חיקו תשוב (בן סירא יד, ו).

מותרות והסתפקות

גם בשחק יכאב לב ואחריתה שמחה תוגה (משלי יד, יג).

*   *   *

אל תענג רב דשן נפשך ואל תלעיט בטנך מעדנים. כי ברב אכל רב מכאוב ותבואת זולל כאב בטן (בן סירא לז, לב—לג).

*   *   *

אכל במדה ערבה שנתו ולאור בקר יקום שמח (בן סירא לא, כא).

ווײן און שכרות

קוק ניט וואָס דער ווײן איז רויט, פינקעלט שעהן אין גלאָז און לאָזט זיך וואויל בעקומען: די ענדע איז ווי אַ ביס פון אַ גיפטיגע שלאַנג.

* * *

גיט שטאַרקע געטרענקע צו אַ פערצווייפעלטען, און ווײן צו אַ פערביטערטע נשמה: זאָל ער טרינקען און פערגעסען זײן אונגליק — זאָל ער ניט דערמאָנען זיך אָן זײנע לײדען.

* * *

ווײן פערשאַפט פריידע דעם מענשען, ווען ער טרינקט עס אין צייט און מיט אַ מאָס.

* * *

ווײן בעלעבט די זעעלע פון מענשען, ווען ער טרינקט עס מיט אַ מאָס; די וואָס בעטויבען זיך מיט ווײן איז זייער לעבען גאָרניט ווערטה.

פרויען און שלום בית

אַ ליעבענסווירדיגע פרוי שאַפט עהרע, און פלייסיגע שאַ־פען פערמעגענס.

* * *

פאַלש איז דער אויסערליכער גלאַנץ, פוסט איז די שעהנ־הייט.

* * *

אַ שעהנע פרוי אָהן געשמאַק און זיטען איז ווי אַ גאָלדענער רונג אין נאָז פון אַ שווײן.

* * *

ווער קען געפינען אַ טוגענדהאַפטע פרוי, איהר פר״יז איז טהייערער פון פערל.

יין ושכרות

אל תרא יין כי יתאדם כי יתן בכוס עינו יתהלך במישרים. אחריתו כנחש ישך וכצפעוני יפרש (משלי כג, לא—לב).

* * *

תנו שכר לאובד ויין למרי נפש. ישתה וישכח רישו ועמלו לא יזכר עוד (משלי לא, ו—ז).

* * *

יין ישמח לבב אנוש אם בעתו ובמשורה ישותה (בן סירא לא, לא).

* * *

היין יחיה נפש האדם אם במשורה ישתה אך הלומי יין מה חייהם (בן סירא לא, ל).

נשים ושלום בית

אשת חן תתמך כבוד ועריצים יתמכו עשר (משלי יא, טז).

* * *

שקר החן והבל היופי (משלי לא, ל).

* * *

נזם זהב באף חזיר אשה יפה וסרת טעם (משלי יא, כב).

* * *

אשת חיל מי ימצא ורחק מפנינים מכרה (משלי לא, י).

בעסער צו וואָהנען אויפ'ן שפּיץ דאַך, איידער מיט אַ קריי־גערישע פרוי אין אַ געראַומען צימער.

*   *   *

בעסער צו וואָהנען אין אַ ווילדערניס, איידער מיט אַ נער־ווענע און קריגערישע פרוי.

*   *   *

בעסער צו עסען שפּייז פון גרינס וואו עס איז דאָ ליעבע, איידער אַ געשטאָפּטען אָקס, וואו עס הערשט שנאה.

*   *   *

בעסער אַ טרוקענע שטיק ברויט ערוואָרבען אין פריעדען, איידער אַ פולע הויז מיט שפּייז — דורך קריעג.

*   *   *

בעסער צו וואָהנען צוזאַמען מיט אַ לייב און קראָקאָדיל, איידער מיט אַ שלעכטע פרוי.

*   *   *

אַ שעהנע פרוי דערפרעהט דאָס הארץ, קיין זאַך קען זיך צו איהר ניט גלייכען.

*   *   *

ווען אַ פרוי האַלט אוים דעם מאַן, איז קיין סוף ניט צו קריעגעריי און שאַנדע אין הויז.

*   *   *

ווי די זונן איז אַ פראַכט אין די הויכע וואָלקענס, אַזוי איז די טוגענדהאַפטע פרוי — אין איהר הויזגעזינד.

*   *   *

אַ גראַציעזע פרוי איז אַ קוואַל פון פרייד פאַר איהר מאַן, איהר חכמה פערשאַפט איהם דאָס גרעסטע פערגעניגען.

*   *   *

אַ אימער וואָרטשעגדע פרוי צו אַ רוהיגען מאַן, איז ווי אַ זאַמדיגער ארויפגאַנג פאַר די פיס פון אַ זקן.

טוב שבת על פנת גג מאשת מדינים ובית חבר (משלי כה, כד).

* * *

טוב שבת בארץ מדבר מאשת מדינים וכעס (משלי כא, יט).

* * *

טוב ארחת ירק ואהבה שם משור אבוס ושנאה בו (משלי טו, יז).

* * *

טוב פת חרבה ושלוה בה מבית מלא זבחי ריב (משלי יז, א).

* * *

טוב שבת עם כפיר ותנין משבת עם אשה רעה (בן סירא כה, יט).

* * *

יפת תואר תשמח לב ואין חפץ דומה לה (בן סירא לו, כב).

* * *

אשה מעשרת בעלה אין קץ לזדון מדון ובזיון (בן סירא כה, כה).

* * *

כהדרת שמש במרומי שחק כן אשת חיל הדרת ביתה (בן סירא כו, יח).

* * *

אשת חן משוש בעלה וחכמתה תדשן עצמותיו (בן סירא כו, טו).

* * *

אשה הומיה לאיש שלו כמעלה חול לרגלי זקן (בן סירא כה, כג).

קיין וועהטאָג איז ניט אַזוי גרויס ווי הארצוועהטאָג, און קיין האַס — ווי פרויען־האַס.

*   *   *

דורך וויין און פרויען ווערען אויך קלוגע פערנאַרישט; די וואָס טרייבען זיך אַרום מיט אויסגעלאַסענע געהען צו גרונד.

פריינדשאַפט און מענשען־ליעבע

מיט פריינד דאַרף מען זיך האַלטען פריינדליך, מאַנכער פריינד איז מעהר צוגעבונדען ווי אַ ברודער.

*   *   *

אַ נאָהענטער שכן איז בעסער פון אַ ווייטען ברודער.

*   *   *

אַ פריינד ליעבט צו יעדער צייט; אין אַן אונגליקס־צייט ווערט אַ ברודער געפונען.

*   *   *

אַ טרייער פריינד איז אַ מעכטיגער שוטץ; ווער עס געפינט איהם, געפינט אַן אוצר.

*   *   *

אַן אמת'ן פריינד איז גאָר ניט אָבצושאַצען, זיין פּרייז קען מען מיט זילבער ניט אָבוועגען.

*   *   *

אַן אַלטען פריינד זאָלסטו אויף אַ נייעם ניט פערבייטען, דען דער נייער קען זיך מיט איהם ניט פערגלייכען.

*   *   *

אַ פריינד ווערט ניט אָבגעשעצט דאַן, ווען מען איז גליק־ליך, אין אַן אונגליקס־צייט קען מען אַ פיינד ניט דערקענען.

אין עצב מעצבת לב ואין איבה מאיבת אשה (בן סירא כה, טז).

* * *

ביין ונשים נבונים נסכלו ורועי זונות הלכו שולל (בן סירא יט, ב).

רעות ואהבת אדם

איש רעים להתרועע ויש אהב דבק מאח (משלי יח, כד).

* * *

טוב שכן קרוב מאח רחוק (משלי כז, י).

* * *

בכל עת אהב הרע ואח לצרה יולד (משלי יז, יז).

* * *

אהב נאמן מבטח עז מצאו מצא מטמון (בן סירא ו, יד).

* * *

רע תמים אין כערכו ולא ישקל כסף מחירו (בן סירא ו, טו).

* * *

אוהב ישן מפני חדש אל תוציא כי החדש לא יערכנו (בן סירא ט, יב).

* * *

בימי אשר לא ינכר האוהב ובימי עוני לא יתנכר האויב (בן סירא יב, ט).

זיי געטריי צו דיין ברודער, ווען עס טרעפט איהם אַן אונגליק, וועסטו זיך פרעהען מיט איהם ווען ער איז גליקליך.

* * *

ליעב דיין קנעכט ווי זיך אַליין, לאַז איהם האָבען גענוג פרייע צייט.

פריינדליכקייט און גוטהערציגקייט

האָניג־זיס זיינען אַנגענעהמע רייד, זיס פאַר דער זעעלע און אַ היילונג פאַר'ן קערפּער.

* * *

אַ ווייכער ענטפער שטילט דעם צאָרן, אַ בעליידיגונג רעגט נאָך מעהר אויף.

* * *

אַ בוים ווערט דערקוויקט לויט זיין פרוכט, און דעם מענשענס האַרץ — נאָך זיינע רייד.

* * *

אַ זיסע שפּראַך איז אַנגענעהמער פון אַ פּרעזענט, אַ גוטהערציגער ווערט דורך ביידע זאַכען דערקוויקט.

* * *

אַ ווייכער וואָרט ביים געבען א מתנה איז ווי אַ בעדעקונג פון טהוי פאַר אַ טריקעניש.

* * *

זיסע רייד פערמעהרען די צאָהל פון פריינד, אַ שעהנע שפּראַך פערמעהרט פריינדליכקייט.

ליעבע און האַס

ווער עס זוכט אַ זינד צו פערדעקען, זוכט ליעבע, ווער עס גיט איבער אַ זאַך, צושיידט פריינד.

היה נאמן לאחיך בימי עניו למען תגיל עמו בימי אשרו (בן סירא כב, כו).

* * *

אהב עבדך כמוך ואל תמנע רגעי חפש ממנו (בן סירא ז,כב).

ידידות ונדיבות

צוף דבש אמרי נעם מתוק לנפש ומרפא לעצם (משלי טז, כד).

* * *

מענה רך ישיב חמה ודבר עצב יעלה אף (משלי טו, א).

* * *

עץ נטוע בפריו יודע ולב גבר במוצא שפתיו (בן סירא כז, ו).

* * *

מתק שפה טוב ממתן ואיש לב בשתיהם יודע (בן סירא יח, טז).

* * *

כי כצנת טל עלי חרב כן אמר רך עלי מתן (בן סירא יח, טו).

* * *

מתק שפתים ירבה אוהבים ולשון למודים תזרה אמרי נעם (בן סירא ו, ה).

אהבה ושנאה

מכסה פשע מבקש אהבה ושנה בדבר מפריד אלוף (משלי יז, ט).

פֿיינדשאַפֿט ערוועקט קריעג, ליעבע זוכט אַלע פעהלערען צו פערדעקען.

* * *

טריי זיינען די וואונדען פון אַ געליעבטען, די קושען פון אַ פיינד זיינען בעטריגעריש.

טוגענד און גערעכטיגקייט

אַייער אורטהייל זאָל אויפ׳ן ריינעם אמת באַזירען, בע־האַנדעלט מיט מיטלייד און פריינדליכקייט איינער דעם צוויי־טען ; אַן אלמנה, א יתום, אַ פרעמדען און אַן אָרימאַן זאָלט איהר ניט בערויבען ; קיינער זאָל זיך ניט אַרומטראָגען מיט שלעכטע פלענער געגען דעם צווייטען.

* * *

אום טוגענד און ווארהייט זאָלען דיך ניט פערלאָזען, בינד זיי אַן אַרום דיין האַלז, קריץ זיי איין אויף דיין האַרצען׳ס טאפעל.

* * *

עפען ברייט דיין מויל צו שאַפען גערעכטיגקייט און רעכט פאַר דעם אָרימאַן און נויטבעדערפטיגען.

* * *

ווער עס פערשטאָפט זיין אויער ניט צו הערען דעם גע־שריי פון געדריקטען, וועט זיך קיינער ניט אָברופען, ווען ער וועט זעלבסט נאָך הילפע רופען.

* * *

רעטע אימער, אויב דו קענסט, די וואָס ווערען צום טויט געפיהרט און די פעראורטהיילטע גע׳הרג׳ט צו ווערען.

* * *

ווער עס בערויבט אַן אָרימאַן איז, ווי ער לעסטערט זיין בעשעפער ; ווער עס פערעהרט דעם בעשעפער, אַכטעט דעם נויטבעדערפטיגען.

שנאה תעורר מדנים ועל כל פשעים תכסה אהבה (משלי י, יב).

* * *

נאמנים פצעי אוהב ונעתרות נשיקות שונא (משלי כז, ו).

חסד ויושר

משפט אמת שפטו וחסד ורחמים עשו איש את אחיו. ואלמנה ויתום גר ועני אל תעשקו ורעת איש אחיו אל תחשבו בלבבכם (זכריה ז, ט—י).

* * *

חסד ואמת אל יעזבך קשרם על גרגרותיך כתבם על לוח לבך (משלי ג, ג).

* * *

פתח פיך שפט צדק ודין עני ואביון (משלי לא, ט).

* * *

אטם אזנו מזעקת דל גם הוא יקרא ולא יענה (משלי כא, יג).

* * *

הצל לקחים למות ומטים להרג אם תחשוך (משלי כד, יא).

* * *

עשק דל חרף עשהו ומכבדו חנן אביון (משלי יד, לא).

רעטע דעם בערויבטען פון זיינע בעדריקער, און לאָז ניט נאָך, ווען דו קעמפפסט פאַר זיינע אינטערעסען.

* * *

אַ הונגעריגען זאָלסטו ניט פערשעהמען, און אַן אָרימאַן זאָלסטו קיין פערדרוס ניט פערשאַפען.

* * *

פערשלים ניט דיין מויל, ווען דו קענסט העלפען דיין מיט־מענשען ; פערדעק ניט דיין חכמה גוטעס צו טהאָן.

* * *

זעה דו זאָלסט ניט פערשעהמען דיין ברודער, ווען דו האָסט פאַר איהם דיין האַנד געעפענט.

* * *

האָסטו, מיין זוהן, גוטעס געטהאָן צו דיין ברודער, פער־ביטער־זשע איהם ניט זיין געמיטה און רעד ניט צו איהם שטרענג.

* * *

פערמעהר ניט די צרות פון דעם וואָס האָט אַ געבראָ־כענעם געמיטה, פון אָרימאַן זאָל דיין האַנד ניט צוריקגע־צויגען ווערען.

* * *

שעהם זיך צו געבען און נעהמען בעשטעכונג, ווי אויך אָב־צוואווענדען דיינע אויגען פון די וואָס ווינשען דיר גליק.

וואָהלטהאַט

ווער עס פערפאָלגט גערעכטיגקייט און וואָהלטהעטיגקייט געפינט לעבען, גערעכטיגקייט און עהרע.

* * *

זאָלסט זיך ניט אָבהאַלטען פון צו טהאָן גוטעס ווען עס בעלאַנגט, ווען דו האָסט נאָר די מעגליכקייט.

הצל עשוק מיד עשקו ואל תתרפה לריב את ריבו (בן סירא ד, ט).

* * *

נפש רעבה אל תבזה ואל תעציב עני בעניו (בן סירא ד, ב).

* * *

אל תסגר את פיך לתשועת עמיתך וחכמתך לא תכסה להתחסד (בן סירא ד, כה).

* * *

בוש מהכלים פני אחיך כי פתחת לו ידך (בן סירא מא, כז).

* * *

בני היטבת לאחיך אל תמרר נפשו ואל תענהו קשות (בן סירא יח, יד).

* * *

אל תוסיף שבר על שבר רוח ומעני לא תקפץ ידך (בן סירא ד, ג).

* * *

בוש מתת ומקחת שחד ומהעלים עינך מדרשי שלומך (בן סירא מא, כג).

צדקה

רדף צדקה וחסד ימצא חיים צדקה וכבוד (משלי כא, כא).

* * *

אל תמנע טוב מבעליו בהיות לאל ידך לעשות (משלי ג, כז).

איז דיין שונא הונגעריג, זעטיג איהם מיט ברויט; איז ער דורשטיג — גיעב איהם וואסער צו טרינקען.

* * *

זאג ניט צו דיין פריינד: „געה, און קום צוריק מארגען וועל איך דיר געבען", ווען דו האסט עס ביי זיך יעצט.

* * *

אנגערויבטע אוצרות ברענגען קיין נוצען; וואהלטעטיגקייט רעטעט פון טויט.

* * *

פערשפרייט דיין ברויט אויפ'ן וואסער, אין א צייט ארום וועסטו עס געפינען. גיעב א טהייל דערפון צו זיעבען און צו אכט, דען דו ווייסט ניט וואס פאר אן אונגליק עס קען קומען אויף דאס לאנד.

* * *

ביזטו זאט מיט ברויט, געדענק דעם הונגעריגען; האסטו רייכטהום ערווארבען, פערגעס ניט די וואס פלאגען זיך.

* * *

פערלאז ניט, מיין זוהן, א געדריקטען, און פערבארג ניט דיינע אויגען פון נויטבעדערפטיגען.

* * *

שענק אויפמערקזאמקייט צו דעם וואס לײדעט מאנגעל, רייד צו איהם מילד.

* * *

ווי וואסער פערלעשט פייער, אזוי מעקט אפ וואהלטהעטיגקייט זינד.

* * *

בארג צו דיין פריינד אין דער צייט ווען ער נויטהיגט זיך, און ווען דו האסט געליהען, קעהר אום צוריק דעם חוב אין דער בעשטימטער צייט.

אם רעב שנאך האכילהו לחם ואם צמא השקהו מים (משלי כה, כא).

* * *

אל תאמר לרעך לך ושוב ומחר אתן ויש אתך (משלי ג, כח).

* * *

לא יועילו אוצרות רשע וצדקה תציל ממות (משלי י, ב).

* * *

שלח לחמך על פני המים כי ברב הימים תמצאנו. תן חלק לשבעה וגם לשמונה כי לא תדע מה יהיה רעה על הארץ (קהלת יא, א—ב).

* * *

שבעת לחם זכור הרעב שבעת עשר זכור העני (בן סירא יח, כד).

* * *

בני אל תעזב נפש דל ואל תעלם מאבין עיניך (בן סירא ד, א).

* * *

הט אזנך לאיש מחסור ויערב עליו שיחך (בן סירא ד, ח).

* * *

מים מכבים אש וצדקה תמחה חטאה (בן סירא ג, כט).

* * *

השה ברעך לעת מחסור וכי נשית השיבהו ליום מועד (בן סירא כט, ב).

העלף דיין ברודער לויט דיין מעגליכקייט, היט זיך אָבער דו זאָלסט זעלבסט דערצו ניט אָנקומען.

* * *

געדענק, דאָס דו ווערסט דעם טויט ניט אויסמיידען — האָסט מיט איהם קיין קאָנטראַקט געשלאָסען — טהו דאַרום גוטעס צו דיין ברודער איידער דו שטאַרבסט, צייג איהם דיין גנאַדע, לויט דיין מעגליכקייט.

* * *

ווער עס טהוט גנאַדע, בעקומט פערגעלטונג; ווען זיינע פיס וואַקלען, ווערט ער געשטיצט.

אַ גוטער נאָמען

אַ גוטער נאָמען איז בעסער פון פיעל רייכטהום, און אַנ־גענעהמע מאַניערען — פון זילבער און גאָלד.

* * *

צו אַ לעבען אין אַל דאָס גוטס איז דאָ אַן ענדע, אַ גוטער נאָמען איז אונשטערבליך.

ב ר י ד ע ר ל י כ ק י י ט

האָבען מיר דאָך אַלע איין פאָטער? דער אַלמעכטיגער האָט אונז דאָך אַלע בעשאַפען, פאַרוואָס זאָלען מיר פאַלש זיין איינער צום צווייטען?

* * *

ווי גוט און אַנגענעהם עס איז אַ ברידערליכעס צוזאַמענ־לעבען.

* * *

דריי זאַכען בעגערט מיין זעעלע — זיי זיינען אויך אַנ־

הושע אחיך מסת נדבת ידך אַך את נפשך שמור לבל תכשל (בן סירא כט, כג).

* * *

זכר כי המותה לא תאחר ואין לך ברית את מות לכן היטיבה לאחיך בטרם תמות ומשוך חסדך כפי מסת ידך (בן סירא יד, יב—יג).

* * *

גומל חסד ימצא תגמול ובמוט רגליו יתמכו אשריו (בן סירא ג, ל).

שם טוב

נבחר שם מעשר רב מכסף ומזהב חן טוב (משלי כב, א).

* * *

לחיים טובים יש קץ ואין קץ לשם טוב (בן סירא מא, יד).

אחוה

הלוא אב אחד לכלנו הלוא אל אחד בראנו מדוע נבגד איש באחיו (מלאכי ב, י).

* * *

מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד (תהלים קלג, א).

* * *

שָׁלֹש הנה אהבת נפשי — ובעיני אלהים ואדם תִּרְצֶינָה.

גענעהם צו גאָט און צו לייט — אַ בריעדערליכעס צוזאַמענ־לעבען, פריעדען ביי שכנים און ווען מאַן און פרוי לעבען רוהיג אין נחת.

חכמה און קענטנים

ווען דו ווערסט קלוג און פערשטענדיג, דאַן זיינען קענט־ניסע אַנגענעהם פאַר דיין זעעלע.

*　*　*

חכמה איז די קרוין פון אַלטע לייט, וויסען און קענטנים איז די ציערונג פון עדעללייט, גאָטספאָרכטיגקייט איז אַ פראַכט פאַר אַלע.

*　*　*

וויין און מוזיק דערפרעהען דאָס האַרץ, ליעבע צו חכמה גיט אַ גרעסערען גענוס פוןביידע.

*　*　*

די חכמה טריעפט מיט קענטנים ווי אַ רעגען, און זי ער־הויבט דעם פראַכט פון דעם וואָס בעזיצט איהר.

*　*　*

איידער דו לערנסט אַנדערע, שטודיר זעלבסט ; איידער דו פערשרייבסט יענעם אַ רפואה, הייל זיך אַליין אויס.

*　*　*

איידער דו געהסט יענעם איבערצייגען, זיי פריהער אַליין איבערצייגט.

שטראָף־רייד

ווער עס ליעבט צו הערען שטראָף־רייד, ליעבט קענטנים ; אַ לייכט־זיניגער האָט פיינד איבערצייגונג.

שבת אחים גם יחד ושכנים ישליון ואיש ואשתו בנחת ינוחו (בן סירא כה, א—ב).

חכמה ודעת

כי תבוא חכמה בלבבך ודעת לנפשך ינעם (משלי ב, י).

* * *

עטרת זקנים חכמה ותפארת נגידים השכל ודעת ויראת יי הדרת כלם (בן סירא כה, ז).

* * *

יין ושיר משמחים הלב ואהבת חכמה עלתה על שניהם (בן סירא מ, יט).

* * *

החכמה תזיל דעת כמטר ותרומם תפארת בעליה (בן סירא א, יט).

* * *

בטרם תלמד למוד בטרם תרפא הרפא (בן סירא יח, יח).

* * *

הוכח בטרם תוכיח (בן סירא יח, יט).

מוסר

אהב מוסר אהב דעת ושונא תוכחת בער (משלי יב, א).

דער לץ ליעבט ניט מען זאָל איהם איבערצייגען, ער ווייכט דאַרום פון דער געזעלשאַפט פון קלוגע.

*　*　*

אַ לץ זאָלסטו ניט שטראָפען, ער וועט דיך פיינד קריגען; איבערצייג דעם קלוגען, וועט ער דיך ליעבען דערפאַר.

*　*　*

ווער עס שטראָפט אַ לץ, בעדעקט זיך זעלבסט מיט שאַנדע, ווער עס זוכט צו איבערצייגען אַ פערברעכער, בעגעהט אַ פעהלער.

*　*　*

נייג, מיין זוהן, דיין האַרץ צו מוסר פון דער יוגענד, וועסטו זיין פול מיט חכמה ווען דו וועסט אַלט ווערען.

ל י י כ ט ז י נ ן

אַ נאַר גלויבט יעדע זאַך, אַ קלוגער אונטערזוכט עס פריהער.

*　*　*

ווען דער לץ זוכט שוין זאָגאַר חכמה, קריגט ער עס ניט; דעם פערשטענדיגען קומט אָן דאָס וויסען לייכט.

*　*　*

וואָרן דיין ברודער ער זאָל ניט אַלעם גלויבען, די צאָהל פון ליעגנער איז אונגעהייער גרוים.

אבשפּאַטונג און פערליימדונג

האַלט דעם לץ אַוועק פון דיין הויז, וועט פערשווינדען די שטרייט, עס וועט אויפהערען צו הערשען קריעג און שאַנדע.

לא יאהב לץ הוכח לו אל חכמים לא ילך (משלי טו, יב).

* * *

אל תוכח לץ פן ישנאך הוכח לחכם ויאהבך (משלי ט, ז).

* * *

יסר לץ לקח לו קלון ומוכיח לרשע מומו (משלי ט, ז).

* * *

בני הט מנוער לבך למוסר ושבעת חכמה כי זקנת (בן סירא ו, יח).

קלות דעת

פתי יאמין כל דבר וערום יבין לאשרו (משלי יד, טו).

* * *

בקש לץ חכמה ואין ודעת לנבון נקל (משלי יד, ו).

* * *

העד באחיך לבל יאמין לכל דבר כי טופלי שקר עצמו מספר (בן סירא יט, טו).

לצנות ורכילות

גרש לץ ויצא מדון וישבת דין וקלון (משלי כב, י).

ווען עס פעהלט האָלץ, ווערט דאָס פייער אויסגעלאָשען, אָהן אַ בערײדער ווערט די קריעג שנעל אײנגעשטילט.

* * *

ווי אין שפּאָס זיינען די ווערטער פון בערײדער, זיי געהען אָבער אַריין טיעף אין די געדערים.

* * *

האָסטו געהערט רכילות, בעגראָב עס ביי זיך אין בויך ; האָב קיין מורא ניט, ער וועט ניט צושפּאָלטען ווערען.

* * *

מען פעראַכטעט שטאַרק אַ גנב, מעהר פעראַכטונג פערדינט אָבער דער וואָס טרייבט רכילות.

קלוגהייט און נאַרישקייט

ווער עס געהט אַרום צווישען קלוגע, ווערט זעלבסט ענטוויקעלט. ווער עס פערברענגט די צייט מיט לייכטזיניגע, ווערט סוף כל סוף פערדאָרבען.

* * *

אַ קלוגער זעהט פאָראויס די שלעכטס ווען עס איז נאָך זאָגאַר פערבאָרגען ; נאַראָנים שטויסען זיך אויף דעם אָן און ווערען געשטרויכעלט.

* * *

אויף אַ פערשטענדיגען האָט מעהר ווירקונג אַ פאָרוואורף, ווי הונדערט קלעפּ פאַר אַ נאַר.

* * *

ווען דו זעהסט אַ מענשען, וועלכער האַלט זיך זעלבסט פאַר אַ גרויסען חכם, קענסטו פון איהם ניט מעהר ערוואַרטען, ווי פון אַ נאַר.

באפס עצים תכבה אש ובאין נרגן ישתק מדון (משלי כו, ב).

* * *

דברי נרגן כמתלהמים והם ירדו חדרי בטן (משלי כו, כב).

* * *

שמעת דבה קברה בבטנך ואל תירא כי לא תבקע (בן סירא יט, י).

* * *

בוז יבוזו לגנב כי יגנב ונבזה ממנו הולך רכיל (בן סירא ה, יז).

חכמה וסכלות

הולך את חכמים יחכם ורעה כסילים ירוע (משלי יג, כ).

* * *

ערום ראה רעה נסתר פתאים עברו נענשו (משלי כז, יב).

* * *

תחת גערה במבין מהכות כסיל מאה (משלי יז, י).

* * *

ראית איש חכם בעיניו תקוה לכסיל ממנו (משלי כו, יב).

אַ קלוגער פערדעקט זאַגאַר זיינע קענטניסע, און אַ נאַר שרייט אוים זיין נאַרישקייט.

* * *

בעסער צו הערען אַ געשריי פון אַ קלוגען, איידער געזאַנג פון נאַראָנים.

* * *

די רייד פון חכם זיינען ווי אַ קלאָהרער וואַסער־שטראָם, די עצה וואָס געהט אַרוים פון זיינע ליפען איז אַ לעבענסקוואַל.

* * *

בעסער זאָל אַ נאַר פערדעקען זיין נאַרישקייט, איידער אַ קלוגער זיין חכמה.

עהרע און בעריהמעריי

ווי שנעע אַם זומער און ווי רעגען אין שניט־צייט, אַזוי פּאַסט כבוד פאַר אַ נאַר.

* * *

אַ מענש ווערט געריהמט לויט זיין שכל, דער אונבעזאָנע־נער איז דאַרום אימער צו שאַנדע.

* * *

ריהם זיך ניט מיט מאָרגעדיגען טאָג, דו ווייסט נאָך ניט וואָס דער היינטיגער קען ברענגען.

* * *

ווי וואָלקענס און ווינד אָהן רעגען, אַזוי איז אַ פוסטער בעריהמער.

* * *

לויב ניט איינעם, איידער דו הערסט איהם רעדענדיג; אַ מענש ווערט דורך דער שפּראַך פון זיינע ליפען דערקענט.

אדם ערום כסה דעת ולב כסילים יקרא אולת (משלי יב, כג).

* * *

טוב לשמע גערת חכם מאיש שמע שיר כסילים (קהלת ז, ה).

* * *

אמרי חכם כפלג מים ועצת שפתיו כמקור חיים (בן סירא כ, לא).

* * *

טוב אויל מכסה אולתו מחכם חכמתו (בן סירא כ, לא).

כבוד והתפארות

כשלג בקיץ וכמטר בקציר כן לא נאוה לכסיל כבוד (משלי כו, א).

* * *

לפי שכלו יהלל איש ונעוה לב יהיה לבוז (משלי יב, ח).

* * *

אל תתהלל ביום מחר כי לא תדע מה ילד יום (משלי כז, א).

* * *

נשיאים ורוח וגשם אין איש מתהלל במתת שקר (משלי כה, יד).

* * *

אל תהלל איש בטרם שמעתו כי בניב שפתיו ינכר גבר (בן סירא כז, ז).

האַלט זיך ניט גרויס, דו קענסט נאָך געשטרויכעלט ווע־רען און בלייבען פערשעהמט.

*   *   *

שטאָלציר ניט מיט דיינע קליידער און בעריהם זיך ניט מיט דיין עהרענהאַפטע לאַגע.

*   *   *

גרויס זיך ניט מיט דיינע פלענער, און מאַך ניט קיין אי־בערנאַטירליכע אנשטרענגונג.

שטאָלץ און בעשיידענהייט

גאווה ערניעדריגט דעם מענשען, בעשיידענהייט מאַכט איהם עהרע.

*   *   *

זאָל דיך אַ פרעמדער ריהמען, ניט דיין אייגענע מויל, אַן אַנדערער — ניט דיינע אייגענע ליפען.

*   *   *

האַלט זיך זעהר נידעריג, דען די ענדע פון שטערבליכען איז שפייז פאַר ווערים.

*   *   *

וואָס גרעסער דו ביזט, אַלץ נידעריגער זאָלסטו זיך האַל־טען, וועסטו ביי גאָט חן געפינען.

*   *   *

ערפיעל, מיין זוהן, מיט בעשיידענהייט אַלע דיינע טהאַ־טען, וועסטו געשעצט ווערען פון גוטע מענשען.

ערניעדרונג

צו שווינען יעמאַנדען צוליעב זיין פערזענליכקייט, איז ניט

אל תתרומם בלבבך פן תוקש ותכלם (בן סירא א, ל).

* * *

בהדר לבושך אל תתפאר ובכבודך אל תתהלל (בן סירא יא, ד).

* * *

אל תתנשא בתחבלות לבך ולא תאמץ כשור כחך (בן סירא ו, ב).

גאוה וענוה

גאות אדם תשפילנו ושפל רוח יתמך כבוד (משלי כט, כג).

* * *

יהללך זר ולא פיך נכרי ולא שפתיך (משלי כז, ב).

* * *

מאד מאד השפל נפשך כי אחרית אנוש עש ורמה (בן סירא ז, יח).

* * *

ברבות שיאך השפל רוחך ותמצא חן בעיני יי (בן סירא ג, יח).

* * *

בני הכן בענוה כל מעשיך ויקרת בעיני אנשים יקרים (בן סירא ג, יז).

הכנעה

הכר פנים לא טוב ועל פת לחם יפשע גבר (משלי כח, כא).

ריכטיג ; צוליעב ברויט דאַרף אַ מענש ניט בעגעהן קיין פער־ברעכען.

* * *

פונקט ווי אַ פערשמוצטער קוואַל און אַ פערדאָרבענער ברונען איז דער עהרליכער וואָס בויגט זיך פאַר אַ לומפּ.

* * *

ברויט דורך ערניעדערונג שמעקט גוט דעם וואָס וויים פון קיין שאַנדע, עס איז אָבער ווי אַ פערצעהרענדער פייער אין זיין בויך.

* * *

מייד אויס, מיין זוהן, די וועג פון שנאָרעדיי, איידער אַזאַ לעבען איז בעסער דער טויט.

שמייכלעריי

מיט חניפה פערדאַרבט מען דעם צווייטען ; דורך אויפ־ריכטיגקייט ווערען עהרליכע גערעטעט.

* * *

פיעלע שמייכלען זיך צום וואָהלטהעטער, יעדער איז אַ פריינד צום פרייגעביגען.

* * *

פיעלע מענשען פראָקלאַמירען פאַר אַנדערע זייער גוטס־קייט, ווער קען אָבער אַן אויפריכטיגען געפינען ?

* * *

פיעלע שמייכלען זיך צום פרייגעביגען, און ווען ער איז אין אונגליק, פערשווינדען זיי.

בעניידונג

ערגער זיך ניט צוליעב שלעכטע מענשען, בעניידע ניט די פערברעכער.

מעין נרפש ומקור משחת צדיק מט לפני רשע (משלי כה, כו).

* * *

לחם עני ינעם ללא ידע בשת אך אש אכלת הוא בבטנו (בן סירא מ, לא).

* * *

בני מנע רגלך מנדד ללחם כי טוב המות מחיי נדודים (בן סירא מ, כח).

חניפה

בפה חנף ישחית רעהו ובדעת צדיקים יחלצו (משלי יא, ט).

* * *

רבים יחלו פני נדיב וכל הרע לאיש מתן (משלי יט, ו).

* * *

רב אדם יקרא איש חסדו ואיש אמונים מי ימצא (משלי כ, ו).

* * *

רבים יחלו פנ' נדיב ובעת רעה יתעלמו (בן סירא ו, ח).

קנאה

אל תתחר במרעים אל תקנא ברשעים (משלי כד, יט).

קנאה איז אזוי גרויזאם ווי דער קבר, איהרע קאהלען זיינען ווי פון א פלאמענדען פייער.

* * *

זיי ניט מקנא דעם לומפ, ווען ער ווערט ערהויבען: דו ווייסט ניט וואס זיין ענדע וועט זיין.

ראכע

זאג ניט: „ווי ער האט מיר געטהאן וועל איך איהם טהאן, איך וועל יעדען בעצאהלען לויט זיין פערדיענסט".

* * *

פרעה זיך ניט ווען דיין פיינד פאלט, ווען ער גליטשט זיך אויס, זאלסטו זיך ניט לוסטיג מאכען.

* * *

פרעה זיך ניט ווען דיין פיינד שטארבט, מיר זיינען אלע שטערבליך.

* * *

זיי ניט שטארק אין כעס אויף איינעם וואס האט געגען דיר געזינדיגט, און זיי ניט צופיעל ראכעזיכטיג.

אויפרעגונג און צארן

א כעסן איז קיינמאל ניט גערעכט, די ווילדקייט פון זיין גייסט ברענגט איהם אום.

* * *

א כעסן איז ווי א ברענענדער פייער, ער רוהט ניט ביז ער פערצעהרט זיין פלייש.

קשה כשאול קנאה רשפיה רשפי אש שלהבתיה (שיר השירים ח, ו).

*   *   *

אל תקנא בעול כי יגדל כי לא תדע אחריתו (בן סירא ט, יד).

נ ק מ ה

אל תאמר כאשר עשה לי כן אעשה לו אשיב לאיש כפעלו (משלי כד, כט).

*   *   *

בנפול איביך אל תשמח ובכשלו אל יגל לבך (משלי כד, יז).

*   *   *

במות אויבך אל תשמח כי בני מות כלנו (בן סירא ח, ח).

*   *   *

אל תתאנף באיש אשר חטא לך ואל תהי נבהל לנקמה (בן סירא י, ח).

התרגשות וכעס

איש חמה לא יצדק ומשובת רוחו תהרגהו (בן סירא א, כב).

*   *   *

איש חמה כאש יוקדת לא ינוח עד כי אכל בשרו (בן סירא כג, כא).

אַ דיקער רויך קומט פאַר אַ פלאַם, צאַנקערייַ און קריג — פאַר אַ מאָרד.

* * *

צאָרן אויף אַ מאָמענט מאַכט פערגעסען פיעל פערגניגען.

היציגקייט און זעלבסטבעהערשונג

אַ היציגער ערוועקט אימער קריג, אַ קאַלטבלוטיגער שטילט איין צאַנקערייַ.

* * *

זיך צוריקהאַלטען פון צאָרן איז בעסער ווי אַ העלד צו זיין, בעהערשען זיך איז וויכטיגער ווי אַ שטאָדט איינצונעהמען.

* * *

אַייל זיך ניט אין כעס צו ווערען, צאָרן האָט זיין רוהע־פלאַץ אין שוים פון נאַראָנים.

* * *

פאַס אויף זיך אויף און זעה צו פערבלייבען אונשולדיג; פערליער זיך ניט אין צייט פון אונגליק.

* * *

איידער דו האָסט אַ זאַך אויסגעפאָרשט, אַייל זיך ניט צו פעראורטהיילען; זוך גוט נאָך און נאכהער גיב אַרויס אַן ענט־שיידונג.

* * *

זעה אַיינצוצאַמען דיין גייסט, און געה ניט נאָך אַלע נייר־גונגען פון דיין האַרצען.

וואַהרהייט און ליעגען

אין אַייערע געשפרעכען איינער מיט'ן צווייטען זאָלט

קיטור ועשן לפני להב וריב ומצה לפני רצח (בן סירא כב, כח).

* * *

רוגז רגע תשכיח ענג רב (בן סירא יא, ל).

מהירות חמה ושליטה ברוח

איש חמה יגרה מדון וארך אפים ישקיט ריב (משלי טו, יח).

* * *

טוב ארך אפים מגבור ומשל ברוחו מלכד עיר (משלי טז, לב).

* * *

אל תבהל ברוחך לכעוס כי כעס בחיק כסילים ינוח (קהלת ז, ט).

* * *

השמר לך והיה תמים ובעת צרה אל תבהל ברוחך (בן סירא ב, ב).

* * *

אל תרשיע בטרם חקרת דרש היטב ואחרי כן תשפט (בן סירא יא, ח).

* * *

שים מעצור לרוחך ובמאויי לבבך אל תלך (בן סירא יח, כט).

אמת ושקר

דברו אמת איש את רעהו אמת ומשפט שלום שפטו בשעריכם (זכריה ח, טז).

איהר בלויז דעם ריינעם אמת זאָגען, די געזעצע וואָס איהר פיהרט איין ביי זיך זאָלען זיין דורכגעדרונגען מיט אמת און פריעדען.

*   *   *

היט זיך דו זאָלסט ניט זינדיגען געגען אמת.

*   *   *

מיט דיין לעבען זאָלסטו פאַר'ן אמת קעמפפען.

*   *   *

ווער עס זאָגט ליעגען, ערהויבט די שאַנדע און בעדעקט זיך זעלבסט מיט דעם אויף אייביג.

אונשולד און פערדארבענהייט

פאַר אויפריכטיגע איז אַ טרייסט זייער אונשולד, פער־רעטהער רואינירט זייער אייגענע פערדאָרבענהייט.

*   *   *

בלוטדורשטיגע מענשען האַסען דעם עהרליכען און זוכען דעם לעבען פון די אויפריכטיגע.

*   *   *

ווען די עהרליכע איז גוט, פרעהט זיך די שטאָדט, און ווען פערברעכער זיינען אונגליקליך, איז אַ געזאַנג.

*   *   *

דער אונשולדיגער געהט אימער מיט זיכערע טריט, דעם פערברעכער דערקענט מען נאָך זיין גאַנג.

*   *   *

זעקס זיינען די זאַכען וואָס גאָט האַסט, און די זיעבעטע איז ביי איהם אבשייליך: שטאָלצע אויגען, אַ פאַלשע צונג, הענד וואָס פערגיסען אונשולדיג בלוט, אַ האַרץ וואָס טראַכט פערברעכערישע פלענער, פיס וואָס לויפען שלעכטס צו טהאָן,

השמר מפשוע באמת (בן סירא ד, כז).

*   *   *

בנפשך הלחם בעד האמת (בן סירא ד, ל).

*   *   *

דובר שקר מרים קלון וקלון לא יסור ממנו עד עולם (בן סירא כ, כו).

תמימות ורשעות

תמת רשעים תנחם וסלף בגדים ישדם (משלי יא, ג).

*   *   *

אנשי דמים ישנאו תם וישרים יבקשו נפשו (משלי כט, י).

*   *   *

בטוב צדיקים תעלץ קריה ובאבד רשעים רנה (משלי יא, י).

*   *   *

הולך בתום ילך בטח ומעקש דרכיו יודע (משלי י, ט).

*   *   *

שש הנה שנא יי ושבע תועבת נפשו. עינים רמות לשון שקר וידים שפכות דם נקי. לב חרש מחשבות און רגלים ממהרות

אַ ליגנער וואָס זאָגט פאַלש עדות און דער וואָס ערוועקט קריג צווישען זיינע מיטברידער.

* * *

ווער קען זאָגען, איך בין פאָלקאָמען, מיין האַרץ איז אונ־בעפלעקט?

* * *

עס איז ניטאָ קיין איינציגער צדיק אויף דער וועלט, וועל־כער זאָל טהאָן דורכאוים גוטעס און ניט זינדיגען.

* * *

דאָס ברויט פון אָרימאַן איז דאָס לעבען זיינער, ווער עס בערויבט איהם (פון דעם), פערגיסט זיין בלוט.

* * *

דער צאָהן פון אונרעכט איז ווי דער צאָהן פון לייב, ווער עס דערנעהנטערט זיך צו דעם, ברענגט אויף זיך אונגליק.

* * *

אַ ריכטער וואָס איז פאַלש אין אורטהייל איז ווי איינער, וועמען עס ווערט אנפערטרויט אַן אונשולדיגע מיידעל און ער פערשוועכט איהר עהרע.

* * *

ווי אַ וואָלף קען זיין בעפריינדעט מיט אַ שעפּס, אַזוי קען דער עהרליכער פעראייניגט זיין מיט אַ פערברעכער.

* * *

האַלט זיך שטייף ביי דיין אונשולד און פערלאָז עס ניט, ווערסטו צוריק בעקומען קראַפט און שטאַרק ווערען.

* * *

זיי פעסט אין דיין גייסט, און זאָל דיין מויל מיט דיין האַרץ שטימען.

* * *

וואויל איז דעם מענשען, וועמעס געוויסען עס בעשולדיגט איהם ניט.

לרוץ לרעה. יפיח כזבים עד שקר ומשלח מדנים בין אחים (משלי ו, טז—יט).

* * *

מי יאמר זכיתי לבי טהרתי מחטאתי (משלי כ, ט).

* * *

כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא (קהלת ז, כ).

* * *

לחם עני מחית נפשו וגזלו שפך דמו (בן סירא לד, כב).

* * *

שן העון כשן הלביא כל הקרב ימית נפשו (בן סירא כא, ג).

* * *

שופט מעול במשפט כשומר בתולה ומחללה (בן סירא כ, ג).

* * *

אך כחברת זאב עם כבש כן חברת צדיק עם רשע (בן סירא יג, יט).

* * *

החזק בתמתך ואל תמוש ותחליף כח ותתחזק (בן סירא ב,ג).

* * *

היה מוצק ברוחך וכלבבך כן פיך (בן סירא ה, יב).

* * *

אשרי אדם לא ירשיענו רוחו (בן סירא יד, ב).

פאַלשקייט און צבֿוע'צסטווא

דעם שונא קען מען דערקענען נאָך זיינע ליפּען, מעג ער זיין פאַלשקייט טיעף אין זיך בעהאַלטען. ווען ער רעדט מיט אַ ווייכע שטימע, האָב צו איהם קיין צוטרויען: אין האַרצען ביי איהם איז פערבאָרגען אַ זיעבענפאַכער בעטרוג.

* * *

ער בויגט זיך צו דער ערד און מאַכט זיך ווי טויב, ביזטו אָבער ניט פאַרזיכטיג, וועט ער אויף דיר טרעטען און דיך פער־אונגליקען.

* * *

געה ניט איבעראַל וואו דער ווינד בלאָזט, און וואַרף זיך ניט אויף אַלערליי וועגען — דאָס איז די וועג פון ניט־געזעצ־טען מענשען.

* * *

זיי ניט קיין היפּאָקריט, היט דיין צונג און גיב גוט אַכטונג אויף דיינע ליפּען.

* * *

„פריינד מיינער, פריינד” — הערט מען יעדען מורמלענ־דיג, אין דער אמת'ן זיינען זיי פריינד בלויז מיט'ן מויל.

* * *

פיעלע אָפּפער זיינען אומגעקומען פון שווערד, נאָך מעהר אָבער — דורך אַ פאַלשע צונג.

עטיקעטע און גוטע זיטען

ווען דו בעזוכסט דיין פריינד'ס וויינגאָרטען, מעגסטו עסען וויינטרויבען וויפיעל דו ווילסט, מיטנעהמען פון דעם אין אַ כּלי זאָלסטו ניט.

מרמה וצביעות

בשפתו ינכר שונא ובקרבו ישית מרמה. כי יחנן קולו אל תאמן בו כי שבע תועבות בלבו (משלי כו, כד—כה).

* * *

שחה לעפר נפשו והוא כחרש ואם לא נשמרת יעבר עליך להשחיתך (בן סירא יט, כה).

* * *

אל תלך אל כל רוח ואל תסוב אל כל מסלה כי זה דרך הפכפך (בן סירא ה, יא).

* * *

אל תהי חנף ביראתך נצור לשונך ושפתי פיך (בן סירא א, כט).

* * *

רעי רעי כל פה מצפצף ואין רע זולתי בפה (בן סירא לז, א).

* * *

חללים רבים הפילה החרב ורבים מהם לשון רמיה (בן סירא כח, כא).

דרך ארץ ומדות טובות

כי תבוא בכרם רעך ואכלת ענבים כנפשך שבעך ואל כליך לא תתן (דברים כג, כה).

געה ניט צו אָפט מיט וויזיטען אין הויז פון דיין פריינד, דו קענסט נאָך איהם איבערדריסיג ווערען און ער וועט דיך פיינד קריגען.

* * *

ווער עס פערשעהמט דעם נעכסטען, איז א הארצלאָזער מענש, אַ פערשטענדיגער שווייגט.

* * *

ווער עס ענטפערט, איידער ער האָט אין גאַנצען אויסגע־הערט, איז עס פון איהם אַ נאַרישקייט און אַ שאַנדע.

* * *

ענטפער ניט אַ נאַר מיט די זעלבע נאַרישע רייד, דו קענסט נאָך צו איהם פערגליכען ווערען.

* * *

א נאַר פיעלט אָן זיין מויל מיט געלעכטער, אַ פערשטענ־דיגער עפענט קוים זיינע ליפען.

* * *

לאַך ניט פון יענעם ווען איהם איז ביטער אויפ'ן האַרצען.

* * *

שפּאָט ניט פון אַן אַלטען מאַן, מיר זעלבסט וועלען אויך אַלט ווערען.

* * *

אַ נאַר בויגט צו זיין אויער צו זיין פריינד'ס טיהר, אין די אויגען פון אַ קלוגען איז עס מיאוס און שענדליך.

* * *

ענטפער ניט, איידער דו האָסט אויסגעהערט, אונטערברעך ניט איינעם, ווען ער ענטוויקעלט זיינע געדאַנקען.

* * *

לויב ניט איינעם צוליעב זיין שעהנהייט און פערשעהם ניט קיינעם צוליעב זיין אויסזעהן.

הוקר רגלך מבית רעך פן ישבעך ושנאך (משלי כה, יז).

* * *

בז לרעהו חסר לב ואיש תבונות יחרש (משלי יא, יב).

* * *

משיב דבר בטרם ישמע אולת היא לו וכלמה (משלי יח, יג).

* * *

אל תען כסיל כאולתו פן תשוה לו גם אתה (משלי כו, ד).

* * *

סכל ימלא שחוק פיהו ונבון כמעט יפצה שפתיו (בן סירא כא, כג).

* * *

אל מר נפש לא תלעג (בן סירא ז, יב).

* * *

אל תלעג לזקן כי נזקן גם אנחנו (בן סירא ח, ז).

* * *

כסיל מטה אזנו אל דלת רעהו ובעיני חכם אולת היא וכלמה (בן סירא כא, כו).

* * *

טרם שמעת אל תענה ואל תפריע איש מכלכל דבריו (בן סירא יא, ט).

* * *

אל תהלל איש על יפיו ואל תבוז איש על מראהו (בן סירא יא, ב).

שטראָף ניט דיין פריינד אין דער צייט, ווען ער מאַכט אַ מאָהלצייט, קריעג זיך ניט מיט איהם אויף זיין שמחה.

* * *

אַ בעל תשובה זאָלסטו זיינע זינד ניט דערמאָהנען, מיר זייַנען אַלע זינדיג.

* * *

עס געלאַסען וואָס דו האָסט פאַר זיך, שלינג עס ניט, דו זאָלסט ניט פער'מיאוס'ט זיין.

* * *

אין אַן אונטערהאַלטונג צווישען פריינד שטעה אויף דער ערשטער; זיי ניט דער לעצטער צו פערבלייבען זיצען.

* * *

טרייסט די וואָס פערגיסען טרעהרען, דריק אויס דיין מיטגעפיהל צו די וואָס טרויערען.

יוגענד און עלטער

די פראַכט פון יונגע לייט איז זייער פיזישע קראַפט, פאַר אַלטע לייט איז אַ ציערונג זייער גרויער עלטער.

* * *

ווען דו וועסט אין דער יוגענד ניט אָנזאַמלען, וואו וועסטו נעהמען ווען דו וועסט אַלט ווערען?

* * *

העלף, מיין זוהן, דיין אַלטען פאָטער, און פערשאַפ איהם ניט קיין שמערצען, כל זמן ער לעבט.

* * *

בעסער זאָלען דיינע קינדער צו דיר אָנקומען, איידער דו זאָלסט דאַרפען אויסקוקען פון זיי עטוואָס.

אל תוכיח רעך עת משתהו ואל תריב אתו בשמחתו (בן סירא לא, לד).

* * *

שב מחטאיו אל תזכר עונו כי חטאים כלנו (בן סירא ח, ו).

* * *

אכול בנחת את הנתון לפניך ואל תבלע לבל תמאס (בן סירא לא, יז).

* * *

במושב רעים קום ראשונה ואל תהי ממאחרי שבת (בן סירא לב, יג).

* * *

הוה מנחם למורידי דמעה ועם אבלים התאבל (בן סירא ז, לח).

בחרות וזקנה

תפארת בחורים כחם והדר זקנים שיבה (משלי כ, כט).

* * *

אם בנער לא תאגר אנא תמצא כי שבת (בן סירא כה, ה).

* * *

כלכל בני שיבת אביך וימי חייו אל תעצב (בן סירא ג, יא).

* * *

טוב בניך יבקשו מידך מבקש אתה מידם (בן סירא לג, כד).

ע ר צ י ה ו נ ג

ערציה דאָס קינד לויט זיין שטייגער, וועט די לעהרע ביי איהם פערבלייבען אויך אויף דער עלטער.

* * *

האָסטו קינדער, גיעב זיי אַ גוטע ערציהונג, געוועהן זיי איין פון דער יוגענד ליידען צו פערטראָגען.

רעדען און שווייגען

טויט און לעבען ליעגט אין דער מאַכט פון צונג.

* * *

דורך פיעל רייד קען מען פעהלערען ניט אויסמיידען, אַ קלוגער איז אימער איינגעהאַלטען אין ווערטער.

* * *

דער מאַן וואָס בעזיצט קענטניס איז שפּאָרזאַם אין ווערטער, אַ געזעצטער מענש איז אימער קאַלטבלוטהיג.

* * *

פונקט ווי די פיס ביי אַ הינקעדיגען, אַזוי איז אַ שפּריכוואָרט אין מויל פון אַ נאַר.

* * *

דאָס האַרץ פון נאַר איז אין זיין מויל, און דאָס מויל פון פערשטענדיגען איז אין זיין האַרץ.

* * *

ביזטו קלוג, זאָלסטו רעדען ; ווען ניט, שוויג בעסער.

* * *

מאַנכער שווייגט, ווייל ער געפינט קיין ווערטער, און מאַנכער — ווייל עס איז מעהר פּאַסענד צו שווייגען.

חנוך

חנוך לנער על פי דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה (משלי כב, ו).

* * *

אם בנים לך חנוך אותם ומנוער הט שכמם לסבול (בן סירא ז, כד).

דבור ושתיקה

מות וחיים ביד לשון (משלי יח, כא).

* * *

ברוב דברים לא יחדל פשע וחושך שפתיו משכיל (משלי י, יט).

* * *

חושך אמריו יודע דעת וקר רוח איש תבונה (משלי יז, כז).

* * *

דליו שקים מפסח ומשל בפי כסילים (משלי כו, ז).

* * *

לב סכל בפיו ופי נבון בלבבו (בן סירא כא, כח).

* * *

אם חכמת תן מענה ואם אין שים ידך למו פיך (בן סירא ה,יד).

* * *

יש מחשה כי אין מענה ויש מחשה כי עת לחשות (בן סירא כ, ה).

בעקלעהר פריהער וואָס דו האָסט צו זאָגען, און דריק אויס פיעל אין וועניג ווערטער.

שאַרפזינן און רעדע־קונסט

עס איז אַ פערגניגען צו הערען אַ ריכטיגען ענטפער; ווי גוט עס איז אַ פּאַסענדער וואָרט אין דער צייט!

*   *   *

ווי גאָלדענע עפּעל אין אַ זילבערנע איינפאַסונג, אַזוי איז אַ וואָרט וואָס איז גוט צוגעפּאַסט.

*   *   *

די מעלאָדיען פון פליטע און האַרפּע זיינען אנגענעהם פאַר'ן אויער, מעהר פון זיי ביידען אָבער — אַ שעהנע רעדע.

פּלוידעריי

ווער עס בעוואַכט זיין מויל, היט זיין זעעלע; ווער עס פּלוידערט פיעל, פערשאַפט זיך אַליין שמערצען.

*   *   *

האָסטו עטוואָס געהערט, צוטראָג עס ניט איבעראַל, וועט מען וועגען דיר קיין שלעכטעס ניט ריידען.

*   *   *

ווער עס ענטדעקט אַ געהיימנים, פערליערט מען צו איהם דעם צוטרויען, ער מעג דאַן ווי זוכען אַ פריינד, וועט ער איהם ניט געפינען.

השכל תשכיל על דבריך ואמר הרבה במלים מצער (בן סירא לב, ט).

חריפות ולשון למודים

שמחה לאיש במענה פיו ודבר בעתו מה טוב (משלי טו, כג).

* * *

תפוחי זהב במשכיות כסף דבר דבר על אפניו (משלי כה, יא).

* * *

חליל וכנור ינעמו לאזן ומשניהם אמרי שפר (בן סירא מ, כ).

להג

נצר פיו שמר נפשו פשק שפתיו מחתה לו (משלי יג, ג).

* * *

שמועה שמעת אל תפיץ חוצה ולא יתן איש בך דופי (בן סירא יט, ז).

* * *

גולה סוד אבדה אמנתו יבקש אוהב ולא ימצאנו (בן סירא כז, טז).

שעהמעדיגקייט

דיינע אויגען זאָלען אימער גראַד קוקען, און דיינע בּרעמען זאָלען אויפריכטיג זיין צו דעם וואָס איז פאַר דיר.

* * *

שעהמעדיגקייט איז ניט אימער בּערעכטיגט, זי איז אויך קיין בעוויז ניט אַז מען איז אויפריכטיג.

* * *

עס איז דאָ אַ מין שעהמעדיגקייט, וואָס ווערט אַלס אַ חסרון פּעררעכענט, און עס איז דאָ אַזאַ, וואָס ווערט בּעטראַכט אַלס אַ מעלה.

* * *

זאָלסט ניט שווייגען יענעם וואָס זוכט דיך צו פערשעהמען, און שעהם זיך ניט, ווען דו פאַלסט.

געדולד

געוועהן זיך איין צו פערטראָגען יעדע לעבענס־לאַסט, נעהם אויף געדולדיג יעדען אונגליק.

* * *

אַ געדולדיגער טראָגט איבער ביז אַ צייט, און בעקומט ענדליך זיין לוין.

פּינקטליכקייט

איידער דו זאָלסט צוזאָגען און ניט בעצאָהלען, בּעסער זאָג ניט צו.

* * *

וואָס דו ברענגסט אַרויס פון דיינע ליפּען, זאָלסטו היטען

בישנות

עיניך לנכח יביטו ועפעפיך יישרו נגדך (משלי ד, כה).

* * *

לא כל עת הבושה נכונה ולא היא עד על האמת (בן סירא מא, יח).

* * *

כי יש בושה לחטאת תמנה ויש בושה לצדקה תחשב (בן סירא ד, כג).

* * *

לא תשא פני איש לבשתך ולא תבוש כי נפלת (בן סירא ד, כד).

סבלנות

אל כל משא כלכל לבך וקבל ברצון כל רעה (בן סירא ב, ד).

* * *

ואיש ענו יחכה עד בא עת וגמולו ישלם לו (בן סירא א, כג).

דיקנות

טוב אשר לא תדר משתדור ולא תשלם (קהלת ה, ד).

* * *

מוצא שפתיך תשמור ועשית ותמצא משען בעת צרה (בן סירא כט, ג).

צו ערפיעלען, וועסטו דאַן געפינען אַן אנשפּאַרונג אין אַ שלעכ־טע צייט.

צייטמעסיגקייט און פּאַסיגקייט

עס איז דאַ אַ צייט צו קויפען פּאַר אַ קליינינקייט, און אַ צייט צו צאָהלען זיעבען מאָל אַזוי פיעל.

* * *

אַ געשפּרעך ניט אין דער צייט איז, ווי אַ געזאַנג פּאַר אַ פערביטערטעם הארץ; שטראָף־רייד און בעלעהרונג זיינען אויך שעהן בלויז אין דער פּאַסענדער צייט.

* * *

ווי פערנינפטיג יעמאַנד זאָל ניט רעדען, ווערען זיינע רייד בעטראַכט אַלס פּוסטע קלאַנגען, ווען עס איז ניט אין דער צייט.

* * *

ניט יעדע זאַך פּאַסט פּאַר יעדען מענשען, און ניט יעדער איינער האָט פערגניגען פון יעדען געגענשטאַנד.

פּ אַ ר ז י כ ט י ג ק י י ט

ווער עס פּאַסט אויף אויף זיין מויל און צונג, פערהיט זיך זעלבסט פון צרות.

* * *

עס איז ראַטהזאַם דו זאָלסט האַלטען איין זאַך און, צו גלייכער צייט, די צווייטע ניט אָפּלאָזען פון האַנד.

* * *

בלאָז ניט אויף די קאָהלען פון זינדער, דו קענסט נאָך פּער־ברענט ווערען אין פייער פון זיינע זינד,

דבר בעתו ויאות

עת קנות במעט מזער ועת ישלם שבעתים (בן סירא כ, יא).

*   *   *

שיחה בלא עתה כשיר בלב זעף מוסר ולקח יפים בעתם (בן סירא כב, ו).

*   *   *

גם כי נגידים ידבר להבל נחשבו כי לא בעתו ידבר (בן סירא כ, כ).

*   *   *

לא כל דבר יכון לכל אדם ולא כל נפש יסכן לכל חפץ (בן סירא לז, לא).

זהירות

שמר פיו ולשנו שמר מצרות נפשו (משלי כא, כג).

*   *   *

טוב אשר תאחז בזה וגם מזה אל תנח ידך (קהלת ז, יח).

*   *   *

אל תפיח גחלת עול פן תכוה באש עולתו (בן סירא ח, יג).

קעהר זיך אָפּ פון שלעכטס, וועט עס זיך צו דיר ניט דער־נעהנטערען.

* * *

קוק זיך ניט אַרום אויף יעדער ווינקעל, און וואַנדער ניט אַרום אין איינזאַמע גאַסען.

* * *

מיט אַ מוטהווילינען מענשען זאָלסטו זיך ניט קריעגען, דען ער וועט נאָכהער איבערדרעהען דיינע רייד.

* * *

ווער בעפריינדעט מיט יעדען מענשען, און טרוי זיך ניט אָן אויף איינעם פון טויזענד.

* * *

ערווייטער זיך פון דיין פיינד, און היט זיך אויך פון דיינע פריינד.

* * *

שטיץ זיך ניט אויף אַ פריינד, אויב דו האָסט איהם ניט אויספּרובירט אין אַן אונגליקס־צייט.

* * *

ענטדעק ניט דיין האַרץ פאַר אַ פרעמדען, ער קען דיר נאָך מיט שלעכטעס בעצאָהלען.

* * *

זילבער און גאָלד האָלסטו פאַרזיכטיג פערבונדען, פאַר־וואָס היטסטו ניט דיין מויל ?

* * *

האָב אין זינען דעם סוף אין אַלע דיינע טהאַטען, וועסטו קיינמאָל ניט זינדיגען.

סור מרע ורע לא תקרב אליך (בן סירא ז, א).

* * *

אל תארב אל כל פנה ואל תשוטט בחוצות גלמודות (בן סירא ט, ז).

* * *

את איש תעלולים בל תתגר כי יסלף דברי פיך (בן סירא ח, יד).

* * *

עם כל אדם התרועע ובאחד מאלף בל תבטח (בן סירא ו, ו).

* * *

לך מנגד לאיש משנאך וגם מפני אהביך השמר (בן סירא ו, יג).

* * *

אל תשען על רעך אם לא בחנתו בעת צרה (בן סירא ו, ז).

* * *

לבך לאחר אל תגל פן רעה יגמלך (בן סירא ח, כד).

* * *

כספך וזהב בצרר תצרר מדוע את פיך לא תצור (בן סירא כח, ל).

* * *

בכל מעשיך זכר אחריתו ולעד לא תחטא (בן סירא ז, לז).

בעראַטהונג און האַנדלונג

אַ גוטע עצה איז פּאַר אַ מענשען, ווי טיעפע קוואַל־וואַסער; דער פערשטענדיגער שעפּט עס אויס.

* * *

אַ נאַר בעטראַכט זיין אייגענע וועג אימער אַלס ריכטיג, אַ קלוגער הערט אויס אַן עצה.

* * *

איידער דו געהסט עטוואַס טהאָן, בעראַטה זיך פריהער, וועסטו ניט בעדויערען נאַכהער.

* * *

וועסטו פרעגען אַן עצה ביי אַ קאַרגען וועגען בעלאָהנונג, ביי אַ גרויזאַמען וועגען מיטלייד און ביי אַ פוילען וועגען אַרבייט ?

* * *

בעראַטה זיך מיט דיין האַרצען, קיין טרייערער פריינד פין איהם איז ניטאָ, זיין עצה איז פיעל בעסער פון דער וואָס עס וועלען דיר געבען בעאָבאַכטער פון שפּיץ באַרג.

פוילקייט און מיהזאַמקייט

ליעב ניט פיעל צו שלאָפען, דו קענסט נאָך דערפון בלינד ווערען; עפען ברייט דיינע אויגען, וועסטו אימער זאַט זיין.

* * *

ווי עסיג צו די צייהן און ווי רויך צו די אויגען, אַזוי איז דער פוילער צו דעם, וואָס שאַפט זיך מיט איהם.

* * *

געה, פוילער, צו דער מוראַשקע (אַמייזע) ! זעה איהר אויפפיהרונג און לערען זיך אָפּ : זי גרייט אום זומער צו איהר שפּייז, און זאַמעלט עסענוואַרג אין שניט־צייט.

עצה ומעשה

מים עמקים עצה בלב איש ואיש תבונה ידלנה (משלי כ, ה).

* * *

דרך אויל ישר בעיניו ושמע לעצה חכם (משלי יב, טו).

* * *

בטרם תפעל הועץ ולא תנחם לאחריתו (בן סירא לב, כא).

* * *

התתיעץ את כילי עלי תגמול את אכזר על חמלה ואת עצל על עבודה (בן סירא לז, יג).

* * *

את לבבך הועץ כי אין נאמן ממנו וטובה עצתו שבעתים מעצת צופים על ראש הפסגה (בן סירא לז, יז).

עצלות ויגיעה

אל תאהב שנה פן תורש פקח עיניך שבע לחם (משלי כ, יג).

* * *

כחמץ לשנים וכעשן לעינים כן העצל לשלחיו (משלי י,כו).

* * *

לך אל נמלה עצל ראה דרכיה וחכם. תכין בקיץ לחמה אגרה בקציר מאכלה (משלי ו, ו—ח).

איבער פוילקייט ווערט דער באַלקען איינגעפאַלען, און דורך לעדיג־געהן רעגענט אַריין אין הויז.

*   *   *

ווער עס פאַסט אויף אויפ'ן ווינד, דער זעעט ניט; ווער עס קוקט אויף די וואָלקענס, שניידט ניט.

*   *   *

די ביהן איז אַ קליינע פליעגעלע, און איהר פּראָדוקט איז פול מיט זיסקייט.

שפּאָרזאַמקייט און אויסבּרענגעריי

ווער עס ליעבט צו לעבען אַ גוטען טאָג, מוז ליידען מאַנגעל, ווער עס ליעבט פיעל וויין און פעטס, קען ניט רייך ווערען.

*   *   *

מאַנכער ברענגט פיעל אויס, און זאַמעלט איין נאָך מעהר; און מאַנכער איז איינגעהאַלטען, און איהם פעהלט אימער.

*   *   *

פון לופט ערוואָרבענעם פערמעגען ווערט אַלע מאָל ווע־ניגער, ווער עס קלייבט ביסלעכוויז, וואַקסט עס ביי איהם אַלץ מעהר.

*   *   *

זאָל דיין האַנד ניט זיין צו אָפען ווען דו זאַמעלסט, און פערמאַכט — ביים צוטהיילען.

*   *   *

אַן אַרבייטער, וואָס גיט זיך אָב מיט שכרות, וועט קיינ־מאָל ניט רייך ווערען; ווער עס מאַכט אַוועק מיט דער האַנד קלייניגקייטען, ווערט אַלץ אָרימער און אָרימער.

*   *   *

מאַנכער גיט אַוועק זיין געלד און בעקומט דערפאַר גאָר־ניט, און מאַנכער איז פרייגיביג און קריגט צוריק דאָפּעלט.

בעצלתים ימך המקרה ובשפלות ידים ידלף הבית (קהלת י, יח).

* * *

שמר רוח לא יזרע וראה בעבים לא יקצור (קהלת יא, ד).

* * *

הן עוף מצער הדבורה ופריה מלא מתק (בן סירא יא, ג).

חסכון ופזרנות

איש מחסור אהב שמחה אהב יין ושמן לא יעשיר (משלי כא, יז).

* * *

יש מפזר ונוסף עוד וחשך מישר אך למחסור (משלי יא, כד).

* * *

הון מהבל ימעט וקבץ על יד ירבה (משלי יג, יא).

* * *

אל תהי ידך פתוחה לקבץ וקפוצה מפזר (בן סירא ד, לג).

* * *

פעל סבא לא יעשר ובז למצער הלך ורש (בן סירא יט, א).

* * *

יש מפזר ותגמול אין ויש מפזר ותגמול כפלים (בן סירא כ, ט).

אייגענס און פרעמדס

גע׳גנב׳עט וואסער איז זיס, און ברויט אין געהיים איז אנגענעהם.

* * *

רויבערריי טרייבט דעם קלוגען פון זינען, געשענקע מאַכען קאַליע דאָס הארץ.

* * *

ווער עס בויט זיין הויז מיט פרעמדעס רייכטהום, זאַמעלט שטיינער פאַר זיין אייגענעם קבר.

* * *

ווער עס איז געצוואונגען צו זיצען ביי פרעמדע טישען, איז זיין לעבען קיין לעבען ניט.

* * *

ווער עס עסט שפייז פון פרעמדע, ערנידעריגט זיך ; דעם ברייטהערציגען עקעלט אָפּ פון ניט־בכבוד׳ען ברויט.

* * *

בעסער אַן אָרימע סעודה אונטער אַן אייגענעם דאַך, איידער די בעסטע געריכטען אין הויז פון אַ צווייטען.

געלדגייציגקייט

די בלוטזויגערין האָט צוויי טעכטער „גיעב" און „גיעב", דריי וואָס ווערען ניעמאַלס זאַט, און פיער וואָס זאָגען קיינמאָל ניט „גענוג".

* * *

ווי דער אָבגרונד און די אונטערוועלט ווערען קיינמאָל ניט געזעטיגט, אזוי ווערען ניט זאַט דעם מענשען׳ס אויגען.

קנין עצמו וקנין זרים

מים גנובים ימתקו ולחם סתרים ינעם (משלי ט, יז).

* * *

כי העשק יהולל חכם ויאבד את לב מתנה (קהלת ז, ז).

* * *

בונה ביתו בהון אחרים כונס אבנים להקים קברו (בן סירא כא, ט).

* * *

חיי איש שוקד על שלחן אחרים אינם חיים (בן סירא מ, כט).

* * *

אכל פת זרים נפשו ישפיל ורחב לב יקוץ בלחם הקלוקל (בן סירא מ, ל).

* * *

טוב ארוחת מסכן בצל קורתו ממטעמים בבית נכר (בן סירא כט, כה).

אהבת בצע

לעלוקה שתי בנות הב הב שלוש הנה לא תשבענה ארבע לא אמרו הון (משלי ל, טו).

* * *

שאול ואבדון לא תשבענה ועיני האדם לא תשבענה (משלי כז, כ).

ווער עס איז געלדגייציג, צושטערט פאמיליען־לעבען; דער וואס האט פיינד מתנות, וועט לאנג לעבען.

* * *

ווער עס האט ליעב געלד, ווערט קיינמאל מיט דעם ניט זאט.

* * *

ווער עס יאגט זיך נאך רייכטהום, ווערט זיין אויג קיינ־מאל ניט בעפרידיגט, זיין גייציגקייט צעהרט אוים זיין קערפער.

* * *

ווער עס קלייבט אן רייכטהימער אויפ'ן רעכנונג פון זיין געזונד, זאמעלט פאר פרעמדע עס צו פערצעהרען.

* * *

קיינער איז אזוי העסליך ווי דער וואס איז געלדגייציג, ער וועט פאר געלד אויך זיין נשמה פערקויפען.

* * *

ליעבע צו גרויסע פערמעגענס איז ווי א שטיין אן וועל־כען מען מוז זיך אנשטויסען, אלע וואס יאגען זיך נאך דעם, מוזען געשטרויכעלט ווערען.

* * *

ווער עס ליעבט געלד, קען ניט ריין בלייבען, און ווער עס יאגט זיך נאך פוסטע זאכען, מוז ליידען דאדורך.

* * *

ווער עס איז פרובירט געווארען מיט גאלד און איז פער־בליבען עהרליך, קומט איהם די גרעסטע לויב.

רייכטהום און ארימקייט

דער רייכער האלט זיך פאר א גרויסען חכם, דער פער־שטענדיגער ארימאן בעגרייפט איהם גרינדליך.

עוכר ביתו בוצע בצע ושונא מתנות יחיה (משלי טו, כז).

* * *

אהב כסף לא ישבע כסף (קהלת ה, ט).

* * *

בוצע בצע לא תשבע עינו ורשעתו תשלח רזון בנפשו (בן סירא יד, ט).

* * *

מרבה הונו לחסר נפשו יאסף לזרים מאבדי חילו (בן סירא יד, ד).

* * *

אין מאם מאהב בצע כי גם את נפשו ימכר (בן סירא י, יא).

* * *

אהבת בצע כאבן נגף וכל רודפיה בה יכשלו (בן סירא לא, ז).

* * *

אוהב כסף לא ינקה ורודף הבל יחבל (בן סירא לא, ה).

* * *

מי זה נסה בזהב וישלם כי לו יאתה תהלה (בן סירא לא, י).

עשירות ועניות

חכם בעיניו איש עשיר ודל מבין יחקרנו (משלי כח, יא).

פערמעגען פערמעהרט די צאָהל פון פריינד, אָרימקייט צושיידעט זיי.

* * *

אַן אָרימאַן איז אויך פון זיינע פריינד געהאַסט, דעם רייכען ליעבען פיעלע.

* * *

זאָגאַר די אייגענע ברידער זיינע האָבען פיינד דעם אָרימאַן, עס דערוויטערען זיך פון איהם זיינע בעסטע פריינד.

* * *

ווען דער רייכער גליטשט זיך אויס, ווער איהם זיין פריינד העלפען אויפשטעהן; ווען עס פאַלט דער אָרימאַן, ווערט נאָך זיין פריינד טרעטען אויף איהם.

* * *

ווערט דער רייכער געשטרויכעלט, העלפען איהם פיעלע, זינדיגט ער מיט זיינע רייד, ווערט מען עס נאָך רעכטפערטיגען. ווערט אָבער אַן אָרימאַן געשטרויכעלט, האָט ער דאַגעגען פיעל אַנקלעגער; מעג ער רעדען ווי פערנינפטיג, ווערט איהם קיינער ניט אויסהערען.

* * *

ווען דער רייכער רעדט, ווערען אַלע ענטשוויגען און זיין רעדע ווערט ביז'ן הימעל געלויבט. רעדט דער אָרימאַן, פרעגט מען: „ווער איז ער אַזעלכער?" האָט ער אַ פעהלער געמאַכט מיט זיינע רייד, דאַן פאַלט ער אין אַ צרה אריין.

* * *

ווי צווישען אַ לייב און אַ הונד, אַזוי קען זיין פריעדען צווישען דעם רייכען און געדריקטען.

* * *

ווי ווילדע עזלען ווערען צוריסען פון לייב, אַזוי איז דער אָרימאַן אַ שפייז פאַר דעם רייכען.

הון יוסיף רעים רבים ודל מרעהו יפרד (משלי יט, ד).

* * *

גם לרעהו ישנא רש ואוהבי עשיר רבים (משלי יד, כ).

* * *

כל אחי רש שנאהו אף כי מרעהו רחקו ממנו (משלי יט, ז).

* * *

במוט העשיר רעו יקימנהו ובנפל העני רעו יכפישנהו (בן סירא יג, כג׳

* * *

עשיר כשל רבים מושיעיו חטא בשפתיו עוד יכחשו לו. רש כשל רבים מריביו נכבדות ידבר ומקשיב אין (בן סירא יג כד־כה).

* * *

עשיר ידבר כל פה יחשה ועד מרום ישאו שיחו. עני ידבר יאמרו מי זה וחטא במבטא ילבט (בן סירא יג, כו—כז).

* * *

כשלום שחל עם כלב כן שלום עשיר עם רש (בן סירא יג, כ).

* * *

כטרף אריה פראי מדבר כן הדל מרעה לעשיר(בן סירא יג,כא).

ווי דער הויך געשטעלטער פעראַכטעט דעם נידעריגען, אזוי — דער רייכער דעם געדריקטען.

אַרבייט און האַנדעל

די וואָס זעען מיט טרעהרען, וועלען שניידען מיט געזאַנג.

* * *

ווען דו עסט פון דיין אייגענע האָרעוואַניע, איז אזוי גוט און וואויל צו דיר:

* * *

דיין ווייב וועט זיין ווי א פרוכטבארער וויינגאָרטען אַרום דיין הויז, דיינע קינדער — ווי אוילבערט־פלאַנצונגען אַרום דיין טיש.

* * *

זיס איז דעם אַרבייטער'ס שלאָף, אויב ער עסט פיעל אָדער ווייניג; איבערזעטיגונג לאָזט דעם רייכען רוהיג ניט שלאָפען.

* * *

פערהאַס ניט דיין אייגענע האָרעוואַניע, דען פעלד־ארבייט איז א געטליכע גאַבע.

* * *

פיעלע אַרבייטען און מאַטערען זיך, און פון זייער גאַנצער האָרעוואַניע האָבען זיי בלויז מאַנגעל.

* * *

ווי קען זיך אָבגעבען מיט פאַרשונגען דער וואָס אַרבייט? ווי קען שטודירען דער וואָס פיהרט מיט'ן אָקסען־שטעקען? ווער עס פערברענגט זיינע יאָהרען אין מאַטערניש און שווערע אַרבייט, און זיין געשפרעך דרעהט זיך תמיד אַרום קיה, זיינע געדאַנקען זיינען פערנומען טאָג און נאַכט ווי צו פערפערטיגען זיין ערד, און עסען צו געבען זיינע פיה.

כנשא מואס בשפל כן העשיר בדל (בן סירא יג, כב).

עבודה ומסחר

הזרעים בדמעה ברנה יקצרו (תהלים, קכו, ה).

* * *

יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך (תהלים קכח, ב).

* * *

אשתך כגפן פוריה בירכתי ביתך בניך כשתילי זיתים סביב לשלחנך (תהלים קכח, ג).

* * *

מתוקה שנת העובד אם מעט ואם הרבה יאכל והשבע לעשיר איננו מניח לו לישון (קהלת ה, יא).

* * *

אל תקוץ בעמל ידך כי עבדת השדה מתת אלהים היא (בן סירא ז, טו).

* * *

רבים יגעים ועמלים וכל עמלם אך למחסור (בן סירא יא, יב).

* * *

חורש בבקר איך יחכם ונוהג במלמד איך ילמד. בעמל ופרך יבלה שנותיו ותמיד שיחתו את פרים. הגיוני לבבו לשדד אדמתו ולבלול לבקריו בקר וערב. (בן סירא לח, כד—כו).

אַ סוחר קען קיינמאָל ניט ריין זיין פון בעטרוג, און אַ פעדלער — פון אונרעכט.

* * *

ווי עס איז נויטהיג אַ נאָגעל פעסטצוהאַלטען אַ וואַנד, אַזוי מוז זיין שווינדעל ביים קויפען און פערקויפען.

נוצלאָזיגקייט

דעם מענשען'ס גאַנצע האָרעוואַניע איז פאַר זיין מויל, און די זעעלע ווערט קיינמאָל ניט זאַט.

* * *

ווען דער מענש האָט זיין פאָרשונג געענדיגט, איז ער בלויז אין אָנפאַנג; און ווען ער הערט אויף, טאַפּט ער אין דער פינסטער.

* * *

וואָס פאַר אַ נוטצען האָסטו פון פאָרשען געהיימניסע און יאָגען זיך נאָך אונבעקאַנטעס, ווען דו קענסט ניט פערשטעהן דאָס, וואָס דו זעהסט אַרום זיך.

* * *

פערגיס וועניגער טרעהרען אויף אַ געשטאָרבענעם, ער האָט שוין זיין רוהע געפונען.

* * *

פאַר'ן טויט האָב ניט קיין מורא, דען דאָס איז אַ געטליכער געזעץ פאַר אַלעם וואָס לעבט — פאַר די ערשטע ווי פאַר די לעצטע.

פערשיעדענעס

די נייגונגען פון דער מענשליכער זעעלע זיינען צום שלעכ־טען פון זיין פריהעסטער וגענד אָן.

סוחר לא ינקה מרמיה כרוכל מעול (בן סירא כו, כב).

* * *

כיתד תקוע בין אבני קיר כן העול בין מקנה וממכר (בן סירא כז, ב).

הבליות

כל עמל האדם לפיהו וגם הנפש לא תמלא (קהלת ו, ז).

* * *

אדם כי כלה לחקר כמעט החל וכי יחדל באפלה ימשש (בן סירא יח, ה).

* * *

מה בצע לחקר נסתרות ולרדוף זרות אם אשר הראת נלאת הבין (בן סירא ג, כב).

* * *

המעט דמעה על מת יען כי מצא מנוח (בן סירא כב, יא).

* * *

את המות אל תירא כי חק אלהים הוא על כל בשר גם לקדמונים וגם לאחרונים (בן סירא מא, ד).

פתגמים שונים

יצר לב האדם רע מנעריו (בראשית ח, כא).

דער קעניג ווערט ניט געהאָלפען דורך פיעל מיליטער, און דער העלד ווערט ניט גערעטעט דורך פיעל קראַפט.

* * *

די הימלען זיינען פיר דעם עוויגען, און די ערד איז איבער־געגעבען געוואָרען צו מענשען־קינדער.

* * *

זילבער ווערט געלייטערט דורך דעם טיגעל, גאָלד — דורך דעם שמעלץ־אויוועו, און דער מענש — דורך זיינע טהאַטען.

* * *

בעסער צו זיין אָרים און אויפריכטיג, איידער רייך און פערדאָרבען.

* * *

בעסער בעזיטצען וועניג, ערוואָרבען דורך גערעכטיגקייט, איידער פיעל הכנסה — דורך אונרעכט.

* * *

מאַנכער איז רייך ווען ער האָט זאַגאַר גאָרניט, און מאַנ־כער איז אָרים, ווען ער בעזיצט אפילו פיעל פערמעגען.

* * *

מען דאַרף ניט פעראַכטען אַ גנב, ווען ער גנב'עט זיין הונגער צו שטילען.

* * *

אַ זאַטען עקעלט אָפּ זאַגאַר פון פיינסטען האָניג, פאַר אַ הונגעריגען איז יעדע ביטערקייט זיס.

* * *

גרויסע מענשען זיינען ניט אימער קלוג, אַלטע לייט בע־גרייפען ניט שטענדיג וואָס רעכט איז.

* * *

געלד פערענטפערט אַלעס.

אין המלך נושע ברב חיל גבור לא ינצל ברב כח (תהלים לג, טז).

* * *

השמים שמים ליי והארץ נתן לבני אדם (תהלים קטו, טז).

* * *

מצרף לכסף וכור לזהב ואיש לפי מהללו (משלי כז, כא).

* * *

טוב רש הולך בתמו מעקש דרכים והוא עשיר (משלי כח, ו).

* * *

טוב מעט בצדקה מרב תבואות בלא משפט (משלי טז, ח).

* * *

יש מתעשר ואין כל מתרושש והון רב (משלי יג, ז).

* * *

לא יבוזו לגנב כי יגנוב למלא נפשו כי ירעב (משלי ו, ל).

* * *

נפש שבעה תבוס נפת ונפש רעבה כל מר מתוק(משלי כז, ז).

* * *

לא רבים יחכמו וזקנים יבינו משפט (איוב לב, ט).

* * *

והכסף יענה את הכל (קהלת י, יט).

בעסער דאָס וואָס די אויגען זעהען, איידער די פאָרשטעלונג פון דער זעעלע.

* * *

אַ לעבעדיגען הונד איז בעסער ווי אַ טויטען לייב.

* * *

זיי ניט צופיעל גערעכט און צו קלוג, צו וואָס זאָלסטו ווערען פערצווייפעלט?

* * *

דעם רייכען נעהמט קיין שלאָף, ער האָט קיין זעעלען־רוהע; דעם פערזאָרגטען נעהמט קיין דרעמעל.

* * *

פריינדעל זיך ניט מיט איינעם וואָס איז רייכער און מעכ־טיגער פון דיר: עס וועט דיר מיאוס ווערען צו טראָגען אויף זיך אַ צו שווערע לאַסט.

* * *

יעדע בעשעפנים האַלט זיך נאָהנט צו איהר מין, דאָס מענ־שענקינד דאַרף אויך זוכען פריינד פון זיין גלייכען.

* * *

זאָלסט ניט גרינגשעטצען קיין איינציגע זאַך, גרויס אָדער קליין.

* * *

פערשעהמען אַן עהרליכען אָרימאַן און אָבגעבען עהרע אַ פערדאָרבענעם גביר,ביידע זאַכען זיינען גלייך אבשייליך.

* * *

אַ מענש קען מען אורטהיילען נאָך זיין געזיכט, אַ פער־שטענדיגען קען מען זעהן נאָך זיין געשטאַלט. אויך נאָך די קליידער, געלעכטער און גאַנג קען מען אַ מענש דערקענען.

* * *

דער זאַפט פון די אויגען איז טרעהרען, און דער זאַפט פון האַרצען — געדאַנקען.

טוב מראה עינים מהלך נפש (קהלת ו, ט).

* * *

לכלב חי הוא טוב מן האריה המת (קהלת ט, ד).

* * *

אל תהי צדיק הרבה ואל תתחכם יותר למה תשומם (קהלת ז, טז).

* * *

אין שנה לעשר רזון לנפש ותנומה אין בעפעפי דואג (בן סירא לא, א).

* * *

אל תתרע את נגי ועשירי תמעם על לא תכיל על שכמך (בן סירא יג, ב).

* * *

כל מין ידבק במינו ובן אדם ברעהו (בן סירא יג, יז).

* * *

אל יקל בעיניך כל דבר אם גדול ואם קטן (בן סירא ה, יח).

* * *

בוז לדל צדיק וכבוד לעשיר רשע תועבה הם גם שניהם (בן סירא י, כט).

* * *

משפט אדם תאר פניו ונבון בתארו יודע. גם בלבושיו בשחקו ובמהלכו ינכר גבר (בן סירא יט, כז—כח).

* * *

מיץ עינים מוציא דמעה ומיץ לב מוציא הגיונות (בן סירא כב, כא).

פערבאָרגענע חכמה און אַ בעהאַלטענער אוצר — ביידע זיינען נוצלאָז.

* * *

ווער עס וואַרפט אַ שטיין אין הימעל, וועט עס אויף איהם זעלבסט צוריקפאַלען, און ווער עס טהוט שלעכטס אַ פריינד אין געהיים, פערדאַרבט זיך אַליין.

* * *

וואָס פאַר אַ הערשער אַזעלכע בעאַמטע, ווי די שטאָדט פיהרער, אַזוי זיינען די איינוואָהנער.

* * *

גראַציע און שעהנהייט זיינען אַנגענעהם פאַר'ן אויג, שעה־נער פון ביידע איז אַ פראַכטפאָלע לאָנקע.

חכמה נסתרה ואוצר טמון לא יועילו גם שניהם (בן סירא כ, ל).

*   *   *

זורק אבן שמימה על ראש בעליו תשוב ומכה רע בסתר ישחית נפשו (בן סירא כז, כה).

*   *   *

כמושל כן שוטריו וכראשי עיר כן ישביה (בן סירא י, ד).

*   *   *

חן ויופי נחמדים לעין ונאות דשא נבחר משניהם (בן סירא מ, כא).

פילאָזאָפישע דיאַלאָגען און מאָנאָלאָגען

איוב

(אויסציגע פון איוב׳ס ויכוחים מיט זיינע פריינד און מיט גאָט).

פּראָלאָג

אין דעם לאַנד עוץ איז אַמאָל געווען אַ מאַן מיט׳ן נאָמען איוב, וועלכער האָט בעזעסען גרויסע סטאַדעס פון שאָף, רינדער, קעמלען און עזלען ווי אויך פיעל קנעכט, און איז בעטראַכט געוואָרען אַלס דער רייכסטער אין גאַנצען אָריענט. די קינדער זיינע פלעגען אָפט מאַכען גרויסאַרטיגע סעודות און זיך לאָזען וואויל געהן. איוב זעלבסט אָבער, איז געווען צוריקגעהאַלטען, פרום און פאַלקאָמען אין אַלע זיינע וועגען, מורא געהאַט פאַר גאָט און אויסגעמידען פון שלעכטס.

אין אַ געוויסען טאָג זיינען געקומען די בני אלהים (דעם אויבערשטענס קינדער), צווישען וועלכע עס איז אויך געווען דער שטן, פאָרצושטעלען זיך פאַר זייער בעשעפער. דערזעהענדיג דעם שטן, האָט גאָט איהם אַ פרעג געטהאָן פון וואַנען ער קומט יעצט.

— איך האָב זיך ארומגעדרעהט היו און צוריק אויף דער ערד — האָט דער שטן געענטפערט.

— האָסטו דאָרט בעמערקט מיין קנעכט איוב׳ן ? — האָט איהם גאָט ווידער געפרעגט — ווי ריין, אויפריכטיג, און גאָטספאָרכטיג ער איז. ער האָט דאָך צו זיך איינפאַך קיין גלייכען.

— איז ער עס אַזוי אומזיסט ? — האָט דער שטן ערווידערט — דו האָסט דאָך איהם בעזאָרגט מיט אַלל דאָס גוטס און

געבענשט אין אַלע זיינע וועגן. פּרוביר בלויז בעריהרען זיין פערמעגען וועסטו זעהן, אז ער וועט דיך נאָך פלוכען.

— אַלזאָ גוט ! — האָט גאָט געזאָגט — איך גיב איבער אַלעם וואָס ער בעזיצט אין דיינע הענד, איהם אַליין זאָלסטו זיך אָבער ניט דערוועגען אָנצוריהרען.

אין אַ געוויסען טאָג נאָכדעם, ווען איוב איז רוהיג געזעסען ביי זיך אין הויז און אַלע זיינע קינדער זיינען געווען פערזאַמעלט אויף אַ שמחה אין הויז פון זייער עלטעסטען ברודער, איז פּלוצלונג געקומען צו לויפען צו איוב'ן אַ שליח און אָנגעזאָגט די טרויעריגע נאַכריכט, דאָס זיינע רינדער זיינען געפאַנגען געוואָרען פון רויבער און אַלע דיענער זיינע זיינען ערמאָרדעט געוואָרען. ווען דיעזער האָט נאָך ניט געענדיגט צו דערצעהלען די פּאַסירונג, זיינען ערשיענען איינע נאָך די אַנדערע פערשיעדענע שלוחים און האָבען בעריכטעט, דאָס זיינע שאָף זיינען פערניכטעט געוואָרען פון אַ פייער, די קעמעלען זיינען צורויבט געוואָרען פון זיינע שונאים און ענדליך דאָס טרויעריגסטע, אַז אַ שטורם־ווינד האָט צושמעטערט דאָס הויז, וואו זיינע קינדער זיינען געווען פערזאַמעלט, און זיי זיינען אַלע אומגעקומען צווישען די חורבות.

דערהערענדיג דיעזע אַלע שרעקליכע בשורות, האָט איוב צוריסען אויף זיך די קליידער, געפאַלען צו דער ערד און אויסגערופען : „נאַקעט בין איך פון מיין מוטער'ס בויך אַרויס און נאַקעט וועל איך פון דער וועלט אַוועק". ער האָט אָבער גאָט ניט בעשולדיגט און איהם דערפאַר ניט געלעסטערט.

נאָך דיעזער פּאַסירונג זיינען אין אַ געוויסען טאָג די „בני אלהים" זיך ווידער צוזאַמענגעקומען פאַר גאָט, און גאָט האָט זיך דאַן געווענדעט צום שטן :

— יעצט האָסטו זיך שוין איבערצייגט ווי פאָלקאָמען איוב איז? אומזיסט האָסטו מיך בלויז צוגערעדט איהם שלעכטס צו טהאָן.

— פּרוביר נאָר אָנריהרען זיין הויט און ביינער — האָט דער שטן געענטפערט — וועסטו שוין זעהן, אויב ער וועט דיך ניט פלוכען. אַלץ וועט אַ מענש אַוועקגעבען פאַר זיין לייב.

— איך גיעב איהם איבער אין דיינע הענד — האָט גאָט איינגעשטימט — זעה אָבער זיין לעבען אָבצוהיטען.

דער שטן איז דאַן אַוועק און אַנגעשיקט אויף איוב'ן אַ שרעק־ליכען אויסזאַץ, וועלכער האָט בעדעקט זיין גאַנצען קערפּער פון קאָפּ ביז די פיס. אין די גרעסטע יסורים האָט זיך דאַן איוב געוואַל־גערט אויף דער ערד און געליטען. ער האָט אָבער נעגען גאָט אַלץ ניט פּראָטעסטירט.

— נאָך האַלטסטו זיך ביי דיין פרומקייט ? — האָט זיין פרוי אויסגעשריען צו איהם אין ענטריסטונג — פערפלוך גאָט און שטאַרב!

— דו רעדסט ווי אַ נידערטרעכטיגע פרוי — האָט איוב איהר בייז געענטפערט — זאָלען מיר דאָס גוטע יא גענעהמען, און דאָס שלעכטע ניט ?

און אַזוי איז איוב פעסט געבליבען ביי זיין אונשולד און ניט געזינדיגט, טראָטץ די אונמענשליכע יסורים וואָס ער האָט געליטען.

א י ו ב

פערלאָרען האָט געזאָלט געהן דער טאָג אין וועלכען איך בין אויף דער וועלט ערשיענען, און די נאַכט, וואָס האָט אָנגע־זאָגט די געבורט פון אַ מענשען.

יענע נאַכט האָט געדאַרפט אַוועק אין דער דונקעלהייט, ניט רעכענען זיך אין צייט פון יאָהר און ניט אַריינקומען אין דער צאָהל פון מאָנאַטען.

פינסטער האָבען געזאָלט זיין די אבענד־שטערען, אומ־זיסט האָבען זיי געדאַרפט האָפען אויף ליכט, און קיינמאָל ניט זעהן דעם מאָרגענשטערען.

פאַרוואָס בין איך ניט פערניכטעט געוואָרען אין געבער־מוטער ? וואָרום בין איך ניט אויסגעגאַנגען, איידער איך בין פון מיין מוטער'ס בויך אַרוים ?

בעסער וואָלט איך ווי אַ מפּיל־קינד געווען, ווי די וואָס האָ־בען נאָך קיין ליכטיגע שיין געזעהן,

דאַן וואָלט איך רוהיג געלעגען דאָרטען, וואו פערברעכער זיינען ניט מעהר בייז ; וואו עס רוהען אַלע אויסגעמאַטערטע פון לעבען.

ווען זיינע פריינד אליפז פון תימן, בלדד פון שוח און צופר פון נעמת האָבען דערהערט דעם גרויסען אונגליק וואָס מיט איהם האָט פּאַסירט, זיינען זיי געקומען איהם מבקר חולה זיין און טרייס־טען. דערזעהענדיג אין וואָס פאַר אַ טרויעריגע לאַגע זייער פריינד איוב געפינט זיך, האָבען זיי אָנגעפאַנגען שטאַרק צו וויינען און רייסען אויף זיך די קליידער פון גרויס מיטגעפיהל. זיעבען מעת לעת זיינען זיי געזעסען איהם אויף דער ערד געזעסען און קיינער האָט צו איהם די גאַנצע צייט אַ וואָרט ניט אויסגערעדט. זעהענדיג ווי שרעקליך ער ליידעט, האָבען זיי געפיהלט דאָס טרייסט־ווערטער זיינען ניט אַם פּלאַטץ.

ענדליך האָט איוב ניט אויסגעהאַלטען און אָנגעפאַנגען אין אַ ביטערען אויסברוך פון וואוטה:

א י ו ב

יאבד יום אולד בו והלילה אמר הרה גבר (ג, ג).

הלילה הזה יקחהו אפל אל יחד בימי שנה במספר ירחים אל יבוא (ג, ו).

יחשכו כוכבי נשפו יקו לאור ואין ואל יראה בעפעפי שחר (ג, ט).

למה לא מרחם אמות מבטן יצאתי ואגוע (ג, יא).

או בנפל טמון לא אהיה כעללים לא ראו אור (ג, טז).

שם רשעים חדלו רגז ושם ינוחו יגיעי כח (ג, יז).

דאָרט וואו אַלע ליעגען צוזאַמען ווי געבונדענע, און הער־
רען ניט די שטימען פון זייערע בעדריקער ;
דאָרט וואו קליין און גרויס זיינען גלייך, וואו דער שקלאַף
איז פריי פון זיין הערר.
צו וואָס גיט ער ליכט צום ליידענדען און לעבען צו די
פערביטערטע הערצער ?
צו דעם שטערבליכען, וואָס זיין וועג איז פון איהם פער־
באָרגען . . . "

אליפז

„איך וויים דאָס אַ פערזוך צו דיר צו רעדען וועט דיך מיעד
מאַכען. ווער קען זיך אָבער איינהאַלטען ניט צו ערווידערען.
דו זעלבסט האָסט פיעלע געשטראָפט און געשטאַרקט אָב־
געשוואַכטע הענד.
דיינע רייד האָבען אויפגעשטעלט געשטרויכעלטע, און גע־
קרעפטיגט געבויגענע קניה.
יעצט ווען עס קומט צו דיר אַליין, ווערסטו אפּהענדיג ; ווען
עס בעריהרט דיך, ווערסטו צומישט.
צו מיר גנב'עט זיך אריין אַ געדאַנק, עטוואָס פון איהם
האָט מיין אויער פערנומען.
אין די פאָרשטעלונגען פון די נאַכט־פאַנטאַזיען, ווען מענ־
שען זיינען אין שלאָף פערזונקען,
האָט מיך אַ שרעק אויפגעשוידערט, אַ ציטערניס איז אריי־
בער איבער אַלע מיינע גליעדער.
אַ גייסט האָט פאַר מיר פערבייגעשוועבט, די האָאר פון
מיין קאָפּ האָבען זיך קאַפּויר געשטעלט.
ער איז שטעהן געבליבען. זיין אויסזעהן האָב איך ניט
דערקענט, בלויז אַ געשטאַלט האָט זיך אָבגעשפּיגעלט פאַר מיי־
נע אויגען, און איך האָב דערהערט אַ שטימע :
איז דען דער מענש מעהר גערעכט ווי גאָט ? קען דען
דער שטערבליכער ריינער זיין פון זיין בעשעפער ?
פון שטויב קומט קיין געמיינהייט ניט אַרויס, אונרעכט
שפּראָצט ניט פון דער ערד.

יחד אסירים שאננו לא שמעו קול נגש (ג, יח).

קטן וגדל שם הוא ועבד חפשי מאדניו (ג, יט).

למה יתן לעמל אור וחיים למרי נפש (ג, כ).

לגבר אשר דרכו נסתרה (ג, כג).

אליפז

הנסה דבר אליך תלאה ועצר במלין מי יוכל (ד, ב).

הנה יסרת רבים וידים רפות תחזק (ד, ג).

כושל יקימון מליך וברכים כרעות תאמץ (ד, ד).

כי עתה תבוא אליך ותלא תגע עדיך ותבהל (ד, ה).

ואלי דבר יגנב ותקח אזני שמץ מנהו (ד, יב).

בשעפים מחזיונות לילה בנפל תרדמה על אנשים (ד, יג).

פחד קראני ורעדה ורב עצמותי הפחיד (ד, יד).

ורוח על פני יחלף תסמר שערת בשרי (ד, טו).

יעמד ולא אכיר מראהו תמונה לנגד עיני דממה וקול אשמע (ד, טז).

האנוש מאלוה יצדק אם מעשהו יטהר גבר (ד, יז).

כי לא יצא מעפר און ומאדמה לא יצמח עמל (ה, ו).

דער מענש ווערט געבאָרען זיך צו מאַטערען, פּונקט ווי פונקען דאַרפען פליהען אין דער הויך.

דאָס האָבען מיר ערפאָרשט, אַזוי האָבען מיר געהערט, און דו נעהם עס אַריין אין זינען".

איוב

„ווען מען זאָל מיין צאָרן און אונגליק אָבוועגען אויף וואָג־שאָלען, און אויפהויבען צוזאַמען,

וואָלט עס יעצט שווערער געווען ווי דאָס זאַמד פון אַלע ים'ען, און דאַרום זיינען מיינע ווערטער צודרעהט.

הלואי זאָלען ערפיעלט ווערען מיין פערלאַנג און האָפנונג; גאָט זאָל איינוויליגען מיך צו פערניכטען, אָבלאָזען זיין האַנד און מיך צושפּאַלטען.

וואָס איז דען מיין קראַפט, איך זאָל נאָך האָפען! וואָס איז דען מיין ענדע, ווען איך זאָל אפילו פערלענגערען מיין לעבען!

איז דען מיין קראַפט די קראַפט פון שטיינער? איז דען מיין פלייש פון קופּער?

מיין הילף איז בלויז אין מיר אַליין, יעדע רעטונג איז פון מיר דערווייטערט.

מיינע ברידער זיינען צו מיר פאַלש געוואָרען, ווי אַ שטראָם און ווי אַ וואַסער־פאַל אין די טייכען געהען זיי פערביי.

האָב איך ווען געזאָגט צו אייך: „גיט מיר", אָדער איהר זאָלט וועמען דורך אייער מאַכט אונטערקויפען פון מיינעט־וועגען?

איהר זאָלט מיך רעטען פון פיינד אָדער אויסלעזען פון בייז־וויליגע מענשען?

קלעהרט מיך אויף, וועל איך דאַן שווייגען, גיט מיר צו פערשטעהן וואָס פאַר אַ פעהלער איך האָב געמאַכט.

מעכטיג זיינען די ווערטער פון יושר, וואָס פאַר אַ זינן האָבען אָבער אייערע אַרגומענטען?

איהר דענקט מיך מיט ווערטער צו איבערצייגען, און די טענות פון אַ פערצווייפעלטען קומען ביי אייך אוים פוסט.

כי אדם לעמל יולד ובני רשף יגביהו עוף (ה, ז).

הנה זאת חקרנוה כן היא שמענה ואתה דע לך (ה, כז).

איוב

לו שקל ישקל כעשי והותי במאזנים ישאו יחד (ו, ב).

כי עתה מחול ימים יכבד על כן דברי לעו (ו, ג).

מי יתן תבוא שאלתי ותקותי יתן אלוה. ויאל אלוה וידכאני יתר ידו ויבצעני (ו, ח—ט).

מה כחי כי איחל ומה קצי כי אאריך נפשי (ו, יא).

אם כח אבנים כחי אם בשרי נחוש (ו, יב).

האם אין עזרתי בי ותושיה נדחה ממני (ו, יג).

אחי בגדו כמו נחל כאפיק נחלים יעברו (ו, טו).

הכי אמרתי הבו לי ומכחכם שחדו בעדי (ו, כב).

ומלטוני מיד צר ומיד עריצים תפדוני (ו, כג).

הורוני ואני אחריש ומה שגיתי הבינו לי (ו, כד).

מה נמרצו אמרי יושר ומה יוכיח הוכח מכם (ו, כה).

הלהוכח מלים תחשבו ולרוח אמרי נואש (ו, כו).

קעהרט זיך אום יעצט צו מיר, זאָג איך אייך ליעגען ?

ליגט דען בעטרוג אין מיין צונג, בעגרייפט ניט מיין גו־מען וואָס אונרעכט איז ?

דער שטערבליכער האָט בלויז אַ בעשטימטע צייט אויף דער ערד, די טעג זיינע זיינען, ווי פון אַ געדונגענעם ארבייטער.

ווי אַ שקלאַף שמאַכטעט ער נאָך שאָטען, און ווי אַ גע־דונגענער האָפט ער אויף זיין לוין.

ווי אַ וואָלקען פערגעהט און פערשווינדט, אַזוי קומט ניט צוריק דער וואָס געהט אין גרוב אַריין.

איך וועל מיין מויל ניט אָבהאַלטען פון רעדען ווען מיין גייסט דריקט מיך, איך וועל אויסגיסען מיין גאַנצע פערבי־טערטע האַרץ.

בין איך דען אַ ים אָדער אַ קראָקאָדיל, וואָס דו רינגעלסט מיך אַרום מיט אַ וואַך ?

געטראַכט האָב איך, אין מיין בעט וועל איך אַ טרייסט געפינען, דער געלעגער וועט מיינע שמערצען לינדערען, האָסטו מיך מיט טרוימען איבערגעשראָקען און געמאַכט צו שוידערען פון פאַנטאַזיעס.

וואָס איז דען דער מענש אין גאַנצען, וואָס דו זוכסט איהם צו ערהויבען און ביזט צו איהם פריינדליך ?

ביז ווי לאַנג וועסטו מיך ניט אָבלאָזען ? ביז ווען וועסטו מיר ניט ערלויבען אַרונטערצושלינגען זאָגאַר מיין שפייעכץ ?

ווען איך האָב געזינדיגט זאָגאַר, איז וואָס זאָל איך טהאָן פאַר דיר, דו בעשיצער פון מענשען ? פאַרוואָס האָסטו גע־מאַכט, איך זאָל זיין צו דיר אַ שטערונג און אַ לאַסט צו זיך אַליין ?"

ב ל ד ד

„ביז ווי לאַנג וועסטו נאָך אָנהאַלטען אַזוי צו רעדען און שטורעמען מיט'ן מויל ?

וועט דען גאָט פערקרימען זיין אורטהייל ? דער אַל־מעכטיגער וועט דען די גערעכטיגקייט פערדרעהען ?

ווען דו זאָלסט ריין און אונשולדיג זיין, וואָלט ער שוין

ועתה הואילו פנו בי ועל פניכם אם אכזב (ו, כח).

היש בלשוני עולה אם חכי לא יבין הוות (ו, ל).

הלוא צבא לאנוש עלי ארץ וכימי שכיר ימיו (ז, א).

כעבד ישאף צל וכשכיר יקוה פעלו (ז, ב).

כלה ענן וילך כן יורד שאול לא יעלה (ז, ט).

גם אני לא אחשך פי אדברה בצר רוחי אשיחה במר נפשי (ז, יא).

הים אני אם תנין כי תשים עלי משמר (ז, יב).

כי אמרתי תנחמני ערשי ישא בשיחי משכבי. וחתתני בחלמות ומחזיונות תבעתני (ז, יג—יד).

מה אנוש כי תגדלנו וכי תשית אליו לבך (ז, יז).

כמה לא תשעה ממני לא תרפני עד בלעי רקי (ז, יט).

חטאתי מה אפעל לך נצר האדם למה שמתני למפגע לך ואהיה עלי למשא (ז, כ).

בלדד

עד אן תמלל אלה ורוח כביר אמרי פיך (ח, ב).

האל יעות משפט ואם שדי יעות צדק (ח, ג).

אם זך וישר אתה כי עתה יעיר עליך ושלם נות צדקך (ח, ו).

אויפגעפּאַסט אויף דיר, און וואָלט אָנפּילען דיין וואָהנונג מיט גערעכטיגקייט.

פרעג זיך נאָך וועגען דעם ביים פריהעריגען דור, אונטער־זוך די אויספאָרשונגען פון זייערע עלטערען

דען מיר זיינען בלויז פון נעכטען דאָ און ווייסען ניט, די טעג אונזערע זיינען ווי אַ שאָטען אויף דער ערד.

קען דער שילף־ראָהר וואַקסען אָהן בלאָטע ? קען דאָס ים־גראָז שפּראָצען אָהן וואַסער ?

אַזוי איז מיט אַלע וואָס פערגעסען אָן גאָט ; די האָפ־נונג פון שמייכלער ווערט צורונען.

גאָט פעראַכטעט ניט דעם אונשולדיגען, און שטאַרקט ניט די האַנד פון פערברעכער".

א י ו ב

„איך ווייס אַז אַזוי איז עס, און ווי קען דען אַ מענש גערעכט זיין געגען גאָט ?

ווען איך זאָל זאָגאַר גערעכט זיין, קען איך איהם ניט ענט־פערען, בעטען דאַרף איך בלויז מיינע ריכטער.

אויב אין קראַפט, איז ער דער קרעפטיגער ; און אויב אין געריכט, ווער וועט דען דאַרטען מיין עדות זיין ?

ווען איך זאָל ווי גערעכט זיין, וועט מיין אייגען מויל מיך בעשולדיגען, מעג איך ווי אונשולדיג זיין, וועט עס מיין מויל פערדרעהען.

אַלץ איינס, זאָג איך, פערדאַרבט ער דעם עהרליכען ווי דעם פערברעכער.

די ערד איז איבערגעגעבען געוואָרען אין די הענד פון פער־ברעכער, וועלכער פערבלענדעט די אויגען פון איהרע ריכטער ; אויב ניט אַזוי, וואָס דען איז עס ?

דער שולדיגער וועל איך סיי ווי סיי בלייבען, צו וואָס זאָל איך זיך נאָך מאַטערען אומזיסט ?

ער איז ניט אַ מאַן, ווי איך בין, איך זאָל איהם ענטפערען, ווען מיר זאָלען קומען צוזאַמען אין געריכט.

עס איז ניטאָ צווישען אונז איינער, וואָס זאָל קענען זיין

כי שאל נא לדר רישון וכונן לחקר אבותם (ח, ח).

כי תמול אנחנו ולא נדע כי צל ימינו עלי ארץ (ח, ט).

היגאה גמא בלא בצה ישגא אחו בלי מים (ח, יא).

כן ארחות כל שכחי אל ותקות חנף תאבד (ח, יג).

הן אל לא ימאס תם ולא יחזיק ביד מרעים (ח, כ).

איוב

אמנם ידעתי כי כן ומה יצדק אנוש עם אל (ט, ב).

אשר אם צדקתי לא אענה למשפטי אתחנן (ט, טו).

אם לכח אמיץ הנה ואם למשפט מי יועידני (ט, יט).

אם אצדק פי ירשיעני תם אני ויעקשני (ט, כ).

אחת היא על כן אמרתי תם ורשע הוא מכלה (ט, כב).

ארץ נתנה ביד רשע פני שפטיה יכסה אם לא אפוא מי הוא (ט, כד).

אנכי ארשע למה זה הבל איגע (ט, כט).

כי לא איש כמני אעננו נבוא יחדו במשפט (ט, לב).

לא יש בינינו מוכיח ישת ידו על שנינו (ט, לג).

האַנד אַרויפלעגען אויף אונזביידען.

זאָל ער פון מיר זיין שטראָף־רוט אָבוועגדען, זיין שרעק זאָל מיך ניט אויפשווידערען,

וואָלט איך דאַן רעדען, ניט מורא האָבענדיג פאַר איהם; ניט אַזוי איז אָבער דער פאַל מיט מיר.

איך וועל צו גאָט זאָגען, בעשולדיג מיך ניט, ערקלעהר מיר, פאַרוואָס קריגסטו זיך מיט מיר?

איז דיר גוט ווען דו בערויבסט, ווען דו פעראַכטעסט די האַרעוואַניע פון דיינע אייגענע הענד?

האָסטו דען אויגען פון פלייש, זעהסטו דען ווי אַ מענש זעהט?

זיינען די טעג דיינע ווי ביי שטערבליכע, דיינע יאָהרען — ווי ביי מענשען?

וואָס דו זוכסט נאָך מיינע אונגערעכטיגקייטען און פאַרשט נאָך מיינע זינד!

דיינע הענד האָבען מיך געשטאַלטעט און געמאַכט, און דאָך זוכסטו מיך צו פערניכטען.

האָב איך שלעכטס געטהאָן, דאַן איז וועה צו מיר; בין איך ווידער עהרליך, קען איך מיין קאָפּ ניט אויפהויבען און בין זאַט מיט שאַנדע; זעה מיין עלענד!

צו וואָס האָסטו מיך פון געבערמוטער אַרויסגעצויגען? בעסער וואָלט איך אויסגעגאַנגען, איידער אַ אויג האָט מיך ערבליקט.

מיינע טעג זיינען דאָך אַזוי וועניג, לאָז מיך אָפּ דען, איך זאָל קענען אַביסעל צו זיך קומען,

איידער איך וועל אַוועק צו יענעם לאַנד פון פינסטערניס און טויט־שאטען, ניט צוריקצוקומען מעהר.״

צופר

„זאָלען פיעלע ווערטער בלייבען אונבעאַנטוואָרטעט? זאָל דער וואָס קען פיעל רעדען דערפאַר גערעכט זיין?

אַך, ווען גאָט זעלבסט זאָל דיר אַן ענטפער געבען, ווען ער זאָל זיינע ליפען עפענען און רעדען צו דיר!

יסר מעלי שבטו ואמתו אל תבעתני (ט, לד).

אדברה ולא איראנו כי לא כן אנכי עמדי (ט, לה).

אמר אל אלוה אל תרשיעני הודיעני על מה תריבני (י, ב).

הטוב לך כי תעשק כי תמאס יגיע כפיך (י, ג).

העיני בשר לך אם כראות אנוש תראה (י, ד).

הכימי אנוש ימיך אם שנותיך כימי גבר (י, ה).

כי תבקש לעוני ולחטאתי תדרוש (י, ו).

ידיך עצבוני ויעשוני יחד סביב ותבלעני (י, ח).

אם רשעתי אללי לי וצדקתי לא אשא ראשי שבע קלון וראה עניי (י, טו).

ולמה מרחם הצאתני אגוע ועין לא תראני (י, יח).

הלא מעט ימי וחדל ושית ממני ואבליגה מעט (י, כ).

בטרם אלך ולא אשוב אל ארץ חשך וצלמות (י, כא).

צופר

הרב דברים לא יענה ואם איש שפתים יצדק (יא, ב).

ואולם מי יתן אלוה דבר ויפתח שפתיו עמך (יא, ה).

שטערבסטו די גאָטהייט צו ערפאָרשען ? ווילסטו דעם תכלית פון אַלמעכטיגען אויסגעפינען ?

עס איז אין די הויכקייטען פון הימעל, וואָס קענסטו טהאָן? עס איז טיעפער ווי די אונטערוועלט, וואָס ווייסטו דערפון ?

די מאָס דערפון איז לענגער ווי די ערד און ברייטער ווי דער ים.

זעה, בעסער, דערווייטער פון דיינע רייד אונרעכט, זאָל אין דיין געצעלט קיין אונגערעכטיגקייט זיך ניט געפינען.

דאָן וועןן דו וועסט זיין ריין פון פעהלערען, וועסטו ביי זיך פעסט זיין און קיין מורא ניט האָבען".

איוב

„דאָס אַלעס האָב איך געזעהן, געהערט און בעגריפען.

וואָס איהר ווייסט איז אויך מיר בעקאַנט, איך פאַל פאַר אייך ניט אַרונטער.

איך וויל זיך דאַרום מיט'ן אַלמעכטיגען דורכרעדען, א דיספוט וויל איך מיט איהם האָבען.

איהר זייט בלויז אויסטראַכטער און ליגנער, פאַלשע דאָק־טוירים זייט איהר אַלע.

ער וועט מיר אויך העלפען, ווייל ער דולדעט ניט קיין שמייכלער.

נעהם אַוועק דיין האַנד פון מיר, זאָל דיין שרעק מיך ניט אויפציטערען.

וויפיעל האָב איך דאָס אַזוי פערבראַכען און געזינדיגט ? רעכען מיר אוים מיינע פעהלערען און זינד.

פאַרוואָס פערבאָרגסטו דיין געזיכט און רעכענסט מיך פאַר דיינעם אַ פיינד ?

איז דען וויכטיג פאַר דיר אַ פערשטויסענעם בלאַט צו־צושמעטערען, און פערפאַלגען אַ צוטריקענטע שטרוי ?

וואָס דו שרייבסט מיר צו אַזוי פיעל ביטערנים און מאַכסט מיר צו בעזיצען די אונגערעכטיגקייט פון מיין יוגענד אָן.

דער שטערבליכער, פון אַ פרוי געבאָרען, האָט בלויז קור־צע יאָהר און איז זאַט מיט ערגערנים.

החקר אלוה תמצא אם עד תכלית שדי תמצא (יא, ז).

גבהי שמים מה תפעל עֲמקה משאול מה תדע (יא, ח).

ארכה מארץ מדה ורחבה מני ים (יא, ט).

אם און בידך הרחיקהו ואל תשכן באהליך עולה (יא, יד).

כי אז תשא פניך ממום והיית מצק ולא תירא (יא, טו).

איוב

הן כל ראתה עיני שמעה אזני ותבן לה (יג, א).

כדעתכם ידעתי גם אני לא נפל אנכי מכם (יג, ב).

אולם אני אל שדי אדבר והוכח אל אל אחפץ (יג, ג).

ואולם אתם טפלי שקר רפאי אליל כלכם (יג, ד).

גם הוא לי לישועה כי לא לפניו חנף יבוא (יג, טז).

כפך מעלי הרחק ואמתך אל תבעתני (יג, כא).

כמה לי עונות וחטאות פשעי וחטאתי הודיעני (יג, כג).

למה פניך תסתיר ותחשבני לאויב לך (יג, כד).

העלה נדף תערוץ ואת קש יבש תרדף (יג, כה).

כי תכתב עלי מררות ותורישני עונות נעורי (יג, כו).

אדם ילוד אשה קצר ימים ושבע רגז (יד, א).

ווי אַ גרעזעל שפּראָצט ער אַרוים און פערוועלקט, ווי אַ שאָטען אַנטלויפט ער און פערשווינדט.

ווענדע זיך אָפּ פון איהם און לאָז איהם צורוה ; זאָל ער געניסען ווי אַ געדונגענער זיין פרייען טאָג.

דער מענש לעגט זיך און שטעהט ניט אויף ; אַזוי לאַנג ווי די הימלען וועלען הענגען, וועט ער ניט ערוואַכען און ניט אויפשטעהן פון זיין שלאָף".

אליפז

„זאָל אַ קלוגער ענטפערען מיט פוסטע קענטניס ? דאַרף ער אָנפילען זיין בויך מיט אַ מזרח־ווינד ?

דאַרף ער פיהרען אַ ויכוח מיט ווערטהלאָזע רייד, מיט ווערטער וואָס קענען ניט העלפען ?

דיין מויל איז פערקרימט צוליעב דיין אונרעכט, דו וועהלסט דאַרום אוים די שפּראַך פון די כיטרע (ליסטיגע).

זאָל דיך דיין אייגענע מויל בעשולדיגען, ניט איך ; זאָלען דיינע ליפּען אויפטרעטען געגען דיר.

ביזטו דען פריהער ווי דער ערשטער מענש געבאָרען געוואָרען ? ביזטו פריהער פאַר די הויכע בערג בעשאַפען געוואָרען ?

הערסטו דען די געטליכע געהיימניסע ? פעהלט דיר שוין מעהר קיין חכמה ?

וואָס ווייסטו אַזעלכעס, וואָס מיר ווייסען ניט ? וואָס בעגרייפסטו אַזוינס, וואָס אונז איז אונבעקאַנט ?

וואוהין פיהרט דיך דיין האַרץ, און וואָס ווייזען דיר דיינע אויגען ?

וואָס דו ווענדעסט דיין גייסט געגען גאָט און ברענגסט אַרוים פון דיין מויל אַזעלכע ווערטער ?

וואָס איז דער מענש ער זאָל עס זוכה זיין, דער פון אַ פרוי געבאָרענער — ער זאָל גערעכט זיין ?

ער גלויבט דאָך ניט אין קיינע הייליגטהימער ; און די הימלען, אפילו, זיינען אין זיינע אויגען ניט ריין ;

כציץ יצא וימל ויברח כצל ולא יעמוד (יד, ב).

שעה מעליו ויחדל עד ירצה כשכיר יומו (יד ו).

ואיש שכב ולא יקום עד בלתי שמים לא יקיצו ולא יערו משנתם (יד, יב).

אליפז

החכם יענה דעת רוח וימלא קדים בטנו (טו, ב).

הוכח בדבר לא יסכון ומלים לא יועיל בם (טו, ג).

כי יאלף עונך פיך ותבחר לשון ערומים (טו, ה).

ירשיעך פיך ולא אני ושפתיך יענו בך (טו, ו).

הראשון אדם תולד ולפני גבעות חוללת (טו, ז).

הבסוד אלוה תשמע ותגרע אליך חכמה (טו, ח).

מה ידעת ולא נדע תבין ולא עמנו הוא (טו, ט).

מה יקחך לבך ומה ירמזון עיניך (טו, יב).

כי תשיב אל אל רוחך והוצאת מפיך מלין (טו, יג).

מה אנוש כי יזכה וכי יצדק ילוד אשה (טו, יד).

הן בקדשיו לא יאמין ושמים לא זכו בעיניו (טו, טו).

ער ערלויבט זיך אויסצושטרעקן זיין האַנד געגען גאָט,
און וויל בייקומען דעם אַלמעכטיגען״.

איוב

„פּיעלעס האָב איך שוין אַזעלכעס געהערט, פאַלשע טרייס־טער זייט איהר אַלע.

וועט אָבער אַמאָל אַן ענדע זיין צו ווערטהלאָזע רייד ?
וואָס נוצט עס דען אַזוי צו ענטפערען !

צו פערדאָרבענע האָט מיר גאָט איבערגעגעבען, און אַריי״ן געוואָרפען אין די הענד פון פערברעכער.

רוהיג בין איך געוועזן און ער האָט מיך צוברעקעלט, ביים נאַקען האָט ער מיך אָנגענומען און צופּיצעלט ; פאַר אַ ציעל־ברעט האָט ער מיך אַוועקגעשטעלט.

זיינע פיילען־שיסער האָבען מיך אַרומגערינגעלט, אָהן מיטלייד מיינע נירען צושמעטערט, און אויסגעגאָסען אויף דער ערד מיין גאַל.

מיין געזיכט איז איינגעשרומפּפען געוואָרען פון געוויין ;
פאַר מיינע ברעמען שוועבט אַרום דער שאָטען פון טויט.

די ערד זאָל מיין בלוט ניט צודעקען, קיין אָרט זאָל ניט זיין דאָ פאַר מיין געשריי.

אַך, ווען אַ שטערבליכער זאָל קענען אַ ויכוח האָבען מיט גאָט, ווי איין מענש מיט׳ן צווייטען !

געבראָכען איז מיין גייסט, מיינע טעג פערשווינדען, בלויז טויטענגריבער זעה איך אַרום זיך.

דונקעל איז מיין אויג פון זאָרג, אַלע גליעדער מיינע זייר־נען ווי אַ שאָטען.

מיינע טעג געהען פאַראיבער, מיינע פּלענער ווערען אי־בערגעריסען צוזאַמען מיט די אָדערען פון מיין האַרץ״.

בלדד

„זאָל פון דיינעטוועגען די ערד פערלאָזען ווערען און דער פעלז זאָל פון זיין פּלאַץ אַוועקגערוקט ווערען ?״

כי נטה אל אל ידו ואל שדי יתגבר (טו, כה).

איוב

שמעתי כאלה רבות מנחמי עמל כלכם (טז, ב).

הקץ לדברי רוח או מה ימריצך כי תענה (טז, ג).

יסגרני אל אל עויל ועל ידי רשעים ירטני (טז, יא).

שלו הייתי ויפרפרני ואחז בערפי ויפצפצני ויקימני לו למטרה (טז, יב).

יסבו עלי רביו יפלח כליותי ולא יחמל ישפך לארץ מררתי (טז, יג).

פני חמרמרו מני בכי ועל עפעפי צלמות (טז, טז).

ארץ אל תכסי דמי ואל יהי מקום לזעקתי (טז, יח).

ויוכח לגבר עם אלוה ובן אדם לחברו (טז, כא).

רוחי חבלה ימי נזעכו קברים לי (יז א).

ותכה מכעש עיני ויצרי כצל כלם (יז, ז).

ימי עברו זמתי נתקו מורשי לבבי (יז, יא).

בלדד

הלמענך תעזב ארץ ויעתק צור ממקמו (יח, ד).

איוב

„ביז ווי לאַנג נאָך וועט איהר מיין זעעלע בעטריעבען, און מיך פלאגען מיט ווערטער ?

אויב איך האָב זאָגאַר אַ פעהלער געמאַכט, דאַן זאָל דער פעהלער מיט מיר פערבלייבען.

איך שריי עס איז אַ רויבעריי, און קיינער ענטפערט ניט; איך ליאַרעם און קען קיין גערעכטיגקייט בעקומען.

פערצאַמט איז מיין וועג, איך קען ניט אַריבערגעהן; מיי־נע שטעגען זיינען אין פינסטערנים איינגעהילט.

דערווייטערט האָבען זיך פון מיר מיינע ברידער, די בע־קאַנטע מיינע זיינען פון מיר פרעמד געוואָרען.

פערלאָזען האָבען מיך מיינע קרובים, מיינע פריינד האָ־בען מיך פערגעסען.

זאָגאַר מיינע הויזלייטע בעטראַכטען מיך אַלס אַ פרעמ־דען; ווי אַ זייטיגער בין איך אין זייערע אויגען.

מיין גייסט איז פרעמד פאַר מיין פרוי, און מיין ליעבע — פאַר מיינע אייגענע קינדער.

פערהאַסט בין איך ביי אַלע מיינע אנפערטרויטע; יענע וואָס איך האָב ליעב געהאַט, זיינען צו מיר דערווידער.

דערבאַרעמט זיך, דערבאַרעמט זיך, איהר, ווענינגסטענס, מיינע פריינד! גאָט'ס האַנד האָט מיך שטאַרק בעריהרט.

פאַרוואָס פערפאָלגט איהר מיך אַזוי ווי גאָט, און איהר קענט זיך מיט מיין פלייש ניט אָנזעטיגען ?

אַך, ווען מיינע ווערטער זאָלען פערצייכענט ווערען, ווען זיי זאָלען איינגעקריצט ווערען אין אַ ספר!

מיט אַ פען פון אייזען און בליי וואָלט מען זיי בעדאַרפט אויסהאַקען, און פעראייביגען אין אַ פעלז.

ווארום לעבען אַזוי גוט די פערברעכער ? זיי עלטערען זיך און זאַמלען אָן פערמעגענס!

זייערע קינדער זיינען אימער מיט זיי צוזאַמען, זייערע קינדס־קינדער האָבען זיי פאַר זייערע אויגען!

אין זייערע הייזער הערשט פריעדען, זיי האָבען קיין שרעק און גאָט בעשטראָפט זיי גאַרניט!

איוב

עד אנה תוגיון נפשי ותדכאונני במלים (יט, ב).

ואף אמנם שגיתי אתי תלין משוגתי (יט, ד).

הן אצעק חמס ולא אענה אשוע ואין משפט (יט, ז).

ארחי גדר ולא אעבר ועל נתיבותי חשך ישים (יט, ח).

אחי מעלי הרחיק וידעי אך זרו ממני (יט, יג).

חדלו קרובי ומידעי שכחוני (יט, יד).

גרי ביתי ואמהתי לזר תחשבוני נכרי הייתי בעיניה (יט,טו).

רוחי זרה לאשתי וחנותי לבני בטני (יט, יז).

תעבוני כל מתי סודי וזה אהבתי נהפכו בי (יט, יט).

חנני חנני אתם רעי כי יד אלוה נגעה בי (יט, כא).

למה תרדפני כמו אל ומבשרי לא תשבעו (יט, כב).

מי יתן אפו ויכתבון מלי מי יתן בספר ויחקו (יט, כג).

בעט ברזל ועפרת לעד בצור יחצבון (יט, כד).

מדוע רשעים יחיו עתקו גם גברו חיל (כא, ז).

זרעם נכון לפניהם עמם וצאצאיהם לעיניהם (כא, ח).

בתיהם שלום מפחד ולא שבט אלוה עליהם (כא, ט).

ווי די שעפעלאַך שיקען זיי זייער יונגוואַרג זיך פרעהליך צו מאַכען.

זיי אַמוזירען זיך מיט פויק און האַרפע, און פרעהען זיך מיט דעם קלאַנג פון דעם אָרגעל.

זיי פערברענגען אין אַלל דאָס גוטס זייערע טעג, און ווען עס קומט זייער ענדע, שטאַרבען זיי אין אַ מאָמענט.

צו גאָט זאָגען זיי : „קעהר זיך פון אונז אָפּ, מיר ווילען דיינע וועגען ניט וויסען !

וואָס איז דער אַלמעכטיגער, מיר זאָלען איהם דינען ? און וואָס וועלען מיר פּראָפיטירען ווען מיר וועלען זיך מיט איהם בעגעגענען ?"

איינער שטאַרבט אין זיין פולער קראַפט, אָבלעבענדיג די גאַנצע צייט רוהיג און שטיל,

און אַ צווייטער שטאַרבט מיט אַ פערביטערטער נשמה, ניט האָבענדיג גענאָסען קיינמאָל קיין גוטעס ;

צוזאַמען ליעגען זיי ביידע אין דער ערד, און ווערים דעקען זיי צו.

ווי קענט איהר מיך אַלזאָ טרייסטען אָהן אַ זינן, ווען אייערע תשובות האָבען קיין ממשות ניט".

אליפז

„קומט עפּעס דעם אַלמעכטיגען אַרויס דערפון ווען דו ביזט גערעכט ? האָט ער נוצען ווען דו געהסט אויפ'ן גלייכען וועג ?

גאָט איז דאָך אין די הויכקייטען פון די הימלען, זעה ווי הויך דער שפּיץ פון די שטערען איז.

דו זאָגסט : „וואָס וויים דען גאָט ? קען ער דען אורטהיילען, זייענדיג איבער די געדיכטע וואָלקענס ?

די כמאַרעס פערדעקען דאָך איהם און ער זעהט גאָרניט, אַרומגעהענדיג איבער די הימלען".

בעמערקסטו אָבער דעם וועג פון דער וועלט אויף וועלכען די פערברעכער טרעטען ?

בעקען זיך ליעבערסט מיט גאָט, שליעס פריעדען מיט איהם : דאָס וועט דיר גוטעס ברענגען".

ישלחו כצאן עויליהם וילדיהם ירקדון (כא, יא).

ישאו בתף וכנור וישמחו לקול עגב (כא, יב).

יבלו בטוב ימיהם וברגע שאול יחתו (כא, יג).

ויאמרו לאל סור ממנו ודעת דרכיך לא חפצנו (כא, יד).

מה שדי כי נעבדנו ומה נועיל כי נפגע בו (כא, טו).

זה ימות בעצם תמו כלו שלאנן ושליו (כא, כג).

וזה ימות בנפש מרה ולא אכל בטובה (כא, כה).

יחד על עפר ישכבו ורמה תכסה עליהם (כא, כו).

ואיך תנחמוני הבל ותשובתיכם נשאר מעל (כא, לד).

אליפז

החפץ לשדי כי תצדק ואם בצע כי תתם דרכיך (כב, יב).

הלא אלוה גבה שמים וראה ראש כוכבים כי רמו (כב, יב).

ואמרת מה ידע אל הבעד ערפל ישפוט (כב, יג).

עבים סתר לו ולא יראה וחוג שמים יתהלך (כב, יד).

הארח עולם תשמור אשר דרכו מתי און (כב, טו).

הסכן נא עמו ושלם בהם תבואתך טובה (כב, כא).

איוב

„ווען איך זאָל וויסען וואו איהם צו געפינען, ווען איך זאָל קענען דערגרייכען ביז זיין טראָהן־שטוהל,

וואָלט איך דאַן פאַרגעבראַכט פאַר איהם מיין פּראָצעס, מיין מויל וואָלט אָנגעפילט געוואָרען מיט טענות.

איך וואָלט וועלען וויסען וואָס ער וועט מיר ענטפערען, און בעגרייפען וואָס ער וועט מיר זאָגען.

געה איך אָבער איהם זוכען פאָרווערטס איז ער ניטאָ, הינ־טער זיך — און איך בעגרייף איהם ניט.

וואָס ער טהוט אויף לינקס, קען איך ניט אָנהאַלטען ; וואָס ער פערהילט רעכטס, זעה איך ניט.

פאַרוואָס זיינען פון אַלמעכטיגען ניט פערבאָרגען די צייַ־טען, און זיינע אנהענגער בעמערקען ניט די טעג זיינע ?

אַנדערע רוקען איבער גרענעצען, פאַשען גערויבטע סטאַ־דעס.

פיהרען אַוועק דעם עזעל פון יתומים, פער'משכון'ען דעם אָקס פון דער אלמנה.

נויטבעדערפטיגע פערטרייבען זיי פון וועג.

די אָרימע נעכטיגען נאַקעט אָהן קליידער, און האָבען זיך ניט מיט וואָס צוצודעקען אין קעלט.

זיי ווערען דורכגעווייקט פון די בערג־שטראָמען און, ניט קענענדיג זיך בעשיטצען, טוליען זיי זיך אַרום פעלזען.

נאַקעט געהען זיי אַרום אָהן קליידער, הונגעריגערהייד שלעפּען זיי די גאַרבען.

פון שטאָדט קרעכצט די בעפעלקערונג, און די זעעלען פון די נידערגעשלאָגענע שרייען, און גאָט בעטראַכט עס ניט אַלס אַן אונרעכט.

די פערברעכער האָבען רעוואָלטירט געגען ליכט, און ווי־לען ניט אַנערקענען זיינע וועגען און שטעגען.

ווי עס ווערט נאָר ליכטיג, שטעהט אויף דער מערדער און ברענגט אום דעם אָרימאַן און נויטבעדערפטיגען ; ביי נאַכט איז ער אַ גנב.

איוב

מי יתן ידעתי ואמצאהו אבוא עד תכנתו (כג, ג).

אערכה לפניו משפט ופי אמלא תוכחות (כג, ד).

אדעה מלים יענני ואבינה מה יאמר לי (כג, ה).

הן קדם אהלך ואיננו ואחור ולא אבין לו (כג, ח).

שמאל בעשתו ולא אחז יעטף ימין ולא אראה (כג, ט).

מדוע משדי לא נצפנו עתים וידעיו לא חזו ימיו (כד, א).

גבלת ישיגו עדר גזלו וירעו (כד, ב).

חמור יתומים ינהגו יחבלו שור אלמנה (כד, ג).

יטו אביונים מדרך (כד, ד).

ערום ילינו מבלי לבוש ואין כסות בקרה (כד, ז).

מזרם הרים ירטבו ומבלי מחסה חבקו צור (כד, ח).

ערום הלכו בלי לבוש ורעבים נשאו עמר (כד, י).

מעיר מתים ינאקו ונפש חללים תשוע ואלוה לא ישים תפלה (כד, יב).

המה היו במרדי אור לא הכירו דרכיו ולא ישבו בנתיבתיו (כד, יג).

לאור יקום רוצח יקטל עני ואביון ובלילה יהי כגנב (כד, יד).

און דאָס אויג פון נואף פאַסט אויף ווען עס ווערט דונקעל;
ער טראַכט : „קיין אויג וועט מיך יעצט ניט בעמערקען" און
ער טהוט אַלעס אין געהיים.

איז עס ניט אַזוי ? ווער קען עס מיר אָבלייקענען און צו
גאָרניט מאַכען מיינע רייד ?

ווי גאָט לעבט, אַזוי האָט ער מיין רעכט אָבגעטהאָן, דער
אַלמעכטיגער האָט מיין זעעלע פערביטערט.

אַזוי לאַנג מיין זעעלע איז נאָך אין מיר, און דער געטליכער
גייסט אין מיינע נאָזלעכער,

וועלען מיינע ליפען אויפריכטיג זיין, און מיין צונג וועט
קיין פאַלשקייט ניט אַרויסברענגען.

בעהיט זאָל איך ווערען אַייך גערעכט צו געבען ; ביז איך
וועל אויסגעהן וועל איך ביי מיין אונשולד בלייבען.

איך האַלט זיך פעסט ביי מיין גערעכטיגקייט און וועל עס
ניט נאָכלאָזען ; מיין האַרץ האָט מיר נאָך קיינמאָל קיין פאָר־
וואורף ניט געמאַכט.

דען וואָס איז די האָפנונג פון היפאָקריט, ווען ער געווינט
זאַגאַר, אַז גאָט נעהמט צו זיין זעעלע.

הערט דען גאָט זיין געשריי, ווען עס קומט אויף איהם אַן
אונגליק ?

איהר האָט עס דאָך אַליין אַלע בייגעוואָהנט, וואָס־זשע
פלוידעדט איהר אומזיסט ?

איך האָב אויף גוטעס געהאָפט, איז שלעכטס געקומען ;
אויף ליכט האָב איך געוואַרט, איז פינסטערניס ערשיענען פאַר
מיר.

אַ ברודער בין איך געוואָרען פון קראָקאָדיל, און אַ פריינד
פון שטרוים־פויגעל.

פערטרויערט איז מיין האַרפע געוואָרען, אַ געוויין הערט
זיך פון מיין גיטאַרע.

ער זעהט דאָך זעלבסט מיינע וועגען, און צעהלט דאָך אַלע
מיינע טריט.

בין איך מיט פאַלשקייט געגאַנגען ? האָט מיין פוס צו
בעטרוג געאיילט ?

ועין נאף שמרה נשף לאמר לא תשורני עין וסתר פנים ישים (כד, טו).

ואם לא אפו מי יכזיבני ויש לאל מלתי (כד, כה).

חי אל הסיר משפטי ושדי המר נפשי (כז, ב).

כי כל עוד נשמתי בי ורוח אלוה באפי (כז, ג).

אם תדברנה שפתי עולה ולשוני אם יהגה רמיה (כז, ד).

חלילה לי אם אצדיק אתכם עד אגוע לא אסיר תמתי ממני (כז, ה).

בצדקתי החזקתי ולא ארפה לא יחרד לבבי מימי (כז, ו).

כי מה תקות חנף כי יבצע כי ישל אלוה נפשו (כז, ז).

הצעקתו ישמע אל כי תבוא עליו צרה (כז, ט).

הן אתם כלכם חזיתם ולמה זה הבל תהבלו (כז, יב).

כי טוב קויתי ויבא רע ואיחלה לאור ויבא אפל (ל, כו).

אח הייתי לתנים ורע לבנות יענה (ל, כט).

ויהי לאבל כנרי ועגבי לקול בכים (ל, לא).

הלוא הוא יראה דרכי וכל צעדי יספור (לא, ד).

אִם הלכתי עם שוא ותחש על מרמה רגלי (לא, ה).

זאָל מיך גאָט אָבוועגען מיט ריכטיגע געוויכט, וועט ער זיך איבערצייגען אין מיין אונשולד.

האָט ווען מיין טריט זיך אָבגעווענדעט פון גלייכען וועג? איז מיין האַרץ נאָך מיינע אויגען נאָכגעגאַנגען?

האָב איך זיך ווען אָבגעקעהרט מיט פעראַכטונג פון מיינע קנעכט און דיענסטען, ווען זיי האָבען געשטריטען מיט מיר?

האָב איך ווען ענטזאָגט דעם פערלאַנג פון אָרימע? האָב איך ווען בעטריעבט די אויגען פון דער אלמנה?

האָב איך מיין ברויט אַליין פערצעהרט, און דערפון א יתום ניט געגעבען?

האָב איך ווען גלייכגילטיג בעטראַכט אַן עלענדען אָהן אַ קלייד, און אַ נויטבעדערפטיגען אָהן אַ צודעק?

האָב איך פון גאָלד אַ געץ געמאַכט, און גינגאָלד אַלס מיין שוטץ בעטראַכט?

האָב איך זיך ווען געפרעהט מיט'ן אונגליק פון מיינע פיינד? האָב איך זיך מיט זיי גערייצט ווען מיט זיי האָט א צרה פאַסירט?

האָב איך מיינע זינד פערדעקט ווי אַנאַנדערער, און מיינע פערברעכענס אין שוים בעהאַלטען?

אַך, ווען איך זאָל אויסגעהערט ווערען! מיין וואונש איז בלויז, דער אַלמעכטיגער זאָל מיר ענטפערען און מיין געגנער זאָל עס פערצייכענען אין אַ בוך".

אליהו בן ברכאל (אַ זייטיגער צוהערער)

„געוואַרט האָב איך אויף אייערע רייד, זיך צוגעהערט אויפ־מערקזאַם צו אייערע אַרגומענטען, מיינענדיג דאָס איהר וועט די זאַך גרינדליך ערפאָרשען.

און ווען איך בעטראַכט אַלעס, ערשט קיינער האָט איוב'ן ניט געקענט איבערצייגען, קיינער פון אייך האָט זיינע ווערטער ניט געקענט בעשטרייטען.

איך וועל דאַרום ענטפערען אויף מיין טהייל, אַרויסזאָגען אויך מיין מיינונג.

ישקלני במאזני צדק וידע אלוה תמתי (לא, ו).

אם תטה אשרי מני הדרך ואחר עיני הלך לבי (לא, ז).

אם אמאס משפט עבדי ואמתי ברבם עמדי (לא, יג).

אם אמנע מחפץ דלים ועיני אלמנה אכלה (לא, טז).

ואכל פתי לבדי ולא אכל יתום ממנה (לא, יז).

אם אראה אובד מבלי לבוש ואין כסות לאביון (לא, יט).

אם שמתי זהב כסלי ולכתם אמרתי מבטחי (לא, כד).

אם אשמח בפיד משנאי והתעררתי כי מצאו רע (לא, כט).

אם כסיתי כאדם פשעי לטמון בחבי עוני (לא, לג).

מי יתן לי שמע לי הן תוי שדי יענני וספר כתב איש ריבי (לא, לה).

אליהו בן ברכאל

הן הוחלתי לדבריכם אזין עד תבונתיכם עד תחקרון מלין (לב, יא).

ועדיכם אתבונן והנה אין לאיוב מוכיח עונה אמריו מכם (לב, יב).

אענה אף אני חלקי אחוה דעי אף אני (לב, יז).

איך וועל ניט שוינען קיינעמס פּערזענליכקייט, איך וועל זיך צו קיינעם ניט בויגען.

אַלזאָ הער אויס, איוב, מיינע ווערטער, פאַרנעהם אַלעס וואָס איך רייד.

דו האָסט געזאָגט און דיין שטימע האָט אָבגעקלונגען אין מיינע אויערן:

„ריין בין איך פון זינד, איך בין אונשולדיג און האָב ניט בעגאַנגען קיין פערברעכען;

בלבולים געפינט מען אויס אויף מיר, פאַר אַ פיינד רעכענט ער מיך".

אונגערעכט ביזטו מיט דעם, זאָג איך דיר, גאָט איז פיעל מעהר ווי דער מענש דענקט.

וואָס קריגסטו זיך מיט איהם ? ער וועט דיר דאָך אויף אַלע דיינע רייד ניט ענטפערען.

הערט, איהר חכמים, מיינע ווערטער; פערנעהמט, איהר געלעהרטע, וואָס איך זאָג.

איוב זאָגט: „איך בין גערעכט, און נאָר גאָט נייגט אָב מיין משפט".

ווער איז אָבער נאָך אַזוי ווי איוב, וואָס ערלויבט זיך צו טרינקען שפּאָט-רייד ווי וואַסער

און בעהויפּטעט, אַז עס נוצט גאָרניט דעם מענשען זיך צו פערשטענדיגען מיט גאָט ?

לויט זיינע טהאַטען ווערט דער מענש בעצאָהלט; ווי ער פיהרט זיך אויף, אַזוי האָט ער זיין בעלוינונג.

גאָט בעשולדיגט ניט קיינעם אומזיסט, דער אַלמעכטיגער פערדרעהט ניט דעם משפט.

ווער האָט דען איהם איבער דער ערד בעשטימט, און ווער האָט די גאַנצע וועלט — אַלל געמאַכט ?

ווען ער זאָל עס צום האַרצען נעהמען און וועלען צוריקציהען זיין גייסט און נשמה,

וועט אַלעס וואָס לעבט, אונטערגעהן, און דער מענש וועט אין גאַנצען פערניכטעט ווערען.

אל נא אשא פני איש ואל אדם לא אכנה (לב, כא).

ואולם שמע נא איוב מלי וכל דברי האזינה (לג, א).

אך אמרת באזני וקול מלין אשמע (לג, א).

זך אני בלי פשע חף אנכי ולא עון לי (לג, ט).

הן תנואות עלי ימצא יחשבני לאויב לו (לג, י).

הן זאת לא צדקת אענך כי ירבה אלוה מאנוש (לג, יב).

מדוע אליו ריבות כי כל דבריו לא יענה (לג, יג).

שמעו חכמים מלי וידעים האזינו לי (לד, ב).

כי אמר איוב צדקתי ואל הסיר משפטי (לד, ה).

מי גבר כאיוב ישתה לעג כמים (לד, ז).

כי אמר לא יסכן גבר ברצתו עם אלהים (לד, ט).

כי פעל אדם ישלם לו וכארח איש ימצאנו (לד, יא).

אף אמנם אל לא ירשיע ושדי לא יעות משפט (לד, יב).

מי פקד עליו ארצה ומי שם תבל כלה (לד, יג).

אם ישים אליו לבו רוחו ונשמתו אליו יאסף (לד, יד).

יגוע כל בשר יחד ואדם על עפר ישוב (לד, טו).

זיינע אויגען זיינען געווענדעט אויף אַלע וועגען פון מענ־שען, אַלע טריט זיינע בעמערקט ער.

רעכענסטו דאָס פּאַר אַ אורטהייל ווען דו בעהויפּטעסט ; „איך בין גערעכטער פון גאָט" ?

גיעב אַ בליק צום הימעל און זעה ; בעטראַכט דעם הימעל געוועלב איבער דיר.

ווען דו האָסט געזינדיגט, וואָס פּאַר אַ פּעולה האָט ער דער־פון ? ווען דו בעגעהסט פיעל פערברעכענס, וואָס טהוסטו איהם דערמיט ?

ווען דו ביזט אַ צדיק, וואָס האָט ער דערפון ? וואָס קען ער פון דיינע הענד נעהמען ?

בלויז זיך זעלבסט טהוסטו מיט דיין פערברעכען, און זיך אַליין, דו מענשען זוהן, מיט דיין גערעכטיגקייט.

גאָט איז צו מעכטיג ער זאָל פעראַכטען, צו מעכטיג איז זיין קרעפטיגעס האַרץ.

ווער קען דען זיין וועג בעשטימען, און ווער קען איהם זאָגען : „דו האָסט בעגאַנגען אַן עולה" ?

בעגרייפט יעמאַנד די פערשפּרייטונג פון די וואָלקענס, אָדער דעם פּלאַץ פון זיין געצעלט ?

לויט זיינע פּלענער דרעהט זיך אַלעס אַרום, אום צו ער־פילען די אויפגאַבען אויף דער ערד, וועלכע ער האָט פּאַר זיי בעשטימט.

פערנעהם דאָס, איוב, שטעל זיך אָפּ און בעטראַכט די געטליכע וואונדער.

בעגרייפסטו דען ווי גאָט האָט בעשטימט, דאָס ליכט זאָל פון די וואָלקענס שיינען ?

בעגרייפסטו דען ווי די וואָלקענס באַלאַנסירען, און די אַלע וואונדער פון דעם פאָלקאָמענעם ?

מיר קענען דעם אַלמעכטיגען ניט אָבשאַצען ; דער ער־האַבענער אין מאַכט, גערעכטיגקייט און וואָהלטהאַט, טהוט קיין שלעכטס".

כי עיניו על דרכי איש וכל צעדיו יראה (לד, כא).

הזאת חשבת למשפט אמרת צדקי מאל (לה, ב).

הבט שמים וראה ושור שחקים גבהו ממך (לה, ה).

אם חטאת מה תפעל בו ורבו פשעיך מה תעשה לו (לה, ו).

אם צדקת מה תתן לו או מה מידך יקח (לה ז).

לאיש כמוך רשעך ולבן אדם צדקתך (לה, ח).

הן אל כביר ולא ימאס כביר כח לב (לו, ה).

מי פקד עליו דרכו ומי אמר פעלת עולה (לו, כג).

אף אם יבין מפרשי עב תשאות סכתו (לו, כט).

והוא מסבות מתהפך בתחבולתיו לפעלם כל אשר יצום על פני תבל ארצה (לז, יב).

האזינה זאת איוב עמוד והתבונן נפלאות אל (לז, יד).

התדע בשום אלוה עליהם והופיע אור עננו (לז, טו).

התדע על מפלשי עב מפלאות תמים דעים (לז, טז).
יענה (לז, כג).

שדי לא מצאנהו שגיא כח ומשפט ורב צדקה לא יענה(לז,כג).

גאָט (דורך אַ שטורעמווינד).

„ווער פערדונקעלט עס מיין עצה מיט ווערטהלאָזע ווער־טער ?

גורט אָן דיינע לענדען ווי אַ מאַן און ענטפער מיר אויף מיינע פראַגען.

וואו ביזטו געוועזן ווען איך האָב די ערד געגרינדעט ? זאָג מיר, אויב דו האָסט פערשטאַנד.

ווער האָט איהר מאָס געמאַכט, פיעלייכט ווייסטו ? ווער האָט איבער איהר אַ שנור פערצויגען.

אויף וואָס שטיצען זיך איהרע פונדאַמענטען ? ווער האָט איהר ווינקעלשטיין געלייגט ?

וואו ביזטו געוועזן ווען איך האָב דעם ים פערשלאָסען, ווען ער איז פון זיין געבערמוטער אַרויס ?

ווען איך האָב פאַר איהם פון וואָלקענס אַ קלייד געמאַכט, און פון געדיכטען נעבעל — אַ וויקעל־שנור.

ווען איך האָב בעפאָהלען : „ביז אַהער זאָלסטו קומען און ניט מעהר, ביז דאַנען זאָלען דיינע שטאָלצע כוואַליעס שטראָ־מען“.

האָסטו ווען עס איז בעפאָהלען געוואָס דעם פריהמאָרגען ? ווייסטו דעם פלאַץ פון דעם מאָרגענשטערען ?

ביזטו ווען עס איז געקומען ביז צו די קוואַלען פון ים ? האָסטו זיך ווען פערטיעפט אין די אָבגרונדען, אום עס צו ער־פאָרשען ?

זיינען פאַר דיר ענטפּלעקט די טויערען פון טויט, קענסטו זעהן די טויערען פון טויט־שאָטען ?

האָסטו בעגריפען די ברייטקייט פון דער וועלט ? זאָג מיר אויב דו ווייסט עס אַלעס ?

אויף וועלכען פּלאַץ רוהט דאָס ליכט ? וואו איז פון פינ־סטערנים דער אָרט ?

האָסטו ווען בעזוכט די שנעע־אוֹצרוֹת ? האָסטו די שאַץ־קאַמערען פון האָגעל געזעהן ?

י י (מן הסערה)

מי זה מחשיך עצה במלין בלי דעת (לח, ב).

אזר נא כגבר חלציך ואשאלך והודיעני (לח, ג).

איפה היית ביסדי ארץ הגד אם ידעת בינה (לח, ד).

מי שם ממדיה כי תדע או מי נטה עליה קו (לח, ה).

על מה אדניה הטבעו או מי ירה אבן פנתה (לח, ו).

ויסך בדלתים ים בגיחו מרחם יצא (לח ח).

בשומי ענן לבשו וערפל חתלתו (לח, ט).

ואמר עד פה תבוא ולא תוסיף ופה ישית בגאון גליך(לח, יא).

המימך צוית בקר ידעתה שחר מקומו (לח, יב).

הבאת עד נכבי ים ובחקר תהום התהלכת (לח, טז).

הנגלו לך שערי מות ושערי צלמות תראה (לח, יז).

התבננת עד רחבי ארץ הגד אם ידעת כלה (לח, יח).

אי זה הדרך ישכן אור וחשך אי זה מקומו (לח, יט).

הבאת אל אצרות שלג ואוצרות ברד תראה (לח, כב).

ווער האָט פאַר׳ן שטורעם־ווינד אַ פלאַץ געמאַכט און אַ וועג פאַר׳ן בליץ און דונער?

האָט דער רעגען אַ פאָטער? ווער האָט די טהוי־טראָ־פענס געבאָרען?

פון וועמעס בויך איז די קעלט אַרויסגעגאַנגען? ווער האָט דעם הימעל פראָסט געבאָרען?

ווייסטו די הימלישע געזעצע? קענסטו די זעלבע אויף דער ערד אײַנפיהרען?

קענסטו בליצען אַרויסשיקען?

ווער האָט פאַר חכמה אַ זיכערען פלאַץ געמאַכט? ווער האָט דעם האָהן פערשטאַנד געגעבען?

גיסטו קראַפט צום פערד? בעקליידעסט דו זיין האַלז מיט אַ גריווע?

האָט דאָס דיין פערשטאַנד געמאַכט פליהען די פויגעל?

הויבט זיך דע׳ אָדלער אויף נאָך דיין בעפעהל און פלעכט זיין נעסט אין די הויכקייטען?

ווילסטו פיעלייכט מיין משפט צושטערען? מיך בעשול־דיגען אום דו זאָלסט גערעכט בלייבען?״

איוב

„איינמאָל האָב איך גערעדט און האָב קיין ענטפער בעקו־מען, אַ צווייטען מאָל האָב איך ניט מעהר וואָס צוצוגעבען.

איך ווייס, אַז דו קענסט אַלצדינג, און קיין זאַך ווערט פון דיר ניט צוריקגעהאַלטען.

פריהער האָב איך בלויז געהערט וועגען דיר, און יעצט האָט דיך מיין אויג דערזעהן.

דאַרום פערהאַס איך זיך זעלבסט, און בעדויער, ווייל איך בין ניט מעהר ווי שטויב און אַש...״

מי פלג לשטף תעלה ודרך לחזיז קלות (לח, כה).

היש למטר אב או מי הוליד אגלי טל (לח, כח).

מבטן מי יצא הקרח וכפר שמים מי ילדו (לח, כט).

הידעת חקות שמים אם תשים משטרו בארץ (לח, לג).

התשלח ברקים וילכו (לח, לה).

מי שת בטחות חכמה או מי נתן לשכוי בינה (לח, לו).

התתן לסוס גבורה התלביש צוארו רעמה (לט, יט).

המבינתך יאבר נץ (לט, כו).

אם על פיך יגביה נשר וכי ירים קנו (לט, כז).

האף תפר משפטי תרשיעני למען תצדק (מ, ח).

איוב

אחת דברתי ולא אענה ושתים ולא אוסיף (מ, ה).

ידעתי כי כל תוכל ולא יבצר ממך מזמה (מב, א).

לשמע אזן שמעתיך ועתה עיני ראתך (מב, ה).

על כן אמאס ונחמתי על עפר ואפר (מב, ו).

עפּילאָג

די שילדערונג אין איוב שליסט זיך מיט דעם וואָס נאָכדעם ווי גאָט האָט געענדיגט זיין רעדע, האָט ער אויסגעדריקט זיין אונצופריעדענהייט מיט די אַרגומענטען וואָס איוב׳ס דריי פריינד האָבען איהם געגעבען. איוב׳ן האָט ער אויסגעהיילט פון זיין קראַנקהייט און איהם צוריקגעגעבען צוויי מאָל אַזוי פיעל, וויפיעל ער האָט פריהער

קהלת

(מאָנאָלאָגען פון קעניג־פילאָזאָף שלמה).

„נאַרישקייט פון נאַרישקייטען, אַלעס איז דומהייט.

וואָס קומט שוין דעם מענשען אַרויס פון זיין גאַנצער האָרעוואַניע, פון דעם וואָס ער שאַפט אונטער דער זונן.

אַ דור פערגעהט, און עס קומט אַ צווייטער ; די ערד בלייבט שטעהן ווי אימער.

די זונן שיינט און פערגעהט, דאַן שיינט זי ווידער פון דעם זעלבען פּלאַץ.

דאָ צו דרום און דאָ צו צפון, רונד אַרום דרעהט זיך דער ווינד, מאַכט אַ קרייז און קעהרט זיך אום צוריק.

אַלע טייכען שטראָמען אַריין אין ים, און דער ים ווערט ניט פול.

צו דעם אָרט וואו די טייכען פליעסען געהען זיי, און הערען ניט אויף צו געהן.

יעדע זאַך בעמיהט זיך ; דער מענש קען זיך ניט גענוג אָנרעדען, דאָס אויג קען ניט זאַט ווערען צו קוקען און דאָס אויער — פול ווערען פון הערען.

וואָס עס איז געווען איז און וועט זיין, און וואָס עס איז געטהאָן געוואָרען, ווערט פאַרטגעזעצט ; קיין נייעס איז ניטאָ אונטער דער זונן.

געהאט. אַלע זיינע קרובים און פריינד האָבען זיך צו איוב'ן צוריק־געקעהרט און איהם געבראַכט ווערטהפאָלע פרעזענטען. ער האָט גע־האט אנדערע זיעבען זיהן און דריי טעכטער און די טעכטער זיינע זיינען געוועזען אזוי שעהן, דאָס זיי האָבען צו זיך קיין גלייכען ניט גע־האט אין גאַנצען לאַנד. איוב האָט נאָך דיעזער פאַסירונג געלעבט הונדערט און פערציג יאָהר, געניסענדיג דאָס פולע גליק אין דעם קרייז פון זיינע קינדער, אייניקלאך און אור־אייניקלאך.

קהלת

(הסתכלות המלך שלמה על החיים ועל מטרות האדם).

הבל הבלים הכל הבל (א, ב).

מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמל תחת השמש (א, ג).

דור הלך ודור בא והארץ לעולם עמדת (א, ד).

וזרח השמש ובא השמש ואל מקומו שואף זורח הוא שם (א, ה).

הולך אל דרום וסובב אל צפון סובב סובב הולך הרוח ועל סביבותיו שב הרוח (א, ו).

כל הנחלים הלכים אל הים והים איננו מלא (א, ז).

אל מקום שהנחלים הלכים שם הם שבים ללכת (א, ח).

כל הדברים יגעים לא יוכל איש לדבר לא תשבע עין לראות ולא תמלא אזן משמע (א, ט).

מה שהיה הוא שיהיה ומה שנעשה הוא שיעשה ואין כל חדש תחת השמש (א, י).

עס איז קיין זכר ניטאָ פון די ערשטע, און אויך פון די שפּעטערע וועט קיין אָנדענקען פערבלייבען ביי די וואָס וועלען קומען נאָך זיי.

* * *

איך, קהלת, בין געוועזן דער קעניג איבער די אידען אין ירושלים,

איך האָב זיך אָבגעגעבען נאָכצופאָרשען און בעאָבאַכטען מיט שכל אַלעס וואָס ווערט געטהאָן אונטער דעם הימעל, און איך האָב איינגעזעהן, אַז עס איז אַ שלעכטער ענין וואָס גאָט האָט בעשטימט פאַר די מענשען־קינדער מיט דעם זיך צו מאַטערען.

איך האָב בעאָבאַכטעט יעדע זאַך וואָס ווערט געטהאָן אונטער דער זונן און איך האָב איינגעזעהן, דאָס אַלעס איז נאַריש און פוסט.

איך האָב געטראַכט ביי זיך: אָט בין איך ערהויבען געווארען און אָנגעזאַמעלט חכמה מעהר פון אַלע וואָס זיינען פאַר מיר געוועזן אין ירושלים;

אָבער אויך דאָס איז אַ ווערטהלאָזער געדאַנק,

דען וואָס מעהר חכמה, אַלץ מעהר פערדרוס האָט מען, און וואָס מעהר קענטניסע מען ערווערבט, אַלץ מעהר האַרצוועהטאָג האָט מען.

* * *

דאַן האָב איך געטראַכט: לאָמיר פּרובירען לעבען אין פרייד און זיך קוויקען מיט גוטס, ערשט אויך דאָס איז דומהייט.

איך האָב געקלעהרט ביי זיך, פּיעלייכט וועט וויין מיך צוציהען. זאָל מיין האַרץ רעגיערט ווערען פון חכמה, און זיך אָנהאַלטען אָן נאַרישקייט, ביז איך וועל דערגעהן וואָס עס איז דאָס בעסטע פאַר מענשען־קינדער זיי זאָלען טהאָן אונטערן הימעל די געצעהלטע טעג פון זייער לעבען.

איך האָב בעגאַנגען גרויסע טהאַטען, געבויט הייזער, וויינגערטנער געפלאַנצט,

גערטנער און פּאַרקס געשאַפען, און געפלאַנצט אין זיי אַלערליי בעסטע פרוכטבוימער.

אין זכרון לראשנים וגם לאחרנים שיהיו לא יהיה להם זכרון עם שיהיו לאחרנה (א, יא).

* * *

אני קהלת הייתי מלך על ישראל בירושלם (א, יב).

ונתתי אל לבי לדרוש ולתור בחכמה על כל אשר נעשה תחת השמים הוא ענין רע נתן אלהים לבני האדם לענות בו (א, יג).

ראיתי את כל המעשים שנעשו תחת השמש והנה הכל הבל ורעות רוח (א, יד).

דברתי אני עם לבי לאמר אני הנה הגדלתי והוספתי חכמה על כל אשר היה לפני על ירושלם (א, טז).

שגם זה הוא רעיון רוח (א, יז).

כי ברב חכמה רב כעס ויוסיף דעת יוסיף מכאוב (א, יח).

* * *

אמרתי אני בלבי לכה נא אנסכה בשמחה וראה בטוב והנה גם הוא הבל (ב, א).

תרתי בלבי למשוך ביין את בשרי ולבי נהג בחכמה ולאחז בסכלות עד אשר אראה אי זה טוב לבני האדם אשר יעשו תחת השמים מספר ימי חייהם (ב, ג).

הגדלתי מעשי בניתי לי בתים נטעתי לי כרמים (ב, ד).

עשיתי לי גנות ופרדסים ונטעתי בהם עץ כל פרי (ב, ה).

איך האָב זיך איינגעשאַפט דיענער, דיענסטען און הויז־קנעכט, אויך פיעל רינדער און שאָף האָב איך זיך ערוואָרבען, מעהר פון אַלע וואָס זיינען געווען אין ירושלים פאַר מיר.

איך האָב אויפגעזאַמעלט פיעל זילבער, גאָלד און די בעס־טע קעניגליכע אַנטיקען, זיך בעזאָרגט מיט זינגער און זינגע־רינס, אַלערליי מוזיקאַלישע אינסטרומענטען, און זיך פערשאַפט אַלע מעגליכע פערגניגענס פון וועלכע מענשען קענען טרוימען.

אַלץ וואָס מיינע אויגען האָבען פערלאַנגט, האָב איך זיך פערגונען, איך האָב פון מיין האַרץ קיין איינציגע פרייד ניט פערמיעדען.

און ווען איך האָב זיך אויף אַלעם אַרומגעקוקט, אויף אַלע מיינע טהאַטען פון מיינע הענד און אויף מיין גאַנצע האַרע־וואַניע, ערשט אַלץ איז ניט מעהר ווי נאַריש און פוסט; עס קומט פון דעם גאַרניט אַרויס אונטער דער זונן.

ביים קלוגען זיינען די אויגען אין קאָפ, און דער נאַר געהט אין דער פינסטער, איך ווייס אָבער אַז איין שיקזאַל וועט זיי אַלע גרייכען.

ווי מיט'ן נאַר אַזוי וועט אויך מיט מיר פאַסירען, צו וואָס האָב איך אויף אַזאַ אופן אַזוי פיעל חכמה ערוואָרבען? אָבער אויך דאָס צו פרעגען איז דומהייט, האָב איך געטראַכט.

עס בלייבט קיין זכר פון דעם קלוגען ווי פון נאַר; מיט דער צייט ווערט אַלעם פערגעסען.

און איך האָב פיינד בעקומען דאָס לעבען, עס האָט מיך גע־איבעלט פון אַלעם וואָס ווערט אונטער דער זונן אָבגעטהאָן; אַלעם איז ניט מעהר ווי נאַריש און פוסט.

איך האָב פערהאַסט מיין גאַנצע האָרעוואַניע, וואָס איך דאַרף שאַפען פאַר אַ צווייטען וואָס וועט זיין נאָך מיר.

עס איז דאָ אַ מענש וועמעס האָרעוואַניע עס איז פערנינפ־טיג, בערעכענט און געשיקט, און ער מוז דערפון אַ טהייל גע־בען צו אַ צווייטען וואָס האָט גאָר אויף דעם ניט געאַרבייט; אויך דאָס איז נאַריש און שטאַרק אונגערעכט.

וואָס האָט דען דער מענש פון זיין פראַצע און פון זיינע געדאַנקען, וועלכע ער פראָדוצירט אונטער דער זונן.

קניתי עבדים ושפחות ובני בית היה לי גם מקנה בקר וצאן הרבה היה לי מכל שהיו לפני בירושלם (ב, ז).

כנסתי לי גם כסף וזהב וסגלת מלכים עשיתי לי שרים ושרות ותענגות בני האדם שדה ושדות (ב, ח).

וכל אשר שאלו עיני לא אצלתי מהם לא מנעתי את לבי מכל שמחה (ב, י).

ופניתי אני בכל מעשי שעשו ידי ובעמל עמלתי לעשות והנה הכל הבל ורעות רוח ואין יתרון תחת השמש (ב, יא).

החכם עיניו בראשו והכסיל בחשך הולך וידעתי גם אני שמקרה אחד יקרה את כלם (ב, יד).

כמקרה הכסיל גם אני יקרני ולמה חכמתי אני אז יתר ודברתי בלבי שגם זה הבל (ב, טו).

כי אין זכרון לחכם עם הכסיל לעולם בשכבר הימים הבאים הכל נשכח (ב, טז).

ושנאתי את החיים כי רע עלי המעשה שנעשה תחת השמש כי הכל הבל ורעות רוח (ב, יז).

ושנאתי אני את כל עמלי שאני עמל תחת השמש שאניחנו לאדם שיהיה אחרי (ב, יח).

כי יש אדם שעמלו בחכמה ובדעת ובכשרון ולאדם שלא עמל בו יתננו חלקו גם זה הבל ורעה רבה (ב, כא).

כי מה הוה לאדם בכל עמלו וברעיון לבו שהוא עמל תחת השמש (ב, כב).

אַלע זיינע טעג זיינען פול מיט ליידען, זיין בעשעפטיגונג ברענגט איהם פערדרוס און זאָגאַר ביי נאַכט איז זיין האַרץ ניט רוהיג.

* * *

אויף אַלץ איז דאָ אַ צייט, יעדע זאַך אונטערען הימעל האָט איהר צייט.

אַ צייט געבאָרען צו ווערען און אַ צייט צו שטאַרבען; אַ צייט צו פלאַנצען און אַ צייט אויסצורייסען דאָס געפלאַנצטע.

אַ צייט צו הרג'ענען און אַ צייט צו היילען; אַ צייט צו צושטערען און אַ צייט צו בויען.

אַ צייט צו וויינען און אַ צייט צו לאַכען; אַ צייט צו קלאָגען און אַ צייט צו טאַנצען.

אַ צייט צו וואַרפען שטיינער און אַ צייט צו זאַמלען זיי; אַ צייט אַרומצונעהמען און אַ צייט צו דערווייטערען זיך פון אַרומגענומען צו ווערען.

אַ צייט צו זוכען און אַ צייט צו פערלירען; אַ צייט צו היטען און אַ צייט אַוועקצוואַרפען.

אַ צייט צו צורייסען און אַ צייט אויפצונעהען; אַ צייט צו שווייגען און אַ צייט צו רעדען.

אַ צייט צו ליעבען און אַ צייט צו האַסען; אַ צייט פון קריעג און אַ צייט פון פריעדען.

איך האָב בעטראַכט די בעשעפטיגונג וואָס גאָט האָט צו געטהיילט די מענשען־קינדער זיך מיט דעם צו מאַטערען.

אַלצדינג האָט ער געמאַכט שעהן, עס זאָל פּאַסען אין דער צייט; אין דאָס מענשליכע האַרץ האָט ער אָבער די גאַנצע וועלט אַריינגעגעבען, כדי דער מענש זאָל ניט קענען בעגרייפען די געטליכע טהאַטען, זייער אָנפאַנג און ענדע.

איך האָב זיך איבערצייגט, דאָס עס איז ניטאָ פאַר'ן מענשען קיין בעסערע זאַך ווי פרעהליך צו זיין און טהאָן גוטעס אין לעבען.

אויך האָב איך בעאָבאַכטעט אונטער דער זונן, דאָס אין דעם פּלאַץ, וואו עס דאַרף זיין גערעכטיגקייט, הערשט אונ־

כי כל ימיו מכאובים וכעס ענינו גם בלילה לא שכב לבו (ב, כג).

* * *

לכל זמן ועת לכל חפץ תחת השמים (ג, א).

עת ללדת ועת למות עת לטעת ועת לעקור נטוע (ג, ב).

עת להרוג ועת לרפוא עת לפרוץ ועת לבנות (ג, ג).

עת לבכות ועת לשחוק עת ספוד ועת רקוד (ג, ד).

עת להשליך אבנים ועת כנוס אבנים עת לחבוק ועת לרחק מחבק (ג, ה).

עת לבקש ועת לאבד עת לשמור ועת להשליך (ג, ה).

עת לקרוע ועת לתפור עת לחשות ועת לדבר (ג, ז).

עת לאהב ועת לשנא עת מלחמה ועת שלום (ג, ח).

ראיתי את הענין אשר נתן אלהים לבני האדם לענות בו (ג, י).

את הכל עשה יפה בעתו גם את העלם נתן בלבם מבלי אשר לא ימצא האדם את המעשה אשר עשה האלהים מראש ועד סוף (ג, יא).

ידעתי כי אין טוב בם כי אם לשמוח ולעשות טוב בחייו (ג, יב).

ועוד ראיתי תחת השמש מקום המשפט שמה הרשע ומקום הצדק שמה הרשע (ג, טז).

רעכט, און דאָרט וואו מען ערוואַרטעט וואָהלטהעטיגקייט איז דאָ רשעות.

איך האָב זיך פערטראַכט איבער די בעהויפּטונגען פון מענ־שען־קינדער, דאָס זיי זיינען די אויסערוועהלטע פון גאָט און האָב איינגעזעהן, דאָס זיי זיינען ניט מעהר ווי בהמות.

אַלצדינג געהט צו איין אָרט; אַלעס קומט פון שטויב און קעהרט זיך אַהין צוריק.

ווער קען עס וויסען, אויב דער גייסט פון מענשען־קינדער שטייגט אַרויף אין דער הויך, און דער גייסט פון דער בהמה ניעדערט אַרונטער אונטען אין דער ערד?

און איך האָב איינגעזעהן, דאָס עס איז ניטאָ קיין בעסערעס פאַר'ן מענשען ווי ער זאָל זיך פרעהען מיט זיין אַרבייט, דען דאָס איז זיין איינציגער חלק אין לעבען; ווער קען איהם דען מאַכען צו זעהן וואָס עס וועט פּאַרקומען נאָך איהם?

* * *

איך האָב בעאָבאַכטעט אַלע גוואַלדטהאַטען וואָס ווערען בעגאַנגען אונטער דער זונן; די בערויבטע בעגיסען זיך מיט טרעהרען און קיינער קען זיי ניט טרייסטען; די מאַכט איז ביי זייערע אונטערדריקער און קיינער קען זיי ניט טרייסטען.

איך האַלט פיעל מעהר פון די וואָס זיינען לאַנג געשטאָר־בען, ווי פון די וואָס לעבען נאָך.

נאָך בעסער פון די ביידע איז דעם וואָס איז גאָר אויף דער וועלט ניט געוועזען און האָט ניט געהאַט די געלעגענהייט צו זעהן די שלעכטע טהאַטען וואָס ווערען אָבגעטהאָן אונטער דער זונן.

איך האָב איינגעזעהן, דאָס יעדענס האָרעוואַניע און פלייי־סיגקייט אין דער אַרבייט איז בלויז דאַדורך וואָס ער איז מקנא דעם צווייטען, אָבער אויך דאָס איז נאַריש און פוסט.

עס איז דאָ איינער וואָס האָט צו זיך קיינעם ניט: קיין זוהן, קיין ברודער, און עס נעהמט גאָר קיין ענדע ניט צו זיין

אמרתי אני בלבי על דברת בני האדם לברם האלהים ולראות שהם בהמה המה להם (ג, יח).

הכל הולך אל מקום אחד הכל היה מן העפר והכל שב אל העפר (ג, כ).

מי יודע רוח בני האדם העלה היא למעלה ורוח הבהמה הירדת היא למטה לארץ (ג, כא).

וראיתי כי אין טוב מאשר ישמח האדם במעשיו כי הוא חלקו כי מי יביאנו לראות במה שיהיה אחריו (ג, כב).

* * *

ושבתי אני ואראה את כל העשקים אשר נעשים תחת השמש והנה דמעת העשקים ואין להם מנחם ומיד עשקיהם כח ואין להם מנחם (ד, א).

ושבח אני את המתים שכבר מתו מן החיים אשר המה חיים עדנה (ד, ב).

וטוב משניהם את אשר עדן לא היה אשר לא ראה את המעשה הרע אשר נעשה תחת השמש (ד, ג).

וראיתי אני את כל עמל ואת כל כשרון המעשה כי היא קנאת איש מרעהו גם זה הבל ורעות רוח (ד, ד).

יש אחד ואין שני גם בן ואח אין לו ואין קץ לכל עמלו

האַרעוואַניע, זיין אויג ווערט ניט זאַט פון זיינע רייכטהימער; צו וואָס טויג אָבער אַזוי פיעל צו האָרעווען און אָבהאַלטען די זעעלע פון געניסען גוטעס?

נאַקעט ווי ער איז ארויס פון מוטער'ס לייב וועט ער אַזוי צוריקגעהן, און וועט דאָס מינדעסטע זאַך פון זיין פּראַצע אהין ניט אוועקטראָגען.

דאָס גאַנצע לעבען זיינע ווערט פערצעהרט אין פינסטערניס, פיעל פערדרוס, קראַנקהייט און ערגערניס.

ווען אַ מענש זאָל האָבען הונדערט קינדער, לעבען זעהר לאַנג, זיך באָדען אין אַלל דאָס גוטס און פערבלייבען אפילו אונשטערבליך, וואָלט איך אויך זאָגען, דאָס בעסער איז פון איהם דעם מפיל־קינד.

* * *

אַלצדינג איז מיר אויסגעקומען צו זעהן אין מיינע נאָרישע טעג: עס איז דאָ אַ צדיק וואָס געהט פערלאָרען דורך זיין גערעכטיגקייט און עס איז דאָ אַ רשע וואָס האַלט אָן לאַנג אין זיינע פערברעכענס.

קיין מענש קען ניט בעצווינגען און אָבהאַלטען דעם גייסט, קיינער קען אויך ניט בעהערשען און אָבווענדען דעם טאָג פון טויט.

עס עקזיסטירט אויף דער ערד אַזאַ אונרעכט: עס זיינען דאָ צדיקים וואָס מיט זיי פּאַסירט דאָס וואָס דאַרף טרעפען די רשעים, און עס גיעבען, דאַגעגען, פערברעכער וואָס ווערען בעלוינט פאַר זייערע טהאַטען ווי עהרליכע.

און בעזונגען האָב איך די שמחה, דען עס איז ניטאָ קיין בעסערע זאַך פאַר'ן מענשען אונטער דער זונן, ווי גוט עסען, טרינקען און זיך פרעהליך מאַכען.

ווען איך האָב בעטראַכט אַלע געטליכע ארבייט, האָב איך איינגעזעהן, דאָס עס איז אונמעגליך פאַר'ן מענשען אויסצוגעפינען אַלעס וואָס ווערט געטהאָן אונטער דער זונן; ווי ער

גם עינו לא תשבע עשר ולמי אני עמל ומחסר את נפשי מטובה (ד, ח).

כאשר יצא מבטן אמו ערום ישוב ללכת כשבא ומאומה לא ישא בעמלו שילך בידו (ה, יד).

גם כל ימיו בחשך יאכל וכעס הרבה וחליו וקצף (ה, טז).

אם יוליד איש מאה ושנים רבות יחיה ורב שיהיו ימי שניו ונפשו לא תשבע מן הטובה וגם קבורה לא היתה לו אמרתי טוב ממנו הנפל (ו, ג).

* * *

את הכל ראיתי בימי הבלי יש צדיק אבד בצדקו ויש רשע מאריך ברעתו (ז, טו).

אין אדם שליט ברוח לכלוא את הרוח ואין שלטון ביום המות (ח, ח).

יש הבל אשר נעשה על הארץ אשר יש צדיקים אשר מגיע אלהם כמעשה הרשעים ויש רשעים שמגיע אלהם כמעשה הצדיקים (ח, יד).

ושבחתי אני את השמחה אשר אין טוב לאדם תחת השמש כי אם לאכל ולשתות ולשמוח (ח, טו).

וראיתי את כל מעשה האלהים כי לא יוכל האדם למצוא את

זאָל זיך ניט בעמיהען עס צו ערפאָרשען, וועט עס איהם ניט גע־לינגען, און ווען דער געלעהרטער בעהויפּטעט, אַז ער ווייס, איז עס אויך ניט ריכטיג, ער קען ניט אַלעס ערפאָרשען.

איינס פּאַסירט מיט אַלעמען: איין שיקזאַל טרעפט דעם צדיק און דעם רשע, דעם גוטען און ריינעם ווי דעם אונריינעם, דעם וואָס ברענגט אָפּפער, ווי דעם וואָס ברענגט ניט קיין אָפּ־פער, דעם עהרליכען ווי דעם זינדער, דעם וואָס בעשווערט זיך און דעם וואָס בעשווערט זיך ניט.

געה עס דיין ברויט מיט פריידען, און טרינק מיט אַ גוטען געמיטה דיין וויין, דען גאָט האָט שוין לאַנג בעוויליגט דיינע טהאַטען.

דיינע קליידער זאָלען זויבער זיין צו יעדער צייט, און אויף דיין קאָפּ זאָל קיין אויל ניט פעהלען.

זעה צו געניסען ביים לעבען מיט דער פרוי, וואָס דו ליעבסט, אַלע דיינע פּוסטע לעבענס־טעג אונטער דער זונן, דען דאָס איז דיין איינציגער חלק אין לעבען פאַר דער גאַנצער האָרעוואַניע אונטער דער זונן.

אַלצדינג וואָס דו קענסט בעהויפּטען מיט דיינע הענד און מיט דיין קראַפט צו טהאָן — טהו, דען עס איז ניטאָ קיין טהע־טיגקייט, קיין רעכנונג, קיין וויסענשאַפט און קיין חכמה אין דער גרוב וואוהין דו ביזט בעשטימט צו געהן.

* * *

איך האָב בעאָבאַכטעט אונטער דער זונן, דאָס ניט אימער געווינען פלינקע דעם לויף, און שטאַרקע די מלחמה; קלוגע האָבען ניט אימער ברויט, פערשטענדיגע — רייכטהום און וויסענדע — חן ביי לייטען. בלויז די צייט און דער צופאַל מאַכט אַלעם פּאַסירען.

דער מענש ווייס אַזוי זיין צייט, ווי די פיש וואָס ווערען געכאַפּט אין אַ נעץ, און ווי די פויגעל אין אַ פּאַסטקע; פּונקט

המעשה אשר נעשה תחת השמש בשל אשר יעמל האדם לבקש ולא ימצא וגם אם יאמר החכם לדעת לא יוכל למצא (ח, יז).

הכל כאשר לכל מקרה אחד לצדיק ולרשע לטוב ולטהור ולטמא ולזבח ולאשר איננו זבח כטוב כחטא הנשבע כאשר שבועה ירא (ט, ב).

לך אכל בשמחה לחמך ושתה בלב טוב יינך כי כבר רצה האלהים את מעשיך (ט, ז).

בכל עת יהיו בגדיך לבנים ושמן על ראשך אל יחסר (ט, ח).

ראה חיים עם אשה אשר אהבת כל ימי הבלך אשר נתן לך תחת השמש כל ימי הבלך כי הוא חלקך בחיים ובעמלך אשר אתה עמל תחת השמש (ט, ט).

כל אשר תמצא ידך לעשת בכחך עשה כי אין מעשה וחשבון ודעת וחכמה בשאול אשר אתה הולך שמה (ט, י).

* * *

שבתי וראה תחת השמש כי לא לקלים המרוץ ולא לגבורים המלחמה וגם לא לחכמים לחם וגם לא לנבונים עשר וגם לא לידעים חן כי עת ופגע יקרה את כלם (ט, יא).

כי גם לא ידע האדם את עתו כדגים שנאחזים במצודה רעה

ווי זיי, ווערען די מענשען־קינדער געטראָפען אין אַ בייזער צייט, ווען זי פאַלט אויף זיי פּלוצלונג אָן.

פרעה זיך, יונגערמאַן, אין דיין קינדהייט, וועט דיין האַרץ גוט פיהלען אין דיין יוגענד ; פיהר זיך נאָך די נייגונגען פון דיין האַרצען און נאָך דעם וואָס דיר שיינט אַז עס איז גוט ; ווייס אָבער, אַז דו וועסט דאַרפען אָבגעבען חשבון פאַר אַלעס צו גאָט.

נאַרישקייט פון נאַרישקייטען, זאָגט קהלת. אַלעס איז דומ־הייט".

וכצפרים האחזות בפח כהם יוקשים בני האדם לעת רעה כשתפל עליהם פתאם (ט, יב).

שמח בחור בילדותך ויטיבך לבך בימי בחורותיך והלך בדרכי לבך ובמראה עיניך ודע כי על כל אלה יביאך האלהים במשפט (יא, ט).

הבל הבלים אמר הקוהלת הכל הבל (יב, ח).

קירצליך ווערט ערשיינען

א צווייטע זאמלונג

פון

געקליבענע פערל פון תנ״ך.

דיעזע זאמלונג אונטער דעם אלגעמיינעם נאמען

פאעזי אין דער ביבעל

ווערט ענטהאלטען אויסערוועהלטע שירים, אויסציגע פון די רעדען פון די נביאים, פאנטאזיען, פאבעלן, עלעגיען א. ז. וו.

מיט אידישער און ענגלישער איבערזעצונג

.. פון ..

נחמיה קאפלאן.

פרייז 1 דאלאר — מיט פארטא $1.25

בעשטעלונגען אדרעסירען :

LITERARY GEMS PUBLISHING COMPANY

208 E. Broadway, New York.

know it, yet shall he not be able to find out.—(8, 17.)

All things come alike to all; there is one event to the righteous and to the wicked; to the good and to the clean and to the unclean; to him that sacrificeth and to him that sacrificeth not; as is the good, so is the sinner.—(9, 2.)

Go thy way, eat thy bread with joy and drink the wine with a merry heart, for God hath already accepted thy works.—(9, 7.)

Let thy garments be always white, and let thy head lack no ointment.—(9, 8.)

Live joyfully with the wife whom thou lovest all the days of thy life of vanity, which he hath given thee under the sun, all thy days of vanity: for this is thy portion in this life.—(9, 9.)

Whatsoever thy hand findeth to do, do it with thy might, for there is no work, nor device, nor knowledge, nor wisdom in the grave, whither thou goest.—(9, 10.)

I returned, and saw under the sun, that the race is not to the swift, nor the battle to the strong, neither yet bread to the wise, nor yet riches to men of understanding, nor yet favor to men of skill, but time and chance happeneth to them all.—(9, 11.)

For man also knoweth not his time: as the fishes that are taken in an evil net and as the birds that are caught in the snare, so are the sons of men snared in an evil time, when it falleth suddenly upon them.—(9, 12.)

Rejoice, O young man, in thy youth, and let thy heart cheer thee in the days of thy youth, and walk in the ways of thine heart, and in the sight of thine eyes, but know thou, that for all things God will bring thee into judgment.—(11, 9.)

Therefore remove sorrow from thy heart, and put away evil from thy flesh, for youth and the dawn of life are vanity—.(11, 10.)

Vanity of vanities, saith the Preacher, all is vanity.—(12, 8.)

Then I returned and considered all the oppressions that are done under the sun: and, behold, the tears of such as were oppressed, and they had no comforter; on the side of their oppressors there was power, but they had no comforter.—(4, 1.)

Wherefore I praised the dead that have been long dead more than the living that are yet alive.—(4, 2.)

Yea, better than them both did I esteem him that hath not yet been, who hath not seen the evil work that is done under the sun.—(4, 3.)

Again I considered all travail and every skilful work, that for this a man is envied by his neighbor. This is also vanity and a striving after wind.—(4, 4.)

There is one that is alone and he hath not a second; yea, he hath neither son nor brother, yet is there no end of all his labor, neither are his eyes satisfied with riches; neither saith he, For whom do I labor and deprive my soul of good?—(4, 8.)

As he came forth from his mother's womb, naked shall he go again as he came and shall take nothing of his labor.—(5, 15.)

What profit hath he that he laboreth for the wind?—(5, 16.)

All his days he eateth in darkness, he is sore vexed and hath sickness and wrath.—(5, 17.)

Behold, that which I have seen to be good and to be comely is for one to eat and to drink and to enjoy good in all his labor, wherein he laboreth under the sun all the days of his life which God hath given him: for this is his portion.—(5, 18.)

* * *

Be not righteous overmuch; neither make thyself overwise; why shouldest thou destroy thyself?—(7, 16.)

There is no man that hath power over the spirit to retain the spirit; neither hath he power over the day of death.—(8, 8.)

A man cannot find out the work that is done under the sun, however much a man labor to seek it out, yet he shall not find it; yea, though a wise man think to

A time to be born and a time to die; a time to plant and a time to pluck up that which is planted.—(3, 2.)

A time to kill and a time to heal; a time to break down and a time to build up.—(3, 3.)

A time to weep and a time to laugh; a time to mourn and a time to dance.—(3, 4.)

A time to cast away stones and a time to gather stones together; a time to embrace and a time to refrain from embracing.—(3, 5.)

A time to seek and a time to lose; a time to keep and a time to cast away.—(3, 6.)

A time to rend and a time to sew; a time to keep silence and a time to speak.—(3, 7.)

A time to love and a time to hate; a time of war and a time of peace.—(3, 8.)

I have seen the travail which God hath given to the sons of men to be exercised therewith.—(3, 10.)

He hath made everything beautiful in its time, also he hath set the eternity in their heart, yet so that no man can find out the work God hath done from the beginning to the end.—(3, 11.)

I know that there is nothing better for them than to rejoice and to do good as long as they live.—(3, 12.)

And also that every man should eat and drink, and enjoy good of all his labor.—(3, 13.)

For that which befalleth the sons of men befalleth beasts; even one thing befalleth them: as the one dieth so dieth the other; yea, they have all one breath, and man hath no preeminence above the beasts; all is vanity. —(3, 19.)

All go unto one place; all are of the dust and all turn to dust again.—(3, 20.)

Who knoweth the spirit of man, whether it goeth upward, and the spirit of the beast whether it goeth downward to the earth?—(3, 21.)

Wherefore I perceive that there is nothing better than that a man should rejoice in his works, for that is his portion.—(3, 22.)

* * *

And whatsoever mine eyes desired I kept not from them; I withheld not my heart from any joy; for my heart rejoiced because of all my labor; and this was my portion from all my labor.—(2, 10.)

Then I looked on all the works that my hands had wrought, and on the labor that I had labored to do, and, behold, all was vanity and a striving after wind, and there was no profit under the sun.—(2, 11.)

What can the man do after the king?—(2, 12.)

The wise man's eyes are in his head, the fool walketh in darkness, and yet I perceived that one event happeneth to them all.—(2, 14.)

Then said I in my heart: As it happeneth to the fool, so will it happen even to me.—(2, 15.)

For of the wise man as of the fool there is no remembrance forever—in the days to come all shall be forgotten.—(2, 16.)

Therefore I hated life, because the work that is wrought under the sun was grievous unto me; for all is vanity and a striving after wind.—(2, 17.)

Yea, I hated all my labor which I had taken under the sun; seeing that I must leave it unto the man that shall be after me.—(2, 18.)

There is a man whose labor is with wisdom, with knowledge and with skilfulness, yet to a man that hath not labored therein shall he leave it for his portion; also this is vanity and a great evil.—(2, 21.)

What hath a man of all his labor and of the vexation of his heart, wherein he laboreth under the sun? All his days are but sorrows, and his travail is grief; yea, his heart taketh no rest even in the night. This also is vanity.—(2, 22, 23.)

There is nothing better for a man than that he should eat and drink, and make his soul enjoy good in his labor.—(2, 24.)

* * *

For everything there is a season, and a time for every purpose under heaven.—(3, 1.)

sun, and, behold, all is vanity and a striving after wind. —(1, 14.)

I communed with mine own heart, saying, Lo, I am come to great estate and have gotten more wisdom above all that were before me in Jerusalem, yea my heart hath had great experience of wisdom and knowledge.—(1, 16.)

And I applied my heart to know wisdom and to know madness and folly: I perceived that this also was a striving after wind.—(1, 17.)

For in much wisdom is much grief, and he that increaseth knowledge increaseth sorrow.—(1, 18.)

* * *

I said in my heart, Come now, I will prove thee with mirth, enjoy pleasure: and, behold, this also was vanity. —(2, 1.)

I said of laughter, it is mad; and of mirth, what doeth it?—(2, 2.)

I sought in my heart to give myself unto wine, and to lay hold of folly, till I might see what it was good for the sons of men that they should do under heaven all the days of their life.—(2, 3.)

I made me great works, I builded me houses, I planted me vineyards.—(2, 4.)

I made me gardens and parks, and I planted trees in them of all kinds of fruit.—(2, 5.)

I made me pools of water to water therefrom the forest.—(2, 6.)

I bought servants and maids, also I had great possessions of herds and flocks above all that were before me in Jerusalem.—(2, 7.)

I gathered me also silver and gold and the peculiar treasure of kings and of the provinces; I got me men-singers and women-singers, and the delights of the sons of men, as musical instruments and that of all sorts.— (2, 8.)

So I was great, and increased more than all that were before me in Jerusalem; also my wisdom remained with me.—(2, 9.)

ECCLESIASTES

Vanity of vanities, saith the Preacher, vanity of vanities, all is vanity.—(1, 2.)

What profit hath a man of all his labor wherein he laboreth under the sun?—(1, 3.)

One generation passeth away and another generation cometh, but the earth abideth forever.—(1, 4.)

The sun ariseth and the sun goeth down and hasteth to its place where it ariseth.—(1, 5.)

The wind goeth toward the south, and turneth about unto the north; it whirleth about continually, and returneth again according to his circuits.—(1, 6.)

All the rivers run into the sea, yet the sea is not full; unto the place from whence the rivers come, thither they return again.—(1, 7.)

All things are full of weariness; man cannot utter it: the eye is not satisfied with seeing, nor the ear filled with hearing.—(1, 8.)

That which hath been is that which shall be, and that which hath been done is that which shall be done; there is no new thing under the sun.—(1, 9.)

There is no remembrance of the former generations, neither shall there be any remembrance of the latter generations that are to come after.—(1, 11.)

* * *

I, the Preacher, was king over Israel in Jerusalem.—(1, 12.)

And I applied my heart to seek and to search out by wisdom concerning all that is done under heaven: it is a sore travail that God hath given to the sons of men to be exercised therewith.—(1, 13.)

I have seen all the works that are done under the

hast thou seen the gates of the shadow of death?—(38, 17.)

Hast thou comprehended the earth in its breadth? declare, if thou knowest it all.—(38, 18.)

Where is the way to the dwelling of light? and as for darkness, where is the place thereof?—(38, 19.)

Hast thou entered the treasuries of the snow? or hast thou seen the treasuries of the hail?—(38, 22.)

Who hath cleft a channel for the waterflood? or a way for the lightning of the thunder?—(38, 25.)

Hath the rain a father? or who hath begotten the drops of dew?—(38, 28.)

Out of whose womb came the ice? and the hoary frost of heaven, who hath gendered it?—(38, 29.)

Knowest thou the ordinances of the heavens? canst thou establish the dominion thereof in the earth?—(38, 33.)

Who hath put wisdom in the inward parts? or who hath given understanding to the mind?—(38, 36.)

Hast thou given the horse his might? Hast thou clothed his neck with the quivering mane?—(39, 19.)

Or is it at thy command that the eagle mounteth up, and maketh her nest on high?—(39, 27.)

He that argueth with God, let him answer it.—(40, 2.)

JOB.

Behold, I am of small account, what shall I answer thee? I lay my hand upon my mouth.—(40, 4.)

Once have I spoken, and I will not answer, yea twice, but I will proceed no further.—(40, 5.)

THE LORD.

Wilt thou even annul my judgment? Wilt thou condemn me, that thou mayest be justified?—(40, 8.)

JOB.

I have heard of thee by the hearing of the ear, but now mine eye seeth thee.—(42, 5.)

Wherefore I abhor (myself) and repent in dust and ashes.—(42, 6.)

and what profit shall I have more if I be cleansed from my sin?—(35, 3.)

If thou hast sinned, what effectest thou against him? And if thy transgressions be multiplied, what doest thou unto him?—(35, 6.)

If thou be righteous, what givest thou him? or what receiveth he of thine hand?—(35, 7.)

Hearken unto this, O Job: stand still and consider the wondrous work of God.—(37, 14.)

Dost thou know how God layeth his charge upon them, and causeth the light of his cloud to shine?—(37, 15.)

Dost thou know the balancings of the clouds, the wondrous work of him who is perfect in knowledge?—(37, 16.)

Touching the Almighty, we cannot find him out; he is excellent in power, in justice and plenteous righteousness; he will not afflict.—(37, 23.)

THE LORD (OUT OF THE WHIRLWIND.)

Who is this that darkeneth counsel by words without knowledge?—(38, 2.)

Gird up now thy loins like a man; for I will demand of thee and declare thou unto me.—(38, 3.)

Where wast thou when I laid the foundations of the earth? Declare if thou hast understanding.—(38, 4.)

Who determined the measures thereof, if thou knowest? Or who stretched the line upon it?—(38, 5.)

Whereupon are the foundations thereof fastened? or who laid the corner-stone thereof?—(38, 6.)

Who shut up the sea with doors, when it brake forth, as if it had issued out of the womb?—(38, 8.)

Hast thou commanded the morning since the days began, and caused the dayspring to know its place?—(38, 12.)

Hast thou entered into the springs of the sea? or hast thou walked in the recesses of the deep?—(38, 16.)

Have the gates of death been revealed unto thee? or

Then let my shoulder fall from the shoulder blade, and mine arm be broken from the bone.—(31, 22.)

If I have made gold my hope.—(31, 24.)

If I have rejoiced at the destruction of him that hated me.—(31, 29.)

If after the manner of men I have covered my transgressions, by hiding mine iniquity in my bosom.—(31, 33.

Oh that I had one to hear me!—(31, 35.)

ELIHU, THE SON OF BARACHEL.

Yea, I attended to you, and, behold, there was none that convinced Job, or that answered his words.—(32, 12.)

Hear my words, ye wise men, and give ear unto me, ye that have knowledge.—(34, 2.)

Job hath said: "I am righteous and God hath taken away my right. Notwithstanding my right I am accounted a liar; my wound is incurable, though I am without transgression."—(34:5, 6.)

What man is like Job, who drinketh up scoffing like water?—(34, 7.)

He hath said: "It profiteth a man nothing that he should delight himself with God."—(34, 9.)

Far be it from God, that he should do wickedness, and from the Almighty, that he should commit iniquity.—(34, 10.)

For the work of a man will he render unto him, and cause every man to find according to his ways.—(34, 11.)

Yea, surely God will not do wickedly, neither will the Almighty pervert justice.—(34, 12.)

Who hath given him charge over the earth? or who hath disposed the whole world?—(34, 13.)

His eyes are upon the ways of a man, and he seeth all his goings.—(34, 21.)

Thinkest thou this to be right, that thou sayest: "My righteousness is more than God's?"—(35, 2.)

For thou sayest, What advantage will it be unto thee,

ward, I cannot perceive him; on the left hand, when he doth work, I cannot behold him; he hideth himself on the right hand, that I cannot see him.—(23:8, 9.)

There are that remove the landmarks; they violently take away flocks, and feed them. They drive away the ass of the fatherless; they take the widow's ox for a pledge. They turn the needy out of the way.—(24:2, 3, 4.)

The poor of the earth all hide themselves.—(24, 4.)

They lie all night naked without clothing, and have no coverings in the cold. They are met with the showers of the mountains, and embrace the rock for want of a shelter.—(24:7, 8.)

Being hungry they carry the sheaves.—(24, 10.)

They tread winepresses, and suffer thirst.—(24, 11.)

From out of the populous city men groan and the soul of the wounded crieth out, yet God regardeth not the folly.—(24, 12.)

And if it be not so now, who will prove me a liar, and make my speech nothing worth?—(24, 25.)

Far be it from me that I should justify you; till I die I will not put away mine integrity from me. My righteousness I hold fast and will not let it go; my heart shall not reproach me so long as I live.—(27, 5, 6.)

Doth not he see my ways and number all my steps?—(31, 4.)

If my step hath turned out of the way, and my heart walked after mine eyes; if any spot hath cleaved to my hands, then let me sow, and let another eat; yea, let the produce of my field be rooted out.—(31:7, 8.)

If I have despised the cause of my man-servant or of my maid-servant, when they contended with me.—(31, 13.)

If I have withheld the poor from their desire, or have caused the eyes of the widow to fail.—(31, 16.)

Or have eaten my morsel alone, and the fatherless hath not eaten thereof.—(31, 17.)

If I have seen any perish for want of clothing, or that the needy had no covering.—(31, 19.)

Their homes are safe from fear, neither is the rod of God upon them.—(21, 9.)

They sing to the timbrel and harp, and rejoice at the sound of the pipe.—(21, 12.)

They spend their days in prosperity.—(21, 13.)

And they say unto God: "Depart from us, for we desire not the knowledge of thy ways. What is the Almighty, that we should serve him? and what profit should we have, if we pray unto him?"—(21:14, 15.)

One dieth in his full strength, being wholly at ease and quiet.—(21, 23.)

And another dieth in bitterness of soul, and never tasteth of good.—(21, 25.)

They lie down alike in the dust, and the worm covereth them.—(21, 26.)

How then comfort ye me in vain, seeing in your answers there remaineth only falsehood?—(21, 34.)

ELIPHAZ.

Can a man be profitable unto God? Surely he that is wise is profitable unto himself.—(22, 2.)

Is it any pleasure to the Almighty, that thou art righteous? or is it gain to him, that thou makest thy ways perfect?—(22, 3.)

Is not God in the height of heaven? dost thou mark the height of the stars, how high they are!—(22, 12.)

And thou sayest: "What doth God know? can he judge through the thick darkness?—(22, 13.)

Wilt thou keep the old way which wicked men have trodden?—(22, 15.)

Acquaint now thyself with him, and be at peace: thereby good shall come unto thee.—(22, 21.)

JOB.

Oh that I knew where I might find him! that I might come even to his seat!—(23, 3.)

I would set my cause in order before him, and fill my mouth with arguments.—(23, 4.)

Behold, I go forward, but he is not there; and back-

Shall vain words have an end? What provoketh thee, that thou answerest?—(16, 3.)

God delivereth me to the ungodly, and casteth me into the hands of the wicked.—(16, 11.)

I was at ease, and he brake me asunder; yea he hath taken me by the neck, and dashed me to pieces.—(16, 12.)

My face is red with weeping, and on my eyelids is the shadow of death, although there is no violence in my hands, and my prayer is pure.—(16:16, 17.)

O earth, cover not thou my blood, and let my cry have no resting-place.—(16, 18.)

BILDAD.

Thou that tearest thyself in thine anger, shall the earth be forsaken for thee? or shall the rock be removed out of its place?—(18, 4.)

JOB.

How long will ye vex my soul, and break me in pieces with words?—(19, 2.)

And be it indeed that I have erred, mine error remaineth with myself.—(19, 4.)

Behold, I cry out, violence! but I am not heard; I cry for help, but there is no justice.—(19, 7.)

He hath walled up my way that I cannot pass, and hath set darkness in my paths.—(19, 8.)

Have pity upon me, have pity upon me, O ye my friends!—(19, 21.)

Why do ye persecute me as God, and are not satisfied with my flesh?—(19, 22.)

Oh that my words were now written! Oh that they were inscribed in a book! That with an iron pen and lead they were graven in the rock forever.—(19:23, 24.)

Hear diligently my speech, and let this be your consolation.—(21, 2.)

Wherefore do the wicked live, become old, yea wax mightily in power?—(21, 7.)

Man that is born of a woman, is of few days, and full of trouble.—(14, 1.)

He cometh forth like a flower and is cut down: he fleeth as a shadow and continueth not.—(14, 2.)

Look away from him, that he may rest, till he shall accomplish, as a hireling, his day.—(14, 6.)

Man lieth down and riseth not: till the heavens be no more they shall not awake, nor he roused out of their sleep.—(14, 12.)

ELIPHAZ.

Should a wise man make answer with vain knowledge, and fill himself with east wind? Should he reason with unprofitable talk, or with speeches wherewith he can do no good?—(15:2, 3.)

Thine iniquity teacheth thy mouth, and thou choosest the tongue of the crafty. Thine own mouth condemneth thee, and not I; yea thine own lips testify against thee. —(15:5, 6.)

Art thou the first man that was born? or wast thou brought forth before the hills?—(15, 7.)

Hast thou heard the secret counsel of God? and dost thou limit wisdom to thyself?—(15, 8.)

What knowest thou, that we know not? What understandest thou, which is not in us?—(15, 9.)

Why doth thy heart carry thee away? and why do thine eyes flash, that against God thou turnest thy spirit, and lettest words go out of thy mouth.—(15:12, 13.)

What is man, that he should be clean? and he that is born of a woman, that he should be righteous?—(15, 14.)

Behold, he putteth no trust in his holy ones; yea the heavens are not clean in his sight.—(15, 15.)

He hath stretched out his hand against God, and behaveth himself proudly against the Almighty.—(15, 25.)

JOB.

I have heard many such things; miserable comforters are ye all.—(16, 2.)

that I may take comfort a little before I go whence I shall not return.—(10, 20, 21.)

ZOPHAR.

Should not the multitude of words be answered? and should a man full of talk be justified?—(11, 2.)

But oh that God would speak and open his lips against thee, and that he would show thee the secrets of wisdom!—(11, 5, 6.)

Canst thou by searchings find out God? Canst thou find out the Almighty unto perfection?—(11, 7.)

It is high as heaven, what canst thou do? Deeper than sheol; what canst thou know.—(11, 8.)

The measure thereof is longer than the earth and broader than the sea.—(11, 10.)

If iniquity be in thy hand, put it far away, and let not unrighteousness dwell in thy tents.—(11, 14.)

Surely then shalt thou lift up thy face without spot; yea thou shalt be steadfast and shalt not fear.—(11, 15.)

JOB.

What ye know the same do I know also; I am not inferior unto you.—(13, 2.)

Surely I would speak to the Almighty and I desire to reason with God.—(13, 3.)

But ye are forgers of lies; ye are all physicians of no value.—(13, 4.)

Behold, he will slay me; I have no hope: nevertheless I will maintain my ways before him.—(13, 15.)

Withdraw thy hand far from me, and let not thy terror make me afraid. Then call thou and I will answer, or let me speak, and answer thou me.—(13, 21, 22.)

How many are mine iniquities and sins? Make me to know my transgressions and my sin.—(13, 23.)

Wherefore hidest thou thy face and holdest me for thine enemy?—(13, 24.)

Wilt thou harass a driven leaf? and wilt thou pursue the dry stubble?—(13, 28.)

awake for thee and make the habilitation of thy righteousness prosperous.—(8, 6.)

Behold, God will not cast away a perfect man, neither will he uphold the evil-doers.—(8, 20.)

JOB.

Of a truth I know that it is so, but how can man be just with God?—(9, 2.)

Though I were righteous, yet would I not answer, I would make supplication to my judge.—(9, 15.)

If we speak of strength, lo, he is mighty, and if of justice who will summon me?—(9, 19.)

Though I be righteous, mine own mouth shall condemn me; though I be perfect, it shall prove me perverse.—(9, 20.)

It is all one, I herefore say, he destroyeth the perfect and the wicked.—(9, 22.)

The earth is given into the hand of the wicked; he covereth the faces of the judges thereof. If it be not he who then is it.—(9, 24.)

Let him take his rod away from me, and let not his terror make me afraid.—(9, 34.)

Then would I speak and not fear him, for I am not so in myself.—(9, 35.)

I will say unto God: Do not condemn me, show me wherefore thou contendest with me.—(10, 2.)

Is it good unto thee that thou shouldest oppress, that thou shouldest despise the work of thy hands?—(10, 3.)

Hast thou eyes of flesh? or seest thou as man seeth? —(10, 4.)

Are thy days as the days of man, are thy years as man's days?—(10, 5.)

That thou inquirest after mine iniquity, and searched after my sin.—(10, 6.)

Thy hands have framed me and fashioned me together round about, yet thou dost destroy me.—(10, 8.)

If I be wicked, woe unto me; and if I be righteous, yet shall I not lift up my head.—(10, 15.)

Are not my days few? cease then and let me alone,

Do ye think to reprove words, seeing that the speeches of one that is desperate are as wind?—(6, 26.)

Is there injustice on my tongue? Cannot my taste discern mischievous things?—(6, 30.)

Is there not a warfare to man upon earth? and are not his days like the days of a hireling?—(7, 1.)

As a servant that earnestly desires the shadow and as a hireling that looketh for his wages.—(7, 2.)

So am I made to possess months of misery and wearisome nights are appointed to me.—(7, 3.)

When I lie down, I say, when shall I arise and the night be gone? and I am full of tossings to and fro unto the dawning of the day.—(7, 4.)

My days are swifter than a weaver's shuttle, and are spent without hope.—(7, 6.)

Oh remember that my life is a breath: mine eye shall no more see good.—(7, 7.)

As the cloud is consumed and vanisheth away, so he that goeth down to sheol shall come up no more.—(7, 9.)

Therefore I will not refrain my mouth; I will speak in the anguish of my spirit; I will complain in the bitterness of my soul.—(7, 11.)

Am I a sea or a sea monster, that thou settest a watch over me?—(7, 12.)

What is man, that thou shouldest magnify him and that thou shouldest set thy mind upon him.—(7, 17.)

How long wilt thou not look away from me, nor let me alone until I swallow down my spittle?—(7, 19.)

If I have sinned, what do I unto thee, O thou watcher of men?—(7, 20.)

BILDAD.

How long wilt thou speak these things? And how long shall the words of thy mouth be like a mighty wind?—(8, 2.)

Doth God pervert justice? or doth the Almighty pervert righteousness?—(8, 3.)

If thou wert pure and upright, surely now he would

But now it is come unto thee, and thou faintest; it toucheth thee and thou art troubled.—(4, 5.)

Now a thing was secretly brought to me, and mine ear received a whisper thereof.—(4, 12.)

In thoughts from the visions of the night, when deep sleep falleth on men.—(4, 13.)

Fear came upon me and trembling, which made all my bones to shake.—(4, 14.)

Then a spirit passed before my face, the hair of my flesh stood up.—(4, 15.)

It stood still, but I could not discern the appearance thereof, a form was before mine eyes; there was silence and I heard a voice saying: shall mortal man be more just than God? shall a man be more pure than his Maker?—(4, 16, 17.)

Affliction cometh not forth from the dust, neither doth trouble spring out of the ground.—(5, 6.)

But man is born unto trouble, as the sparks fly upward.—(5, 7.)

JOB.

Oh that my vexation were but weighed, and all my calamity laid in the balances.—(6, 2.)

It would be heavier than the sand of the seas, therefore have my words been rash.—(6, 3.)

What is my strength that I should wait? And what is mine end, that I should be patient.—(6, 11.)

Is my strength the strength of stones? or is my flesh of brass?—(6, 12.)

My brethren have dealt deceitfully as a brook, as the channel of brooks that pass away.—(6, 15.)

Did I say, "Give unto me?" or "Offer a present for me of your substance?"—(6, 22.)

Or deliver me from the adversary's hand? or, Redeem me from the hand of the oppressors?—(6, 23.)

Teach me and I will hold my peace; cause me to understand wherein I was erred.—(6, 24.)

How forcible are words of uprightness! But your reprove, what doth your reprove?—(6, 25.)

J O B

(PHILOSOPHICAL DIALOGUES).

JOB

Let perish the day wherein I was born and the night in which it was said: there is a man child conceived.—(3:3.)

Let darkness seize upon that night; let it not be joined unto the days of the year, let it not come in the number of the months.—(3:6.)

Let the stars of the twilight thereof be dark; let it look for light, but have none; neither let it see the dawning of the day.—(3:9.)

Why died I not at the womb? Why did I not give up the ghost when I came out of the belly.—(3:11.)

Or as a hidden, untimely birth I had not been, as infant that never saw light.—(3, 16.)

There the wicked cease from troubling, and there the weary are at rest.—(3, 17.)

There the prisoners are at ease together, they hear not the voice of the taskmaker.—(3, 18.)

The small and the great are there, the servant is free from the master.—(3, 19.)

Wherefore is light given to him that is in misery and life unto the bitter in soul?—(3, 20.)

Why is light given to a man whose way is hid and whom God hath hedged in?—(3, 23.)

ELIPHAZ.

Behold thou hast instructed many, and thou hast strengthened the weak hands.—(4, 3.)

Thy words have upholden him that was failing and thou hast made firm the feeble knees.—(4, 4.)

As is the judge of his people, so are his ministers, and as is the ruler of the city, such are all they that dwell therein.—(Ben Sira 10, 2.)

* * *

Thine eye shall desire grace and beauty, and above both the green blade of corn.—(Ben Sira 40, 22.)

* * *

A merchant shall hardly keep himself from wrong doings, and a huckster shall not be acquitted of sin.—(Ben Sira 26, 29.)

* * *

Praise no man before thou hearest him reason, for this is the trial of men.—(Ben Sira 27, 7.)

* * *

Forgive thy neighbour the hurt that he hath done thee, and then thy sins shall be pardoned when thou prayest.—(Ben Sira 28, 2.)

* * *

Accustom not thy mouth to an oath.—(Ben Sira 23, 9.)

* * *

My son, according as thou hast, do well unto thyself. —(Ben Sira, 14, 11.)

* * *

In the day of good things there is a forgetfulness of evil things, and in the day of evil things a man will not remember things that are good.—(Ben Sira 11, 25.)

* * *

Be swift to hear and with patience make thine answer.—(Ben Sira 5, 11.)

* * *

With little or with much be well satisfied.—(Ben Sira 29, 23.)

* * *

Death is better than a bitter life, and eternal rest than a continual sickness.—(Ben Sira 30, 17.)

Men do not despise a thief if he steal to satisfy himself when he is hungry.—(Prov. 6, 30.)

* * *

The full soul loatheth a honeycomb, but to the hungry soul every bitter thing is sweet.—(Prov. 27, 7.)

* * *

Great men are not always wise, neither do the aged understand justice.—(Job 32, 9.)

* * *

It is good for a man that he bear the yoke in his youth.—(Lamen. 3, 27.)

* * *

A feast is made for laughter, wine maketh glad the life and money answereth all things.—(Eccl. 10. 19.)

* * *

A living dog is better than a dead lion.—(Eccl. 9, 4.)

* * *

Be not righteous overmuch, neither make thyself overwise: why shouldest thou destroy thyself.—(Eccl. 7, 16.)

* * *

Be not overmuch wicked, neither be foolish: why shouldest thou die before thy time?—(Eccl. 7, 17.)

* * *

Wakefulness that cometh of riches consumeth the flesh, and the anxiety thereof putteth away sleep.—(Ben Sira 31, 1.)

* * *

In a great matter and in a small, be not ignorant.—(Ben Sira 5, 15.)

* * *

Wisdom that is hid and treasure that is out of sight, what profit is in them both?—(Ben Sira 20, 30.)

* * *

One that casteth a stone on high casteth it on his own head, and a deceitful stroke will open wounds.—(Ben Sira 27, 25.)

things, than he that glorifieth himself and lacketh bread. (Ben Sira 10, 27.)

* * *

There is one that toileth, and laboureth, and maketh haste, and is so much the more behind.—(Ben Sira 11, 11.)

* * *

Hate not labourious work, neither husbandry which the Most High hath ordained.—(Ben Sira 7, 15.)

USELESSNESS.

All the labour of man is for his mouth and yet the appetite is not filled.—(Eccl. 6, 7.)

* * *

Seek not things that are too hard for thee, and search not out things that are above thy strength.—(Ben Sira 3, 21.)

* * *

Be not over busy in thy superfluous work, for more things are shewed unto thee that men can understand. —(Ben Sira 3, 23.)

* * *

When a man hath finished, he is but at the beginning, and when he ceaseth, then shall he be in perplexity.—(Ben Sira 18, 7.)

MISCELLANEOUS.

The imagination of man's heart is evil from his youth. —(Gen. 8, 21.)

* * *

Better is the poor that walketh in his integrity than he that is perverse in his ways though he be rich.—(Prov. 28, 6.)

* * *

Better is a little with righteousness than great revenues with injustice.—(Prov. 16, 8.)

The bread of the needy is the life of the poor; he that depriveth him thereof is a man of blood.—(Ben Sira 34, 21.)

* * *

A rich man speaketh and all keep silence, and what he saith they extol to the clouds; a poor man speaketh and they say, Who is this? And if he stumble, they will help to overthrow him.—(Ben Sira 13, 23.)

* * *

What peace is there between the hyena and the dog? and what peace between the rich man and the poor?—(Ben Sira 13, 18.)

* * *

Take not up a burden above thy strength, and have no fellowship with one that is mightier and richer than thyself: What fellowship shall the earthen pot have with the kettle? This shall smite, and that shall be dashed in pieces.—(Ben Sira 13, 2.)

* * *

Wild asses are the prey of lions in the wilderness, so poor men are pasture for the rich.—(Ben Sira 13, 19.)

* * *

Lowliness is an abomination to a proud man, so a poor is an abomination to the rich.—(Ben Sira 13, 20.)

COMMERCE AND LABOR.

A nail will stick fast between the joinings of stones, and sin will thrust itself in between buying and selling. —(Ben Sira 27, 2.)

* * *

The sleep of a labouring man is sweet, whether he eat little or much, but the abundance of the rich will not suffer him to sleep.—(Eccl. 5, 12.)

* * *

Better is he that laboureth and aboundeth in all

He that gathereth by taking from his own soul gathereth for others, and others shall revel in his goods. —(Ben Sira 14, 4.)

* * *

He that loveth gold shall not be justified; and he that followeth destruction shall himself have his fill of it. —(Ben Sira 31, 5.)

* * *

Who hath been tried thereby and found perfect? —(Ben Sira 31, 10.)

* * *

Blessed is the rich that is found without blemish, and that goeth not after gold.—(Ben Sira 31, 8.)

RICHES AND POVERTY.

The rich man is wise in his own conceit, but the poor that hath understanding searcheth him out.—(Prov. 28, 11.)

* * *

The poor is hated even by his own neighbour, the rich hath many friends.—(Prov. 14, 20.)

* * *

All the brethren of the poor dislike him, his friends are far from him; he pursueth them with words, but they are gone.—(Prov. 19, 7.)

* * *

A rich man, when he is shaken, is held up of his friends, but one of low degree, being down, is thrust away also by his friends.—(Ben Sira 13, 21.)

* * *

When a rich man is fallen, there are many helpers, he speaketh things not to be spoken, and men justify him. A man of low degree falleth, and men rebuke him withal; he uttereth wisdom, and no place is allowed him.—(Ben Sira 13, 22.)

He that buildeth his house with other men's money is like one that gathereth himself stones against winter. —(Ben Sira 21, 8.)

* * *

A man that looketh unto the table of another, his life is not to be counted for a life. He will pollute his soul with another man's meats, but a man wise and well instructed will beware thereof.—(Ben Sira 40, 29.)

* * *

In the mouth of the shameless begging will be sweet, and in his belly a fire shall be kindled.—(Ben Sira 40, 30.)

* * *

Better is the life of a poor man under a shelter of logs than sumptuous fare in another man's house.—(Ben Sira 29, 22.)

GREEDINESS.

The horse leach hath two daughters, crying: Give, give; three that are never satisfied and four that say not: it is enough.—(Prov. 30, 15.)

* * *

Hell and destruction are never full and the eyes of men are never satisfied.—(Prov. 27, 20.)

* * *

A faithful man shall abound with blessings, but he that maketh haste to be rich shall not be innocent.—(Prov. 28, 20.)

* * *

He that is greedy of gain troubleth his own house, but he that hateth bribes shall live.—(Prov. 15, 27.)

* * *

He that loveth silver shall not be satisfied with silver.—(Eccl. 5, 10.)

The bee is little among such as fly, and her fruit is the chief of sweetmeats.—(Ben Sira 11, 3.)

* * *

Be not made a beggar by banqueting upon borrowing, when thou hast nothing in thy purse.—(Ben Sira 18, 33.)

ECONOMY AND LAVISHNESS.

He that loveth pleasure shall be poor; he that loveth wine and oil shall not be rich.—(Prov. 21, 17.)

* * *

There is that scattereth and increaseth yet more, and there is that withholdeth more than is meet, but it tendeth only to poverty.—(Prov. 11, 24.)

* * *

Wealth gotten by vanity shall be diminished, but he that gathereth by labour shall have increase.—(Prov. 13, 11.)

* * *

Let not thine hand be stretched out to receive, and closed when thou shouldest repay.—(Ben Sira 4, 31.)

* * *

A workman that is a drunkard shall not become rich: he that despiseth small things shall fall by little and little.—(Ben Sira 19, 1.)

* * *

There is a gift that shall not profit thee, and there is a gift whoso recompense is double.—(Ben Sira 20, 10.)

OUR OWN AND OTHERS.

Stolen waters are sweet, and bread eaten in secret is pleasant.—(Prov. 9, 17.)

* * *

Extortion maketh the wise man foolish and a bribe destroyeth the understanding.—(Eccl. 7, 7.)

Do nothing without counsel, and when thou hast once done, repent not.—(Ben Sira 32, 19.)

* * *

Take not counsel with a woman about her rival, neither with a coward about war, nor with a merchant about exchange, nor with a buyer about selling, nor with an envious man about thankfulness, nor with an unmerciful man about kindliness, nor with a sluggard about any kind of work.—(Ben Sira 37, 11.)

* * *

Make the counsel of thy heart to stand, for there is none more faithful unto thee than it.—(Ben Sira 37, 13.)

* * *

A man's soul is sometime wont to bring him tidings more than seven watchmen that sit on high on a watch-tower.—(Ben Sira 37, 14.)

* * *

Let reason be the beginning of every work, and let counsel go before every action.—(Ben Sira 37, 16.)

LAZINESS AND EFFORT.

Love not sleep, lest thou come to poverty; open thine eyes and thou shalt be satisfied with bread—(Prov. 20, 13.)

* * *

As vinegar to the teeth and as smoke to the eyes, so is the sluggard to them that send them.—(Prov. 10, 26.)

* * *

Go to the ant, thou sluggard, consider her ways and be wise. Having no guide, overseer or ruler, she provideth her bread in the summer and gathereth her food in the harvest.—(Prov. 6:6, 7, 8.)

* * *

He that observeth the wind, shall not sow, and he that regardeth the clouds shall not reap.—(Eccl. 11, 4.)

* * *

Go not to law with a judge, for according to his honour will they give judgment for him.—(Ben Sira 8, 14.)

* * *

Let those that are in peace with thee be many, but thy counsellors one of a thousand.—(Ben Sira 6, 6.)

* * *

Separate thyself from thine enemies, and beware of thy friends.—(Ben Sira 6, 13.)

* * *

If thou wouldest get thee a friend, get him by proving, and be not in haste to trust him.—(Ben Sira 6, 7.)

* * *

Make a balance and a weight for thy words, and make a door and a bar for thy mouth.—(Ben Sira 28, 25.)

* * *

In all thy matters remember thy last end, and thou shalt never do amiss.—(Ben Sira 7, 36.)

* * *

Do no secret things before a stranger, for thou knowest not what he will bring forth.—(Ben Sira 8, 18.)

* * *

Bring not every man into thine house, for many are the plots of the deceitful.—(Ben Sira 11, 29.)

* * *

Look not round about thee in the streets of the city, neither wander thou in the solitary places thereof.—(Ben Sira 9, 7.)

CONSULTATION AND ACTION.

Counsel in the heart of man is like deep water, a man of understanding will draw it out.—(Prov. 20, 5.)

* * *

The way of a fool is right in his own eyes, but he that is wise hearkeneth unto counsel.—(Prov. 12, 15.)

UPRIGHTNESS.

Better is that thou shouldst not vow, than that thou shouldest vow and not pay.—(Eccl. 5, 5.)

* * *

Confirm thy word and keep faith with him, and at all seasons thou shalt find what thou needest.—(Ben Sira 29, 3.)

* * *

Lend to thy neighbour in time of his need, and pay thou thy neighbour again in due season.—(Ben Sira 29, 2.)

FATALITY, FITNESS.

Unseasonable discourse is as music in mourning, but stripes and correction are wisdom at every season.—(Ben Sira 22, 6.)

* * *

A wise sentence from a fool's mouth will be rejected, for he will not speak it in its season.—(Ben Sira 20, 20.)

* * *

All things are not profitable for all men, neither hath every soul pleasure in every thing.—(Ben Sira 37, 28.)

CAREFULNESS.

Whoso keepeth his mouth and his tongue, keepeth his soul from troubles.—(Prov. 21, 23.)

* * *

It is good that thou shouldest take hold of this, yea also from that withdraw not thine hand.—(Eccl. 7, 18.)

* * *

Kindle not the coals of a sinner, lest thou be burned with the flame of his fire.—(Ben Sira 8, 10.)

* * *

Do not evil, so shall no evil overtake thee.—(Ben Sira 7, 1.)

one that knoweth and yet holdeth his tongue.—(Ben Sira, 32, 8.)

SAGACITY AND RHETORIC.

A man hath joy in the answer of his mouth, a word spoken in due season, how good it is!—(Prov. 15, 23.)

* * *

A word fitly spoken is like apple of gold in network of silver.—(Prov. 25, 11.)

* * *

The pipe and the psaltery make pleasant melody, and a pleasant tongue is above both.—(Ben Sira, 40, 21.)

CHATTER.

He that guardeth his mouth keepeth his life, but he that openeth wide his lips shall have destruction.—(Prov. 13, 3.)

* * *

He that revealeth secrets destroyeth credit, and shall not find a friend to his mind.—(Ben Sira, 27, 16.)

BASHFULNESS.

Let thine eyes look right on, and let thine eyelids look straight before thee.—(Prov. 4, 25.)

* * *

It is not good to retain every kind of shame, and not all things are approved by all in good faith.—(Ben Sira 41, 16.)

* * *

There is a shame that bringeth sin, and there is a shame that is glory and grace.—(Ben Sira 4, 21.)

* * *

Accept not the person of any against thy soul, and reverence no man unto thy falling.—(Ben Sira 4, 22.)

In the multitude of words there waneth not transgressions; but he that refraineth his lips doeth wisely.—(Prov. 10, 19.)

* * *

He that hath knowledge spareth his words, a man of understanding is of a cool spirit.—(Prov. 17, 27.)

* * *

The legs of the lame hang loose, so is a parable in the mouth of fools.—(Prov. 26, 7.)

* * *

The heart of fools is in their mouth, but the mouth of wise men is their heart.—(Ben Sira, 21, 26.)

* * *

The stroke of a whip maketh a mark in the flesh, but the stroke of a tongue will break bones.—(Ben Sira 28, 17.)

* * *

If thou blow a spark it shall burn, and if thou spit upon it, it shall be quenched, both these shall come out of thy mouth.—(Ben Sira 28, 12.)

* * *

Accustom not thy mouth to gross rudeness, for therein is the word of sin.—(Ben Sira 23, 13.)

* * *

If thou hast understanding, answer thy neighbour, and if not, let thy hand be upon thy mouth.—(Ben Sira, 5, 12.)

* * *

There is one that keepeth silence and is found wise, and there is one that is hated for his much talk.—(Ben Sira, 50, 5.)

* * *

There is one that keepeth silence, for he hath no answer to make, and there is that keepeth silence, as knowing his time.—(Ben Sira, 20, 6.)

* * *

Sum up thy speech, many things in few words, be as

before thee, and eat not greedily, lest thou be hated.—(Ben Sira, 31, 16.)

* * *

Be not slow to visit a sick man, for by such things thou shalt gain love.—(Ben Sira, 7, 35.)

YOUTH AND OLD AGE.

The glory of young men is their strength and the beauty of old men is the hoary head.—(Prov. 20, 29.)

* * *

In thy youth thou hast not gathered and how shouldest thou find in thine old age?—(Ben Sira, 25, 3.)

* * *

Much experience is the crown of old men.—(Ben Sira 25, 6.)

* * *

It is better that thy children should supplicate thee, than that thou shouldest look to the hand of thy sons.—(Ben Sira, 33, 21.)

EDUCATION.

Train up a child in the way it should go, it will not depart from it even when it is old.—(Prov. 22, 6.)

* * *

Hast thou children? Correct them, and bow down their neck from their youth.—(Ben Sira, 7, 23.)

* * *

Hast thou daughters? Give heed to their body.—(Ben Sira, 7, 24.)

SPEECH AND SILENCE.

Death and life are in the power of the tongue.—(Prov. 18, 21.)

Be ashamed of silence before them that salute thee.—(Ben Sira, 41:20.)

* * *

Laugh not a man to scorn when he is in the bitterness of his soul.—(Ben Sira 7, 11.)

* * *

Rise up betimes and be not the last; get thee home quickly and loiter not.—(Ben Sira 32, 11.)

* * *

Pour not out talk where there is a performance of music, and display not thy wisdom out of season.—(Ben Sira 32, 4.)

* * *

Answer not before thou hast heard, and interrupt not in the midst of speech.—(Ben Sira, 11, 8.)

* * *

A fool lifteth up his voice with laughter, but a clever man will scarce smile quietly.—(Ben Sira, 21, 20.)

* * *

A foolish man peepeth in from the door of another man's house, but a man that is instructed will stand without.—(Ben Sira, 21, 23.)

* * *

Commend not a man for his beauty, and abhor not a man for his outward appearance.—(Ben Sira, 11, 2.)

* * *

Rebuke not thy neighbour at a banquet of wine neither set him at naught in his mirth: speak not unto him a word of reproach and press not upon him by asking back a debt.—(Ben Sira, 31, 31.)

* * *

Reproach not a man when he turneth from sin, remember that we are all worthy of punishment.—(Ben Sira, 8, 5.)

* * *

Eat, as becometh a man, those things which are set

There is one that doeth wickedly, that hangeth down his head with mourning, but inwardly he is full of deceit. —(Ben Sira, 19, 26.)

* * *

Be not an hypocrite in the mouths of men, and take good heed to thy lips.—(Ben Sira 1, 29.)

* * *

Winnow not with every wind, and walk not in every path: thus doeth the sinner that hath a double tongue.—(Ben Sira, 5, 9.)

* * *

Every friend will say, I am also his friend, but there is a friend, which is only a friend in name.—(Ben Sira, 37, 1.)

* * *

Many have fallen by the edge of the sword, yet not so many as they that have fallen because of the tongue.—(Ben Sira, 28, 18.)

ETHIC AND ETIQUETTE.

When thou comest into thy neighbour's vineyard, then thou mayest eat of grapes thy fill at thine own pleasure, but thou shall not put any in thy vessel.—(Deut. 23, 24.)

* * *

When thou comest into thy neighbour's standing grain, then thou mayest pluck the ears with thy hand, but thou shall not move a sickle unto it.—(Deut. 23, 25.)

* * *

Let thy foot be seldom in thy neighbour's house, lest he be weary of thee and hate thee.—(Prov. 25, 17.)

* * *

He that giveth answer before he heareth, it is folly and shame unto him.—(Prov. 18, 13.)

* * *

Answer not a fool according to his folly, lest thou also be like unto him.—(Prov. 26, 4.)

The bloodthirsty hate him that is perfect, but the just seek his soul.—(Prov. 29, 10.)

* * *

He that walketh uprightly, walketh surely, but he that perverteth his ways shall be known.—(Prov. 10, 9.)

* * *

There are six things which Jehovah hateth, yea seven are an abomination unto him: haughty eyes, a lying tongue, hands that shed innocent blood, a heart that deviseth wicked purposes, feet that be swift in running to mischief, a false witness that uttereth lies and him that soweth discord among brethren.—(Prov. 6:16-19.)

* * *

Who can say, I have made my heart clean, I am pure from sin?—(Prov. 20, 9.)

* * *

Surely there is not a righteous man upon earth, that doeth good and sinneth not.—(Eccl. 7, 20.)

* * *

Flee from sin as from the face of a serpent, for if thou draw nigh it will bite thee: the teeth thereof are the teeth of a lion, slaying the souls of men.—(Ben Sira, 21, 2.)

* * *

What fellowship shall the wolf have with the lamb? So is the sinner unto the godly.—(Ben Sira, 13, 17.)

* * *

Be steadfast in thy understanding, and let thy word be one.—(Ben Sira, 5, 10.)

* * *

Blessed is he whose soul doth not condemn him, and who is not fallen from his hope.—(Ben Sira, 14, 2.)

FALSEHOOD AND HYPOCRISY.

He that hateth dissembleth with his lips and layeth up deceit within him. When he speaketh fair, believe him not, for there are seven abominations in his heart.—(Prov. 26:24, 25.)

Blame not before thou hast examined, understand first and then rebuke.—(Ben Sira, 11, 7.)

TRUTH AND LIE.

Speak ye every man the truth to his neighbor, execute the judgment of truth and peace in your gates.—(Zech. 8, 16.)

* * *

Speak not against the truth, and be abashed for thine ignorance.—(Ben Sira 4, 25.)

* * *

Strive for the truth unto death, and the Lord God shall fight for thee.—(Ben Sira, 4, 28.)

Devise not a lie against thy brother, neither do the like to a friend.—(Ben Sira 7, 12.)

* * *

Love not to make any manner of lie, for the custom thereof is not for good.—(Ben Sira 7, 13.)

* * *

A lie is a foul blot in a man, it will be continually in the mouth of the ignorant.—(Ben Sira 20, 24.)

* * *

A thief is better than a man that is continually lying, but they both shall inherit destruction.—(Ben Sira 20, 25.)

* * *

The disposition of a liar is dishonour, and his shame is with him continually.—(Ben Sira, 20, 26.)

INNOCENCE AND CORRUPTION.

The integrity of the upright shall guide them, but the perverseness of the treacherous shall destroy them.—(Prov. 11, 3.)

Rejoice not over one that is dead: remember that we die all.—(Ben Sira, 8, 7.)

* * *

Be not wroth with thy neighbor for every wrong and do nothing by works of violence.—(Ben Sira, 10, 6.)

EXCITEMENT AND ANGER.

Unjust wrath can never be justified, for the sway of his wrath is his downfall.—(Ben Sira, 1, 22.)

* * *

Two sorts of men multiply sins and the third will bring wrath; a hot mind, as a burning fire, will not be quenched till it be consumed; a fornicator in the body of his flesh will never cease till he hath made a fire blaze up.—(Ben Sira, 23, 16.)

* * *

Before fire is the vapour and smoke of a furnace, so revilings before bloodshed.—(Ben Sira, 22, 24.)

* * *

The affliction of an hour causeth forgetfulness of delight, and in the last end of a man is the revelation of his deeds.—(Ben Sira, 11, 27.)

PASSION AND SELF-CONTROL.

He that is slow to anger is better than the mighty; and he that ruleth his spirit, than he that taketh a city.—(Prov. 16, 32.)

* * *

A wrathful man stirreth up strife, but he that is slow to anger appeaseth strife.—(Prov. 15, 18.)

* * *

Be not hasty in thy spirit to be angry, for anger resteth in the bosom of fools.—(Eccl. 7, 9.)

* * *

Set thy heart aright, and constantly endure, and make not haste in time of calamity.—(Ben Sira, 2, 2.)

In the mouth of the shameless begging will be sweet, and in his belly a fire shall be kindled.—(Ben Sira, 40, 30.)

FLATTERY.

With his mouth an hypocrite destroyeth his neighbour, but through knowledge shall the righteous be delivered.—(Prov. 11, 9.)

* * *

Many will interest the favor of the liberal man, and every man is a friend to him that giveth gifts.—(Prov. 19, 6.)

* * *

Most men will proclaim every one his own kindness, but a faithful man who can find?—(Prov. 20, 6.)

JEALOUSY.

Fret not thyself because of evil-doers, neither be thou envious at the wicked.—(Prov. 24, 19.)

* * *

Jealousy is cruel as the grave; the coals thereof are coals of fire.—(Song of Solomon 8, 6.)

* * *

Envy not the glory of a sinner, for thou knowest not what shall be his overthrow.—(Ben Sira, 9, 11.)

REVENGE.

Say not I will do so to him as he hath done to me, I will render to the man according to his work.—(Prov. 24, 29.)

* * *

Rejoice not when thine enemy falleth, and let not thy heart be glad when he is overthrown.—(Prov. 24, 17.)

Whoso boasteth himself of a false gift is like clouds and wind without rain.—(Prov. 25, 14.)

* * *

Exalt not thyself, lest thou fall and bring dishonour upon thy soul.—(Ben Sira, 1, 30.)

* * *

Exalt not thyself in the counsel of thy soul, that thy soul be not torn in pieces as a bull.—(Ben Sira, 6, 2.)

HAUGHTINESS AND MODESTY.

A man's pride shall bring him low, but honour shall uphold the humble in spirit.—(Prov. 29, 23.)

* * *

Let another man praise thee and not thine own mouth; a stranger—and not thine own lips.—(Prov. 27, 2.)

* * *

The greater thou art, humble thyself the more and thou shalt find favour before the Lord.—(Ben Sira 3, 18.)

* * *

The greater thou art, humble thyself the more and thou shalt find favour before the Lord.—(Ben Sira, 3, 18.)

HUMILIATION.

To have respect of persons is not good, neither that a man should transgress for a piece of bread.—(Prov. 28, 21.)

* * *

As a troubled fountain and a corrupted spring, so is a righteous man that is moved before the wicked.—(Prov. 25, 26.)

* * *

My son, lead not a beggar's life; better is to die than to beg.—(Ben Sira 40, 28.)

tion upon him that hath a double tongue.—(Ben Sira, 5:14.)

WISDOM AND FOLLY.

He that walketh with wise men shall be wise, but a companion of fools shall be destroyed.—(Prov. 13, 20.)

* * *

A prudent man forseeth the evil when it is hidden, but the simple pass on and suffer for it.—(Prov. 27, 12.)

* * *

A rebuke entereth deeper into one that hath understanding, than a hundred stripes into a fool.—(Prov. 17, 10.)

* * *

Seest thou a man wise in his own conceit? There is more hope of a fool than of him.—(Prov. 26, 12.)

* * *

A prudent man concealeth knowledge, but a fool proclaimeth foolishness.—(Prov. 12, 23.)

* * *

It is better for a man to bear the rebuke of the wise than the song of fools.—(Eccl. 7, 5.)

* * *

Better is a man that hideth his folly than a man that hideth his wisdom.—(Ben Sira 20, 31.)

HONOR AND BRAG.

As snow in summer and as rain in harvest, so honor is not seemly for a fool.—(Prov. 26, 1.)

* * *

Boast not thyself of to-morrow, for thou knowest not what the day may bring forth.—(Prov. 27, 1.)

even unto hoar hairs thou shalt find wisdom.—(Ben Sira, 6:18.)

FRIVOLOUSNESS.

The simple believeth every word, but the prudent man looketh well to his going.—(Prov. 14, 15.)

* * *

A scoffer seeketh wisdom and findeth it not, but knowledge is easy unto him that hate understanding.—(Prov. 14, 6.)

* * *

Reprove a friend, for many times there is slander, and trust not every word.—(Ben Sira, 19:15.)

* * *

There is one that slippeth and not from the heart; and who is he that hath not sinned with his tongue?—(Ben Sira, 19:16.)

MOCKERY AND SLANDER.

Cast out the scoffer and contention will go out, yea strife and ignominy will cease.—(Prov. 22:10.)

* * *

For lack of wood the fire goeth out, and where there is no whisper contention ceaseth.—(Prov. 26, 20.)

* * *

The words of a whisperer are as dainty morsels and they go down into the innermost parts of the belly.—(Prov. 26, 22.)

* * *

Hast thou heard a word? Let it die with thee; be of good courage, it will not hurt thee.—(Ben Sira, 19:10.)

* * *

Be not called a whisperer and lie not with thy tongue: for upon the thief there is shame, and an evil condemna-

Wisdom raineth down skill and knowledge of understanding, and exalted the honour of them that hold her fast.—(Ben Sira, 1:19.)

* * *

Learn before thou speak, and have a care of thy health or ever thou be sick.—(Ben Sira, 18:19.)

* * *

Before judgment examine thyself.—(Ben Sira, 18:20.)

* * *

The wisdom of the scribe cometh by opportunity of leisure, and he that hath little business shall become wise.—(Ben Sira 38, 24.)

* * *

How shall become wise he that holdeth the plough, that glorieth in the shaft of the goad, that driveth oxen, is occupied in their labour, and whose discourse is of the stocks of the bulls?—(Ben Sira 38, 25.)

INSTRUCTION AND REPROOF.

Whoso loveth instruction loveth knowledge, but he that hateth reproof is brutish.—(Prov. 12, 1.)

* * *

A scoffer loveth not to be reproved, he will not go unto the wise.—(Prov. 15, 12.)

* * *

He that correcteth a scoffer getteth to himself reviling, and he that reproveth a wicked man getteth himself a blot.—(Prov. 9, 7.)

* * *

Reprove not a scoffer, lest he hate thee; reprove a wise man, and he will love thee.—(Prov. 9, 8.)

* * *

My son, gather instruction from thy youth up, and

Help thy neighbour according to thy power, and take heed to thyself that thou fall not to the same.—(Ben Sira 29, 20.)

A GOOD NAME.

A good name is rather to be chosen than great riches and loving favor rather than silver and gold.—(Prov. 22, 1.)

* * *

A good life hath its number of days, and a good name continueth forever.—(Ben Sira, 41:13.)

BROTHERLY LOVE.

Have we not all one father? Hath not one God created us? Why do we deal treacherously every man against his brother, profaning the covenant of our fathers?—(Mal. 2, 10.)

* * *

In three things I was beautified and stood up beautiful before the Lord and men: the concord of brethren, friendship of neighbors and a woman and her husband that walk together in agreement.—(Ben Sira, 25:1, 2.)

WISDOM AND KNOWLEDGE.

When wisdom entereth unto thine heart and knowledge is pleasant unto thy soul, then wilt thou understand righteousness, justice, equity and every good path.—(Prov. 2:9, 10.)

* * *

Wine and music rejoice the heart, and love of wisdom is above both.—(Ben Sira, 40:20

after many days. Give a portion to seven, yea, even unto eight, for thou knowest not what evil shall be upon the earth.—(Eccl. 11:1, 2.)

* * *

Consider thy neighbour's liking by thine own and be discreet in every point.—(Ben Sira 31, 15.)

* * *

In the days of fulness remember the time of hunger and poverty and want in the days of wealth.—(Ben Sira, 18:25.)

* * *

My son, deprive not the poor of his living, and make not the needy eyes to wait long.—(Ben Sira, 4:1.)

* * *

Incline thine ear to a poor man and answer him with peacable words in meekness.—(Ben Sira, 4:8.)

* * *

Water will quench a flaming fire and almsgiving will make atonement for sins.—(Ben Sira, 3:30.)

* * *

Remember that death will not tarry and that the covenant of the grave is not shewed unto thee. Do well unto thy friend before thou die, and according to thy ability stretch out thy hand and give to him.—(Ben Sira, 14:12, 13.)

* * *

He that requiteth good turns is mindful of that which cometh afterward, and in the time of his falling he shall find a support.—(Ben Sira, 3, 31.)

* * *

Give and take, and beguile thy soul, for there is no seeking of luxury in the grave.—(Ben Sira 14, 16.)

* * *

If thou hast a servant, treat him as thyself, for as thine own soul wilt thou have need of him.—(Ben Sira 33, 31.)

Turn not away thine eye from one that asketh of thee, and give none occasion to a man to curse thee.—(Ben Sira 4, 5.)

* * *

Let not thine hand be stretched out to receive, and closed when thou shouldest repay.—(Ben Sira 4, 31.)

* * *

My son, help thy father in his old age, and grieve him not as long as he liveth.—(Ben Sira 3, 12.)

HUMANITY AND RIGHTEOUSNESS.

Oppress not the widow, nor the fatherless, nor the stranger, nor the poor and let none of you imagine evil in his heart against his brother.—(Zech. 7, 10.)

* * *

He that followeth after righteousness and mercy findeth life, righteousness and honour.—(Prov. 21, 21.)

* * *

Withhold not good from them to whom it is due, when it is in the power of thy hand to do it.—(Prov. 3, 27.)

* * *

If thine enemy be hungry, give him bread to eat, and if he be thirsty, give him water to drink.—(Prov. 25, 21.)

* * *

Say not unto thy neighbour: "Go and come again, and to-morrow I will give you," when thou hast it by thee now.—(Prov. 3, 28.)

* * *

Treasures of wickedness profit nothing, righteousness delivereth from death.—(Prov. 10, 2.)

* * *

Cast thy bread upon the waters, for thou shalt find it

so shalt thou find favour and good understanding in the sight of God and man.—(Prov. 3, 34.)

* * *

Open thy mouth, judge righteously and minister justice to the poor and needy.—(Prov. 31, 9.)

* * *

Whoso stoppeth his ears at the cry of the poor, he also shall cry himself, but shall not be heard.—(Prov. 21, 13.)

* * *

Deliver them that are drawn unto dead, and those that are ready to be slain hold back.—(Prov. 24, 11.)

* * *

He that oppresseth the poor reproacheth his Maker, but he that hath mercy on the needy honoreth him.—(Prov. 14, 31.)

* * *

Let not kindness and truth forsake thee; bind them about thy neck, write them upon the tablet of thy heart,

* * *

Deliver him that is wronged from the hand of him that wrongeth him, and be not faint-hearted in giving judgment.—(Ben Sira, 4:9.)

* * *

Make not a hungry soul sorrowful; neither provoke a man in his distress.—(Ben Sira, 4:2.)

* * *

Refrain not speech when it lendeth to safety, and hide not by wisdom for the sake of fair-seeming.—(Ben Sira, 4:23.)

* * *

Be ashamed of upbraiding speeches before friends, and after thou hast given, upbraid not.—Ben Sira, 41:22.)

* * *

To a heart that is provoked add no more trouble, and defer not to give to him that is in need.—(Ben Sira, 4:3.)

Let thy soul have a wise servant; defraud him not of liberty.—(Ben Sira, 7:21.)

* * *

The fruit of a tree declareth the husbandry thereof, so is the utterance of the thought of the heart of a man. —(Ben Sira, 27:6.)

FRIENDLINESS AND KINDNESS.

Pleasant words are as a honeycomb, sweet to the soul and healthy to the bones.—(Prov. 16, 24.)

* * *

A soft answer turneth away wrath, but a grievous word stirreth up anger.—(Prov. 15, 1.)

* * *

Sweet words will multiply a man's friends, and a fair-speaking tongue will multiply courtesies.—(Ben Sira 6, 5.)

LOVE AND ENMITY.

He that covereth a transgression seeketh love, but he that repeateth a matter separateth good friends.—(Prov. 17, 9.)

* * *

Hatred stirreth up strife, but love covereth all transgressions.—(Prov. 10, 12.)

* * *

Faithful are the wounds of a friend, but the kisses of an enemy are deceitful.—(Prov. 27, 6.)

BENEVOLENCE AND JUSTICE.

Execute true judgment, show loving kindness and compassion everyone to his brother.—(Zech. 7, 9.)

there is a friend that sticketh closer than a brother.—(Prov. 18:24.)

* * *

A neighbor that is near is better than a brother far off.—(Prov. 27:10.)

* * *

A friend loveth at all times, and a brother is born for adversity.—(Prov. 17:17.)

* * *

Lo, is not a kind word better than a gift? And both are with a gracious man.—(Ben Sira, 18: 17.)

* * *

My son, do thy good deeds and no blemish; and no grief of words in any of thy giving.—(Ben Sira, 18:15.)

* * *

A faithful friend is a strong defence; and he that hath found him hath found a treasure.—(Ben Sira, 6:14.)

* * *

There is nothing that can be taken in exchange for a faithful friend, his excellency is beyond price.—(Ben Sira, 6:15.)

* * *

Forsake not an old friend, for the new is not comparable to him: as new wine so is the new friend; if it became old, thou shalt not drink it with gladness.—(Ben Sira, 9:10.)

* * *

In a man's prosperity his enemies are grieved, and in his adversity even his friend will be separated from him.—(Ben Sira, 12:9.)

* * *

Gain trust with thy neighbor in his poverty, than in his prosperity thou mayest have gladness; abide steadfast unto him in the time of his affliction, that thou mayest be heir with him in his inheritance.—(Ben Sira, 22:23.)

the beauty of a good wife in the ordering of a man's house.—(Ben Sira, 26:16.)

* * *

The grace of a wife will delight her husband and her knowledge will fatten his bones.—(Ben Sira, 26:13.)

* * *

As the going up a sandy way is to the feet of the aged, so is a wife full of words to a quiet man.—(Ben Sira, 25:20.)

* * *

There is anger, and impudence, and great reproach if a woman maintains her husband.—(Ben Sira 25, 22.)

* * *

As the lamp that shineth upon the holy candlestick, so is the beauty of the face in ripe age.—(Ben Sira 26, 17.)

* * *

The beauty of a woman cheereth the countenance and a man desireth nothing so much.—(Ben Sira 36, 22.)

* * *

It is better to dwell with a lion and a dragon, than to keep a house with a wicked woman.—(Ben Sira, 25:16.)

* * *

Give me any plague but the plague of the heart, and any wickedness but the wickedness of a woman.—(Ben Sira, 25:13.)

* * *

Wine and women will men of understanding to fall away, and he that cleaveth to harlots will be the more reckless.—(Ben Sira, 19:2.)

FRIENDSHIP AND HUMAN LOVE.

A man that hath friends must shew himself friendly;

Wine drunk in season and to satisfy is joy of heart and gladfulness of soul.—(Ben Sira, 31:28.)

* * *

Wine is as good as life to men, if thou drink it in its measure; what life is there to a man that is without wine?—(Ben Sira, 31:27.

WOMEN AND HOUSE PEACE.

A gracious woman obtaineth honor, and powerful men obtain riches.—(Prov. 11:16.)

* * *

Grace is deceitful and beauty is vain.—(Prov. 31:30.)

* * *

As a jewel of gold in a swine's snout, so is a fair woman that is without discretion.—(Prov. 11:22.)

* * *

Who can find a virtuous woman? Her price is above rubies.—(Prov. 31:10.)

* * *

It is better to dwell in the corner of a housetop than with a contentious woman in a wide house.—(Prov. 25:24.)

* * *

It is better to dwell in a desert land than with a contentious and fretful woman.—(Prov. 21:19.)

* * *

Better is a dinner of herbs where love is than of a stalled ox and hatred therewith.—(Prov. 15:17.)

* * *

Better is a dry morsel and quietness therewith than a house full of feasting with strife.—(Prov. 17:1.)

* * *

As the sun, when it ariseth in the highest places, so is

As a signet of carbuncle in a setting of gold, so is a concert of music in a banquet of wine.—(Ben Sira 32, 5.)

* * *

Defraud not thyself of a good day and let not the portion of a good desire pass thee by.—(Ben Sira, 14:14.)

* * *

There is none more evil than he that envieth himself, and this is a recompense of his wickedness.—(Ben Sira, 14:6.)

ABUNDANCE AND TEMPERANCE.

Even in laughter the heart feeleth pain and the end of mirth is heaviness.—(Prov. 14:13.)

* * *

Be not insatiable in any luxury and be not greedy on the thing that thou eatest, for in multitude of meats there shall be disease and surfeiting shall come nigh unto colic. Of surfeiting have many perished, but he that taketh heed shall prolong his life.—(Ben Sira, 37:29, 30, 31.)

* * *

Healthy sleep cometh of moderate eating; he riseth early and his wits are with him.—(Ben Sira, 31:20.)

WINE AND DRUNKENNESS.

Look not thou upon the wine when it is red, when it sparkleth in the cup, when it goeth down smoothly. At the last it biteth like a serpent and stingeth like an adder.—(Prov. 23:31, 32.)

* * *

Give strong drink unto him that is ready to perish, and wine unto those who have an embittered soul. Let him drink and forget his poverty, and remember his misery no more.—(Prov. 31:6, 7.)

There is no riches better than health of body, and there is no gladness above the joy of the heart.—(Ben Sira, 30:16.)

* * *

Better is a poor man, being sound and strong of constitution than a rich man that is plagued in his body.—(Ben Sira, 30:14.)

JOY AND ANXIETY.

A cheerful heart is a good medicine; a broken spirit drieth up the bones.—(Prov. 17:22.)

* * *

Heaviness in the heart of man maketh it stoop, but a good word maketh it glad.—(Prov. 12:25.)

* * *

The light of the eyes rejoiceth the heart; a good report giveth marrow to the bones.—(Prov. 15:30.)

* * *

As cold waters to a thirsty soul, so is good news from a far country.—(Prov. 25:25.)

* * *

All the days of the afflicted are evil, but he that is of a cheerful heart hath a continual feast.—(Prov. 15:15.)

* * *

Whether a man be rich or poor, a good heart maketh at all times a cheerful countenance.—(Ben Sira 26, 4.)

* * *

Gladness of heart is the life of a man, and the joyfulness of a man is length of days.—(Ben Sira, 30:22.)

PLEASURE.

Better is a handful of quiet than both the hands full of toil and striving after wind.—(Eccl. 4:6.)

MORAL DOCTRINES AND APHORISMS.

DUTY TO YOURSELF AND HEALTH.

Take heed to thyself and keep thy soul diligently.—(Deut. 4, 9.)

* * *

The merciful man doth good to his own soul, but he that is cruel troubleth his own flesh.—(Prov. 11:17.)

* * *

Love thine own soul and comfort thy heart, and remove sorrow far from thee, for sorrow hath destroyed many and there is no profit therein.—(Ben Sira 30, 23.)

* * *

He that is evil to himself, to whom will he be good? He shall not rejoice in his possessions.—(Ben Sira, 14:5.)

* * *

Give not over thy soul to sorrow, and afflict not thyself in thine own counsel.—(Ben Sira, 30:21.)

* * *

Envy and wrath shorten a man's days and care bringeth old age before the time.—(Ben Sira, 30:24.)

* * *

Give not thy heart unto sorrow, put it away remembering the last end.—(Ben Sira, 38:20.)

* * *

Health and a good constitution are better than all gold, and a strong body than wealth without measure.—(Ben Sira, 30:15.)

That which is gone out of thy lips thou shalt keep and perform.—(Deut. 23:23.)

* * *

Thou shalt not go up and down as a tale bearer among thy people.—(Lev. 19:16.)

* * *

When thou buildest a new house thou shalt make a battlement for thy roof, that thou bring not blood upon thy house if any man fall from thence.—(Deut. 22:8.)

* * *

He that smiteth a man, so that he dieth shall surely be put to death.—(Ex. 21:12.)

* * *

Whoso sheddeth man's blood, shall his blood be shed.—(Gen. 9:6.)

* * *

At the hand of every man will I require the life of man.—(Gen. 9:5.)

* * *

Thou shalt not hate thy brother in thine heart; thou shalt surely rebuke thy neighbor and not suffer sin upon him. Thou shalt not take vengeance, nor bear any grudge against the children of thy people; thou shalt love thy neighbor as thyself.—(Lev. 19:17, 18.)

ing to the number of years after the jubilee thou shalt buy of thy neighbor, and according to the number of years of the crops he shall sell unto thee.—(Lev. 25: 14, 15.)

* * *

In all the land of your possession ye shall grant a redemption for the ground.—(Lev. 25:24.)

* * *

The land shall not be sold for ever, for it is mine and ye are only strangers and sojourners with me.—(Lev. 25:23.)

HYGIENE.

Take ye good heed unto yourselves.—(Deut. 4:15.)

* * *

Thou shalt not eat any abominable thing.—(Deut. 14:3.)

* * *

Thou shalt make a distinction between clean and unclean beasts and fowls—or by any manner of living thing that creepeth on the ground.—(Lev. 20:25.)

* * *

Be sure that thou eat not the blood, for blood is life. —(Deut. 12:23.)

ETHICS, BROTHERLY LOVE, ETC.

Keep thee far from a false matter.—(Ex. 23:7.)

* * *

Thou shalt not follow a multitude to do evil, neither shalt thou speak in a cause to decline after many to wrest justice.—(Ex. 23:2.)

of thy brother's: thou mayest not hide thyself.—(Deut. 22:1, 2, 3.)

* * *

If thou meet thine enemy's ox or his ass going astray, thou shalt surely bring it back to him again. If thou see the ass of him that hateth thee lying under his burden, and wouldst forbear to help him, thou shalt surely help him.—(Ex. 23:4, 5.)

RESTING DAYS AND FREEDOM.

Six days thou shalt do thy work and on the seventh day thou shalt rest, so that thine ox and thine ass may rest, and thy servant and the stranger may be refreshed.—(Ex. 23:12.)

* * *

At the end of every seven years thou shalt make a release. And this is the manner of the release: every creditor shall release that which he hath lent unto his neighbor; he shall not exact it of his neighbor and of his brother, because Jehovah's release hath been proclaimed.—(Deut. 15:12.)

* * *

Ye shall hallow the fiftieth year and proclaim liberty throughout the land unto all inhabitants thereof; it shall be a jubilee unto you.—(Lev. 25:10.)

* * *

In this year of jubilee ye shall return every man unto his possession.—(Lev. 25:13.)

* * *

In the year of jubilee the field shall return unto him of whom it was bought, even to him to whom the possession of the land belongeth.—(Lev. 27:24.)

* * *

And if thou sell aught unto thy neighbor or buyest aught of him, ye shall not oppress one another: accord-

SLAVERY.

If thy brother that dwelleth by thee be waxed poor, and sell himself unto thee, thou shalt not compel him to serve as a bondservant: as an hired servant, and as a sojourner he shall be with thee.—(Lev. 25:39, 40.)

* * *

If thou buy a Hebrew servant, six years he shall serve, and in the seventh he shall go out free for nothing. —(Ex. 21:2.)

* * *

And when thou sendest him out free from thee, thou shalt not let him go empty. Thou shalt furnish him liberally out of thy flock, of thy threshing-floor and of thy vinepress; of all wherewith the Lord hath blessed thee thou shalt give unto him.—(Deut. 15:13, 14.)

* * *

Thou shalt not deliver unto his master a servant that is escaped from him unto thee. He shall dwell with thee, in the midst of thee, in the place which he shall choose within one of thy gates, where it pleaseth him best. Thou shalt not oppress him.—(Deut. 23:15, 16.)

* * *

He that stealeth a man and selleth him, if he be found in his hand, shall surely be put to death.—(Ex. 21:16.)

RETURN OF LOSS.

Thou shalt not see thy brother's ox or his sheep go astray, and hide thyself from them; thou shalt surely bring them again unto thy brother. And if thy brother be not nigh unto thee or if thou know him not, then thou shalt bring it home to thy house; and it shall be with thee until thy brother seek after it, and thou shalt then restore it to him. In like manner shalt thou do with his ass, with his garment and with every lost thing

Thou shalt open thine hand wide unto him and shalt lend him sufficient for his need, in that which he wanteth.—(Deut. 15:8.)

* * *

If thou lend money to any of my people that is poor, thou shalt not be to him as a creditor, neither shall ye lay upon him interest.—(Ex. 22:25.)

* * *

Thou shalt not give him thy money upon interest, nor give him thy victuals for increase.—(Lev. 25:37.)

* * *

If thou at all take thy neighbor's garment to pledge, thou shalt restore it unto him before the sun goeth down.—(Ex. 23:26.)

* * *

When thou dost lend thy neighbor any manner of loan, thou shalt not go into his house to fetch his pledge; thou shalt stand without and the man to whom thou dost lend shall bring forth the pledge without unto thee. And if he be a poor man, thou shalt not sleep with his pledge; thou shalt surely restore it to him when the sun goeth down, that he may sleep in his garment and bless thee.—(Deut. 24:10, 11, 12, 13.)

* * *

Thou shalt not oppress a hired servant, a poor and needy, whether he be of thy brethren or of thy sojourners that are in thy land within thy gates.—(Deut. 24:14.)

* * *

Thou shalt not oppress thy neighbor, nor rob him; the wages of an hired servant shall not abide with thee all night until the morning.—(Lev. 19:13.)

* * *

In his day thou shalt give him his hire, the sun shall not go down upon it.—(Deut. 24:15.)

---

to testify against him of wrong doing, thou shalt do unto him, as he had thought to do unto his brother; so shalt thou put away the evil from the midst of thee; and those that remain shall hear and fear, and shall henceforth commit no more any such evil in the midst of thee.—(Deut. 19:17, 18, 19, 20.)

COMMERCE

Ye shall not steal, neither shall ye deal falsely, nor lie one to another.—(Lev. 19:11.)

* * *

Cursed be he that removeth his neighbor's landmark.—(Deut. 27:17.)

* * *

Thou shalt not have in the bag diverse weights, great and small; thou shalt not have in thine house diverse measures, great and small. A perfect and just weight, a perfect and just measure shalt thou have.—(Deut. 25:13, 14, 15.)

ASSISTANCE AND JUSTICE.

Thou shalt open thine hand wide unto thy brother, to thy poor and to thy needy in thy land.—(Deut. 15:12.)

* * *

If thy brother be waxed poor, and fallen in decay with thee, thou shalt relieve him, yea, though he be a stranger, a sojourner or that he may live with thee.—(Lev. 25:35.)

* * *

Thou shalt surely give him, and thine heart shall not be grieved when thou givest unto him.—(Deut. 15:10.)

Ye shall not respect persons in judgment; but ye shall hear the small as well as the great; ye shall not be afraid of the face of any man.—(Deut. 1:16, 17.)

* * *

Ye shall do no unrighteousness in judgment; thou shalt not respect the person of the poor, nor honor the person of the mighty, but in righteousness shalt thou judge thy neighbor.—(Lev. 19: 15.)

* * *

Thou shalt not wrest the justice due to thy poor in his cause.—(Ex. 23:6.)

* * *

Ye shall not afflict any widow or fatherless child.—(Ex. 22:22.)

* * *

Cursed be he that wresteth the justice due to the stranger, fatherless and widow.—(Deut. 27:19.)

* * *

Thou shalt take no bribe, for a bribe blindeth the wise, and perverteth the words of the righteous.—(Ex. 23:8.)

* * *

Cursed be he that taketh a bribe to slay an innocent person.—(Deut. 27:25.)

* * *

One witness shall not rise up against a man for any iniquity or for any sin; upon the evidence of two or three witnesses shall a matter be established.—(Deut. 19: 15.)

* * *

Thou shalt not raise a false report; put not thine hand with the wicked to be an unrighteous witness.—(Ex. 23:1.)

* * *

If an unrighteous witness rise up against any man

HUMANITARIAN LAWS IN THE BOOKS OF MOSES.

NATIVES AND STRANGERS.

One law and one ordinance shall be for you and for the stranger that sojourneth with you.—(Numb. 15: 16.)

* * *

Ye shall have one statute both for the stranger and for him that was born in the land.—(Numb. 9:14.)

* * *

Thou shalt not abhor an Edomite, for he is thy brother; thou shalt not abhor an Egyptian, because thou wast a stranger in his land.—(Deut. 23:7.)

* * *

If a stranger sojourn with thee in your land, ye shall not vex him. As one born among you shall be the stranger that dwelleth with you, and thou shalt love him as thyself.—(Lev. 19:33, 34.)

JUSTICE AND JUDGMENT.

Judge righteously between every man and his brother, and the stranger that is with him.

Copyright 1913,
by Nathan Kaplan, New York.

SELECTED GEMS

OF THE

BIBLE

(OLD TESTAMENT)

and APOCRYPHA'S.

Humanitarian laws, moral doctrines, aphorisms, philosophy etc.

Selected and classified

by

NATHAN KAPLAN.

1918

LITERARY GEMS PUBLISHING COMPANY

208 East Broadway,

New York.